

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ДРЖАВНА РЕВИЗОРСКА ИНСТИТУЦИЈА

ИЗВЕШТАЈ

**о ревизији финансијских извештаја и правилности пословања Народне
банке Србије за 2011. годину у делу који се односи на коришћење
јавних средстава и на пословање са државним буџетом**

Број: 400-241/2012-01/1

Београд, 21. децембар 2012. године

Садржај

	Страна
1. Извештај државног ревизора	5
2. Напомене уз ревизорски извештај	8
2.1. Подаци о субјекту ревизије	8
a) Настанак Народне банке Србије	8
b) Циљ и функције Народне банке Србије	8
c) Органи Народне банке Србије	8
d) Однос Народне банке Србије према Народној Скупштини и Влади Републике Србије	9
e) Имовина и капитал Народне банке Србије	10
2.2. Спровођење монетарне политике у 2011. години	10
2.2.1. Реализација Програма монетарне политике	10
2.2.2. Извештавање о спровођењу монетарне политике	14
2.2.3. Годишњи извештај о спровођењу монетарне политике	14
2.2.3.1. Стратешки оквир монетарне политике	14
2.2.3.2. Монетарна политика и остварење циљане инфлације	15
2.3. Управљање девизним резервама Народне банке Србије	16
2.3.1. Правни оквир	16
2.3.2. Управљање девизним резервама	17
2.3.3. Смернице за управљање девизним резервама НБС у 2011. години	17
2.3.4. Тактичке смернице за управљање девизним резервама за 2011. годину	18
2.3.5. Извештавање о девизним резервама Народне банке Србије	18
2.3.6. Структура девизних резерви НБС на дан 31. децембра 2011. године	21
2.3.7. Остварени финансијски резултат пословања са иностраним ХоВ у 2011. години	22
2.3.8. Стање девизних резерви НБС на дан 31.12.2009/2010/2011. године	22
2.3.9. Публиковање података о стању девизних резерви	23
2.4. Контрола пословања банака и надзор над обављањем делатности осигурања	23
2.4.1. Контрола пословања банака	24
2.4.1.1. Посредна контрола банака	24
2.4.1.2. Непосредна контрола банака	24
2.4.2. Надзор над обављањем делатности осигурања	25
2.4.2.1. Резултати контроле	25
2.5. Финансијски извештаји	27
- БИЛАНС СТАЊА на дан 31.12.2011.године	27
- БИЛАНС УСПЕХА у периоду од 01.01. до 31.12.2011. године	29
- ИЗВЕШТАЈ О ТОКОВИМА ГОТОВИНЕ у периоду од 01.01. до 31.12.2011. године	30
- ИЗВЕШТАЈ О ПРОМЕНАМА НА КАПИТАЛУ у периоду од 01.01. до 31.12.2011. године	32
- СТАТИСТИЧКИ АНЕКС за 2011. годину	33

2.6.	Рачуноводствени систем	34
2.6.1.	Организација рачуноводства	34
2.6.2.	Пословне књиге и рачуноводствене исправе	34
2.6.3.	Састављање финансијских извештаја	35
2.6.4.	Систем интерних рачуноводствених контрола	35
2.6.5.	Рачуноводствене политике	36
2.7.	Интерна ревизија	41
2.7.1.	Организовање интерне ревизије	41
2.7.2.	Извршене интерне ревизије у 2011. години	42
2.8.	Позиције Биланса стања	43
2.8.1.	Готовина и готовински еквиваленти	43
2.8.2.	Злато и други племенити метали	44
2.8.3.	Потраживања по основу камата, накнада, продаје, промене фер вредности деривата и друга потраживања	49
2.8.4.	Дати кредити и депозити	51
2.8.5.	Хартије од вредности	56
2.8.6.	Удели (учешћа)	56
2.8.7.	Чланска квота у Међународном монетарном фонду	57
2.8.8.	Остали пласмани	58
2.8.9.	Нематеријална улагања	60
2.8.10.	Основна средства и инвестиционе некретнине	60
2.8.11.	Остала средства	62
2.8.12.	Рачуни исправке вредности	72
2.8.13.	Трансакциони депозити	72
2.8.14.	Остали депозити	74
2.8.15.	Примљени кредити	75
2.8.16.	Обавезе према Међународном монетарном фонду	77
2.8.17.	Обавезе по основу камата, накнада и промене вредности деривата	78
2.8.18.	Резервисања	79
2.8.19.	Обавезе за порезе	80
2.8.20.	Остале обавезе	80
2.8.21.	Новац у оптицају	81
2.8.22.	Рочност обавеза	82
2.8.23.	Капитал	82
2.8.24.	Ванбилансне позиције	83
2.9.	Позиције Биланса успеха	96
2.9.1.	Приходи од камата	96
2.9.2.	Расходи камата	97
2.9.3.	Приходи од накнада и провизија	98
2.9.4.	Расходи накнада и провизија	98
2.9.5.	Нето губитак по основу продаје хартија од вредности по фер вредности кроз биланс успеха	99
2.9.6.	Нето приходи од курсних разлика	99
2.9.7.	Приходи од дивиденди и учешћа	99
2.9.8.	Остали пословни приходи	100
2.9.9.	Нето приходи по основу индиректних отписа пласмана и резервисања	102
2.9.10.	Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	102
2.9.11.	Трошкови амортизације	105
2.9.12.	Оперативни и остали пословни расходи	106
2.9.13.	Приходи од промене вредности имовине и обавеза	107
2.9.14.	Расходи од промене вредности имовине и обавеза	107

2.10.	Резултат периода	107
2.11.	Јавни дуг Републике Србије	108
2.12.	Управљање ризиком	113
2.13.	Јавне набавке	113
2.13.1.	План набавке	113
2.13.2.	Службеник за јавне набавке	114
2.13.3.	Поступци јавних набавки	114
2.13.4.	Поверљиве набавке	116
2.13.5.	Достављање прописаних података	117
2.14.	Судски спорови	117
	Препоруке	118

ИЗВЕШТАЈ

о ревизији финансијских извештаја и правилности пословања Народне банке Србије за 2011. годину у делу који се односи на коришћење јавних средстава и на пословање са државним буџетом

Извршили смо ревизију финансијских извештаја Народне банке Србије за 2011. годину у делу који се односи на коришћење јавних средстава и на пословање са државним буџетом: 1) Биланс стања; 2) Биланс успеха; 3) Извештај о токовима готовине; 4) Извештај о променама на капиталу; 5) Напомене уз финансијске извештаје; 6) Статистички анекс и ревизију правилности пословања Народне банке Србије за 2011. годину у делу који се односи на коришћење јавних средстава и на пословање са државним буџетом.

Ревизију су извршила овлашћена лица Државне ревизорске институције. Ревизија је извршена у Београду, у седишту Народне банке Србије, улица Немањина број 17 у присуству овлашћених лица Банке.

Правни основ

Правни основ за вршење ревизије је дат у Уставу Републике Србије¹, Закону о Државној ревизорској институцији², Закону о Народној банци Србије³, Програму ревизије Државне ревизорске институције за 2012. годину, Међународним стандардима ревизије (ISA) и Међународним стандардима врховних ревизорских институција (ISSAI).

Предмет ревизије

Сагласно Закључку о спровођењу ревизије број 400-241/2012-01 од 7. фебруара 2012. године, Државне ревизорске институције, предмет ревизије су финансијски извештаји Народне банке Србије за 2011. годину у делу који се односи на коришћење јавних средстава и на пословање са државним буџетом: 1) Биланс стања; 2) Биланс успеха; 3) Извештај о токовима готовине; 4) Извештај о променама на капиталу; 5) Напомене уз финансијске извештаје; 6) Статистички анекс и правилност пословања Народне банке Србије за 2011. годину у делу који се односи на коришћење јавних средстава и на пословање са државним буџетом.

Циљ ревизије

Циљ ревизије је да се, на основу прикупљених адекватних и довољних доказа, изрази мишљење о истинитости и објективности годишњих финансијских извештаја, као и мишљење о правилности пословања и законитости рада одговорних лица у субјекту ревизије.

Поступак ревизије

Државна ревизорска институција је члан Међународне организације врховних ревизијских институција (International Organization of Supreme Audit Institution, у даљем тексту -

¹ "Службени гласник РС", бр. 83/2006-2 и 98/2006-3

² "Службени гласник РС", бр. 101/2005 и 54/2007 и 36/2010

³ "Службени гласник РС", бр. 72/2003, 55/2004, 44/2010 и 76/2012

INTOSAI) и у свом раду користи Међународне стандарде врховних ревизијских институција (International Standards of Supreme Audit Institutions, у даљем тексту - **ISSAI**). Такође за потребе обављања ревизије финансијских извештаја и правилности пословања Народне банке Србије за 2011. годину у делу који се односи на коришћење јавних средстава и на пословање са државним буџетом коришћени су и Међународни стандарди ревизије (издао их је IFAC – Међународна федерација рачуновођа), који се примењују у Републици Србији у смислу члана 2. Закона о рачуноводству и ревизији⁴.

Ти стандарди захтевају да поступамо у складу са етичким захтевима и да ревизију планирамо и извршимо на начин који омогућава да се, у разумној мери, уверимо да финансијски извештаји не садрже материјално значајне погрешне исказе.

Ревизија укључује спровођење поступака у циљу прибављања ревизијских доказа којима се потврђују исказани подаци, као и обелодањивање података у финансијским извештајима. Избор поступака је заснован на ревизоровом просуђивању, укључујући и процену ризика од материјално значајних погрешних исказа у финансијским извештајима, било услед криминалне радње или грешке. Приликом процене ризика, ревизор разматра и интерне контроле које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извештаја, у циљу осмишљавања ревизијских поступака који су одговарајући у датим околностима. Ревизија такође укључује процену адекватности примењених рачуноводствених политика и значајних процена извршених од стране руководства, као и оцену целокупне презентације финансијских извештаја.

Ревизија укључује и спровођење поступака у циљу прибављања ревизијских доказа о томе да ли су приказани расходи и издаци, приходи и примања извршени у складу са намером законодавца, односно у складу са прописима у Републици Србији. Ти поступци укључују процену ризика постојања материјално значајне неусклађености.

Одговорност руководства за састављање финансијских извештаја и правилност пословања

За састављање и објективну презентацију финансијских извештаја одговорно је руководство Народне банке Србије.

Ова одговорност обухвата одржавање интерних контрола, које су релевантне за састављање и објективну презентацију финансијских извештаја који не садрже погрешне информације од материјалног значаја услед криминалне радње или грешке, одабир и примену одговарајућих рачуноводствених политика као и коришћење најбољих могућих рачуноводствених процена.

Поред одговорности за припремање и презентацију годишњих финансијских извештаја, руководство Народне банке Србије је, такође, одговорно да обезбеди да су активности, трансакције и информације, које су приказане у финансијским извештајима у складу са прописима у Републици Србији.

Финансијски извештаји су састављени у складу са Међународним рачуноводственим стандардима и Међународним стандардима финансијског извештавања за годину која се завршава са 31. децембром 2011. године, а које је усвојио Савет гувернера Народне банке Србије у складу са одредбама Закона о Народној банци Србије.

⁴ „Службени гласник РС“, бр. 46/2006, 111/2009 и 99/2011

Одговорност ревизора

Наша одговорност је да, на основу извршене ревизије, изразимо мишљење о финансијским извештајима Народне банке Србије за 2011. годину у делу који се односи на коришћење јавних средстава и на пословање са државним буџетом.

Поред одговорности да изразимо мишљење о финансијским извештајима Народне банке Србије за 2011. годину у делу који се односи на коришћење јавних средстава и на пословање са државним буџетом, наша одговорност укључује и изражавање мишљења да ли су активности, трансакције и информације које су обелодањене у финансијским извештајима по свим материјално значајним аспектима у складу са прописима у Републици Србији.

Та одговорност укључује спровођење поступака у циљу прибављања ревизијских доказа о томе да ли су приказани подаци у финансијским извештајима у складу са намером законодавца у делу који се односи на коришћење јавних средстава и на пословање са државним буџетом. Ти поступци укључују процену ризика постојања материјално значајне неусклађености.

Сматрамо да ревизија финансијских извештаја и правилности пословања Народне банке Србије за 2011. годину у делу који се односи на коришћење јавних средстава и на пословање са државним буџетом, коју смо извршили и докази које смо прикупили обезбеђују разумну основу за наше мишљење.

Мишљење

По нашем мишљењу финансијски извештаји Народне банке Србије за 2011. годину у делу који се односи на пословање са државним буџетом дају истинит и фер приказ финансијске позиције на дан 31. децембра 2011. године и њеног финансијског резултата и финансијских токова за годину завршену на тај датум у складу са Међународним стандардима финансијског извештавања.

По нашем мишљењу активности, трансакције и информације које су приказане у наведеним финансијским извештајима су у складу са прописима Републике Србије.

Београд, 21. децембар 2012. године

Генерални државни ревизор

Радослав Сретеновић

2. НАПОМЕНЕ УЗ РЕВИЗОРСКИ ИЗВЕШТАЈ

2.1. Подаци о субјекту ревизије

а. Настанак Народне банке Србије

Почетак рада Народне банке Србије се везује за Привилеговану банку Краљевине Србије основану 1884. године. Назив Народна банка датира из 1920. године када је основана Народна банка Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, која је 1929. године променила назив у Народну банку Краљевине Југославије. Од 1946. године, Народна банка Србије своје функције обавља под називом Народна банка Југославије, као централна монетарна институција најпре Федеративне Народне Републике Југославије (ФНРЈ), касније Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (СФРЈ), све до њеног распада 1991. године. Народна банка Србије је наставила своје пословање у Београду као централна банка СФРЈ представљајући две републике претходне Југославије - Србију и Црну Гору, које су у априлу 1992. године формирале Савезну Републику Југославију (СРЈ).

Скупштина СРЈ усвојила је Закон о Народној банци Југославије 25. јуна 1993. године у коме је Банка дефинисана као једина и независна емисиона банка монетарног система СРЈ. Сва нематеријална улагања и основна средства које Банка користи су власништво СРЈ, док СРЈ гарантује за све обавезе Банке. У складу са Законом о спровођењу Уставне повеље Државне заједнице Србије и Црне Горе, који је ступио на снагу 4. фебруара 2003. године, Банка је наставила да врши своју функцију као централна банка Републике Србије што је накнадно регулисано и Законом о Народној банци Србије усвојеним 19. јула 2003. године.

б. Циљ и функције Народне банке Србије

Народна банка Србије је централна банка Републике Србије и њена улога је одређена Уставом Републике Србије, Законом о Народној банци Србије и другим законом. Народна банка Србије је самостална и независна у обављању прописаних функција и подлеже надзору Народне скупштине, којој и одговара.

За обавезе Народне банке Србије јемчи Република Србија, као власник целокупног капитала банке.

Основни циљ Народне банке Србије јесте постизање и одржавање стабилности цена и очување стабилности финансијског система, као и да не доводећи у питање остваривање свог основног циља, подржава спровођење економске политике Владе Републике Србије послујући у складу с начелима тржишне привреде.

Народна банка Србије утврђује и спроводи монетарну и девизну политику и управља девизним резервама, утврђује и спроводи активности и мере ради очувања и јачања стабилности финансијског система, издаје новчанице и ковани новац, управља токовима готовине, унапређује несметано функционисање платног система, а обавља и друге послове као и послове за Републику Србију не угрожавајући при том своју самосталност и независност.

с. Органи Народне банке Србије

Органи Народне банке Србије су: 1) Извршни одбор Народне банке Србије; 2) гувернер Народне банке Србије; 3) Савет гувернера Народне банке Србије. Извршни одбор и гувернер одговорни су за остваривање циљева Народне банке Србије у оквиру законом утврђених надлежности.

Извршни одбор чине гувернер и вицегувернери Народне банке Србије. Извршни одбор утврђује монетарну и девизну политику, као и активности ради очувања и јачања стабилности финансијског система, а посебно утврђује монетарну политику, политику одобравања краткорочних кредита и политику курса динара и друге инструменте и мере монетарне и девизне политике.

Гувернер руководи пословањем Народне банке Србије и организује њен рад, спроводи одлуке Извршног одбора и Савета гувернера и доноси прописе, опште и појединачне акте из надлежности Народне банке Србије.

Савет гувернера Народне банке Србије бира Народна скупштина, а исти нису запослени у Народној банци Србије. Савет гувернера доноси Статут, финансијски план, усваја годишње финансијске извештаје, врши надзор над системом финансијског извештавања, управљањем ризицима, унутрашњим контролама, интерном ревизијом и над обављањем усклађености пословања у Народној банци Србије и др.

d. Однос Народне банке Србије према Народној скупштини и Влади Републике Србије

Народна банка Србије води систем консолидованог рачуна трезора за динарска и девизна средства, као и друге рачуне утврђене законом, и за ове послове наплаћује накнаду. На наведена средства која су положена као депозит на рачуну, Народна банка Србије плаћа камату, у складу са уговором закљученим с депонентом.

Народна банка Србије може, на основу закона, односно уговора, а у име и за рачун Републике Србије, обављати послове фискалног агента у вези са задуживањем Републике Србије у иностранству, односно послове у вези с повлачењем средстава и отплатом обавеза према иностранству, као и послове издавања дугорочних хартија од вредности који се односе на чланство Републике Србије у Међународном монетарном фонду.

Народна банка Србије, најкасније до 15. децембра текуће године, доставља Народној скупштини, ради информисања, програм монетарне политике за наредну годину, а најкасније до 30. јуна наредне године годишњи извештај о монетарној политици, уз образложење свих фактора који су утицали на спровођење те политике, као и годишњи извештај о стабилности финансијског система. Најкасније до 30. септембра текуће године банка подноси Народној скупштини полугодишњи извештај о монетарној политици. Годишњи извештај о свом пословању и резултатима рада Народна банка Србије подноси Народној скупштини, најкасније до 30. јуна наредне године.

Гувернер присуствује седницама Владе на којима се разматрају питања у вези са остваривањем циљева и функција Народне банке Србије, а Министарство финансија доставља Народној банци Србије, ради давања мишљења, нацрте закона и других прописа везаних за циљеве и функције Народне банке Србије, а посебно Нацрт меморандума о буџету, економској и фискалној политици и нацрт закона којим се уређује буџет у складу са роковима прописаним законом којим се уређује буџетски систем.

Новчана средства буџета Републике, директних и индиректних корисника средстава тог буџета, корисника средстава организација за обавезно социјално осигурање, као и других корисника јавних средстава који су укључени у консолидовани рачун трезора Републике Србије, воде се и депонују на консолидованом рачуну трезора Републике Србије у складу

са одредбама члана 9. Закона о буџетском систему⁵. Поред наведеног Народна банка Србије обавља и укупан девизни платни промет за јавни сектор.

За потребе управљања приливима по основу јавног дуга Републике Србије и отплате јавног дуга, консолидовани рачун трезора Републике има подрачуне у домаћој и страниј валути, који се воде код Народне банке Србије у смислу члана 12. Закона о јавном дугу⁶.

Министар финансија може закључити уговор са Народном банком Србије за обављање појединих послова у вези са отплатом јавног дуга. У одређеним законима којима је уведен јавни дуг Републике Србије за администратора конкретног јавног дуга је именована Народна банка Србије.

е. Имовина и капитал Народне банке Србије

Имовину Републике Србије, коју користи Народна банка Србије за своје пословање чине динарски и девизни краткорочни и дугорочни пласмани, девизна средства, хартије од вредности, остала актива и имовинска права у поседу Народне банке Србије, покретне и непокретне ствари и новчана средства на жиро-рачуну Народне банке Србије.

Република Србија је власник целокупног капитала Народне банке Србије, који чине основни капитал и посебне резерве. До достизања износа минималног основног капитала Народне банке Србије од 10.000.000 хиљада динара, целокупна добит Народне банке Србије распоређује се у основни капитал.

После достизања износа минималног основног капитала целокупна добит Народне банке Србије распоређује се у посебне резерве Народне банке Србије до достизања износа ових резерви од 20.000.000 хиљада динара. После достизања износа минималног основног капитала од 10.000.000 хиљада динара и посебних резерви од 20.000.000 хиљада динара, добит проистекла из курсних разлика и ревалоризационих резерви распоређује се у основни капитал (33,3%) и у посебне резерве (66,7%). Добит која није проистекла из курсних разлика и ревалоризационих резерви распоређује се у основни капитал (10%), у посебне резерве (20 %) и у буџет Републике Србије (70%).

Остварени губитак Народне банке Србије покрива се из посебних резерви и основног капитала изнад нивоа минималног основног капитала, а ако наведена средства нису довољна - из буџета Републике Србије или из хартија од вредности које у ту сврху, под тржишним условима, издаје Република Србија и преноси Народној банци Србије. Ако Република Србија не покрије губитак Народне банке Србије, тај се губитак покрива из добити Народне банке Србије остварене у наредним годинама, и то пре расподеле добити.

2.2. СПРОВОЂЕЊЕ МОНЕТАРНЕ ПОЛИТИКЕ

2.2.1. Реализација Програма монетарне политике Народне банке Србије у 2011. години

Постизање циљане инфлације

Основни циљ монетарне политике Народне банке Србије у 2011. години био је постизање циљане инфлације, као допринос одржању стабилности финансијског система и остваривању одрживог економског раста, а изражен је нумерички као годишња

⁵ "Службени гласник РС", бр. 54/2009, 73/2010 и 101/2010

⁶ "Службени гласник РС", бр. 61/2005 и 107/2009

процентуална промена индекса потрошачких цена, и то да се циљана инфлација постепено смањује са $6\% \pm 2$ п.п. с почетка године на $4,5\% \pm 1,5$ п.п. на крају године. Исти је био утврђен у виду континуирано опадајуће вредности (с дозвољеним одступањем) годишњих промена потрошачких цена, за сваки појединачни месец у години да би се остварење циљане инфлације могло пратити у сваком моменту.

Остварене стопе инфлације по месецима у 2011. години су одступале од циљане стопе инфлације, што се види из следећег прегледа:

2011. Месец	Циљана стопа инфлације у %	Остварена стопа инфлације у %
I	5,9	11,2
II	5,8	12,6
III	5,6	14,4
IV	5,5	14,7
V	5,4	13,4
VI	5,3	12,7
VII	5,1	12,1
VIII	5,0	6,2
IX	4,9	9,3
X	4,8	8,7
XI	4,6	8,1
XII	4,5	7,0

Према Програму монетарне политике Народне банке Србије у 2011. години⁷ у случају да одступање инфлације од утврђеног циља траје више од шест узастопних месеци Народна банка Србије писмено обавештава Владу Републике Србије о разлозима тог одступања, мерама које се морају предузети и времену потребном да се инфлација врати на утврђени циљ.

Одступање инфлације од утврђеног циља које траје више од шест узастопних месеци забележено је у марту и септембру 2011. године. С тим у вези Гувернер је писмено обавестио Владу о разлозима тог одступања, мерама које се морају предузети и времену потребном да се инфлација врати на циљни ниво (писма од 12. априла и 12. октобра 2011. године).

Међутим како је, циљана инфлација средњорочна категорија остварена инфлација може краткорочно одступати од циљане. Стога је у складу са Програмом монетарне политике, током 2011. године Извршни одбор Народне банке Србије доносио одлуке о монетарној политици усмерене на постизање циљане инфлације у средњем року. Циљана инфлација до 2012. године усклађена је са потребама постизања средњорочне стабилности цена и одражава намеру да се та стабилност постигне постепеним смањењем инфлације без изазивања макроекономских поремећаја.

Инструменти монетарне политике

Према Програму монетарне политике Народне банке Србије у 2011. године, основни инструмент монетарне политике је референтна каматна стопа, односно каматна стопа која се примењује у главним операцијама на отвореном тржишту. Поред референтне каматне

⁷ „Службени гласник РС“, бр. 95/2010

стоје користе се и обавезна резерва и операције на девизном тржишту, затим депозитне и кредитне олакшице и други инструменти монетарног регулисања.

Референтна каматна стопа као оперативни циљ за краткорочне стопе на тржишту новца се примењује у главним операцијама на отвореном тржишту (реверзне репо операције, односно репо трансакције продаје хартија од вредности с роком доспећа од две недеље). У складу са Програмом монетарне политике Народне банке Србије у 2011. години висина те стопе се могла мењати на одржив, доследан и предвидив начин зависно од економских кретања и пројекције инфлације.

У 2011. години референтна каматна стопа је утврђивана на седницама Извршног одбора Народне банке Србије, о чему је јавност обавештавана путем саопштења, и то:

Датум седнице	Референтна каматна стопа (на годишњем нивоу, у %)	Промена (у базним поенима)
17. јануар	12,00	+50
10. фебруар	12,00	0
10. март	12,25	+25
7. април	12,50	+25
12. мај	12,50	0
9. јун	12,00	-50
7. јули	11,75	-25
11. август	11,75	0
8. септембар	11,25	-50
6. октобар	10,75	-50
10. новембар	10,00	-75
8. децембар	9,75	-25

Улога референтне каматне стопе, као оперативног циља за краткорочне стопе на тржишту новца, праћена је политиком каматних стопа на депозитне и кредитне олакшице и другим операцијама на отвореном тржишту. У 2011. години референтна каматна стопа је са 11,5% годишње колико је износила крајем 2010. године смањена у децембру 2011. године на 9,75%.

Репо трансакције су од јула 2011. године обављане на основу нове Одлуке о условима и начину на који Народна банка Србије спроводи операције на отвореном тржишту⁸ и Упутства за спровођење аукцијске куповине/продаје хартија од вредности⁹. Одредбама тачке 3. наведене одлуке прописано је да репо трансакција јесте куповина и продаја хартија од вредности у којој је продавац сагласан да хартије од вредности прода купцу, који је сагласан да продавцу плати куповну цену уз истовремену обавезу да ће купљене хартије од вредности на тачно утврђени датум продати продавцу, који је обавезан да за те хартије од вредности плати купцу унапред утврђену реоткупну цену.

У 2011. години је за потребе репо продаје емитована једна серија благајничких записа укупне номиналне вредности од 500,0 млрд. динара. Током године организоване су 52 аукцијске продаје хартија од вредности, путем двонедељних репо операција, организованих једном недељно по моделу фиксне каматне стопе. У 2011. години, Народна банка Србије није трајно продавала хартије од вредности.

⁸ „Службени гласник РС“, бр. 45/2011

⁹ „Службени гласник РС“, бр. 46/2011

Поред референтне каматне стопе као основног инструмента, у спровођењу монетарне политике Народна банка Србије користи и друге инструменте, пре свега, обавезну резерву и операције на девизном тржишту.

Новом Одлуком *о обавезној резерви банака код Народне банке Србије*¹⁰ прописане су диференциране стопе обавезне резерве банака на динарску и девизну основицу, као и обавеза динарског издвајања дела обавезне резерве обрачунате у еврима, уз примену диференцираних стопа. На динарске обавезе са рочношћу до две године, односно 730 дана, примењује се стопа од 5%, а с рочношћу преко две године нулта стопа. На девизне обавезе са рочношћу до две године, односно 730 дана, примењује се стопа од 30%, а са рочношћу преко две године 25%. Динарско издвајање дела обавезне резерве обрачунате у еврима, уз примену диференцираних стопа, се односи на обавезу банака да у динарима издвајају 15% обавезне резерве у EUR обрачунате на обавезе са рочношћу до две године, а са рочношћу преко две године 10%. У 2011. години, обрачуната обавезна резерва која се издваја у динарима је повећана за 6,2 млрд динара, док је обрачуната обавезна резерва која се издваја у девизама смањена за 101,1 млн EUR. Смањена је и лизинг обавезна резерва за 55,8 млн EUR.

Операције на девизном тржишту Народна банка спроводи ради смањења прекомерних дневних осцилација курса и/или стимулесања обима промета, као и у случају угрожености финансијске и ценовне стабилности. У складу са Одлуком о утврђивању режима курса динара¹¹ и Програмом монетарне политике у 2011. години, Народна банка Србије је наставила да спроводи режим руковођено пливајућег курса динара. Ради ублажавања претераних дневних осцилација курса динара према EUR Народна банка Србије је банкама продала укупно 90,0 млн EUR и од банака купила 45,0 млн EUR. У току првих пет месеци 2011. године динар је номинално апрецирао за 8,8% у односу на EUR. У јуну динар је ослабио за 5,4% због чега је Народна банка Србије интервенисала продајом 30,0 млн EUR. У наредним месецима девизно тржиште је стабилизовано захваљујући приливу капитала по основу страних директних инвестиција, постизању договора о стендбај аранжману из предострожности са Међународним монетарним фондом и продаји десетогодишњих еврообвезница Републике Србије на светском финансијском тржишту, да би крајем године, у последња два месеца, динар поново слабио према евр.

Програмом монетарне политике у 2011. години био је предвиђен висок ниво девизних резерви Народне банке Србије ради одржања стабилности девизног тржишта. Стање девизних резерви Народне банке Србије крајем 2011. године износило је EUR 12.057,71 и било ја за EUR 2.055,73 млн веће од стања девизних резерви крајем претходне године. На повећање стања девизних резерви утицао је девизни прилив по основу продаје емитованих хартија од вредности Републике деноминираних у девизама и повлачења иностраних кредита и по другим основама – *Објашњено у Напомени 2.3.8.*

Депозитне и кредитне олакшице Народне банке Србије односе се на депоновање вишкова ликвидних средстава банака код Народне банке Србије и одобравање кредита за одржавање дневне ликвидности банака на основу залог хартија од вредности.

Просечно дневно стање вишкова ликвидних средстава банака депонованих код Народне банке Србије у 2011. години износило је 2,7 млрд динара. Минимално просечно месечно стање ових средстава забележено је у марту када је износило 1,3 млрд динара, а максимално у децембру 7,3 млрд динара.

¹⁰ "Службени гласник РС", бр. 3/2011

¹¹ "Службени гласник РС", бр. 95/2010

Одобравање кредита за одржавање дневне ликвидности банака на основу залог хартија од вредности је начин на који Народна банка Србије подржава процес динаријације. Одлуком о условима и начину одобравања кредита за одржавање дневне ликвидности банака на основу залог хартија од вредности¹² прописано је да се као колатерал могу користити само динарске хартије од вредности без девизне клаузуле. Кредитне олакшице током 2011. године користило је 17 банака као унутардневни кредит у укупном износу од 532,4 млрд динара, а шест банака као преконоћни кредит у износу од 5,5 млрд динара.

Унапређење међубанкарског тржишта новца

Програмом монетарне политике Народне банке Србије предвиђено је да током 2011. године Народна банка Србије настави да развија и јача тржишне инструменте монетарног регулисања и да, у сарадњи са банкама, ствара услове за даље унапређење међубанкарског тржишта новца. Редовне тромесечне *своп аукције продаје, односно куповине девиза* обновљене су од марта 2011. године у складу са Одлуком о условима и начину обављања своп куповине и своп продаје девиза између Народне банке Србије и банака. Аукције су организоване једном недељно, ради подстицања међубанкарске своп трговине девизама и развоја тржишта инструмената заштите од девизног ризика при чему је Народна банка Србије банкама продала 179,5 млн EUR а од банака своп купила 185,0 млн EUR.

Комуникација са јавношћу

Делујући транспарентно и одговорно према јавности, Програмом монетарне политике у 2011. години Народна банка Србије се обавезала да комуникацију с јавношћу обавља саопштењима за јавност, конференцијама за штампу, извештајем о инфлацији и другим публикацијама.

У том смислу, активности везане за комуницирање монетарне политике према јавности у 2011. години одвијале су се путем 13 саопштења за јавност и 10 одржаних конференција за штампу. У вези објављивања кварталних извештаја о инфлацији вицегувернер је имао четири презентације. На тему монетарне политике у штампи је објављено шест ауторских текстова, дато је 19 интервјуа, а било је и 14 гостовања у електронским медијима.

2.2.2. Извештавање о спровођењу монетарне политике

У 2011. години, у складу са одредбама 24. став 1. Закона о Народној банци Србије, гувернер је Савету гувернера Народне банке Србије достављао извештаје о спровођењу монетарне политике. Извештаји су састављани у оквиру тромесечних извештаја о пословању Народне банке Србије – Одељак 1. Монетарна политика и пројекције.

2.2.3. Годишњи извештај о монетарној политици

2.2.3.1. Стратешки оквир монетарне политике

Монетарну стратегију Народне банке Србије почев од 2009. године представља потпуно циљање инфлације, мада су елементи овог режима у пракси присутни још од 2006. године. У децембру 2008. године Монетарни одбор Народне банке Србије усвојио је Меморандум о циљању (таргетирању) инфлације као монетарној стратегији чиме је формално дефинисана примена режима инфлационог таргетирања од 1. јануара 2009. године.

¹² "Службени гласник РС", бр. 52/2008, 40/2010, 3/2011 и 18/2011

Меморандум је сачињен у складу са Споразумом Народне банке Србије и Владе Републике Србије о циљању (таргетирању) инфлације, усвојеном на седници Владе Републике Србије 19. децембра 2008. године.

Режим циљања инфлације је одговор на недостатке других режима монетарне политике. Заснован је на искуству да перманентно високе стопе инфлације утичу на смањење привредног раста и запослености и да уместо краткорочног управљања тражњом монетарну политику треба усмерити на средњорочну ценовну стабилност што је у основи режима циљане инфлације.

Циљ за инфлацију дефинисан је као стопа укупне инфлације (с дозвољеним одступањем) мерена годишњом процентуалном променом индекса потрошачких цена. Циљ за инфлацију утврђује Народна банка Србије у сарадњи са Владом Републике Србије на основу анализе текућих и очекиваних макроекономских кретања и нумеричких смерница за раст цена производа и услуга на које Влада утиче директно или индиректно. Крајем 2009. године, усвојени су циљеви за инфлацију до 2012. године, путем Меморандума Народне банке Србије о утврђивању циљане стопе инфлације за период од 2010. до 2012. године – усвојен на седници Монетарног одбора Народне банке Србије 14. децембра 2009. године. Циљеви за инфлацију утврђени су у виду јединствене вредности (с дозвољеним одступањем) за сваки појединачни месец у години, а за крај године:

- децембар 2010. године: $6 \pm 2\%$
- децембар 2011. године: $4,5 \pm 1,5\%$
- децембар 2012. године: $4 \pm 1,5\%$

Циљеви за инфлацију показују намеру да се стабилност цена постигне постепеним смањивањем инфлације без изазивања макроекономских поремећаја. То је средњорочни циљ, због чега остварена инфлација краткорочно може да одступа од циљане због егзогених поремећаја. Међутим, монетарна политика не реагује на примарне, него на секундарне ефекте поремећаја.

Циљану стопу инфлације Народна банка Србије постиже променама референтне каматне стопе која се примењује у двонедељним репо операцијама, и то је главни инструмент монетарне политике. Њена висина се утврђује на основу анализе економске ситуације, оцене будућих кретања и средњорочне пројекције инфлације. Сви други инструменти монетарне политике имају помоћну улогу – да омогуће несметану трансмисију утицаја референтне каматне стопе на тржиште и развој финансијског тржишта без угрожавања стабилности финансијског система.

2.2.3.2. Монетарна политика и остварење циљане инфлације

Монетарну политику у 2011. години обележили су окончање циклуса поштравања и започињање циклуса ублажавања. Тенденција поштравања је пренета из претходне године (од августа 2010. године) и трајала је у првих неколико месеци 2011. године. Референтна каматна стопа је од јануара до априла 2011. године повећана са 11,5% на 12,5% или за 100 б.п. Монетарна политика је поштравана како би се спречили секундарни ефекти неочекивано високог раста цена хране, односно преливање тог раста на остале цене преко повећања инфлационих очекивања.

Ради довођења инфлације у границе циља у средњем року, у јануару 2011. године новом одлуком о обавезној резерви банака уведене су мере које нису подразумевале повлачење ликвидности на нивоу банкарског сектора, него мање ослобађање ликвидности у односу на претходно важећу одлуку.

Половином 2011. године, Народна банка Србије започела је процес постепеног ублажавања монетарне политике. Почев од јуна па до краја 2011. године референтна каматна стопа је снижена са 12,50% на 9,75% или 275 б.п.

Истовремено, због кризе јавног дуга у једном броју чланица евро зоне, нестабилност на светском финансијском тржишту није се смиривала, што је утицало на одлагање опоравка реалног сектора у зони евра и успоравање привредног раста на глобалном нивоу. Успоравање привредног раста код главних спољнотрговинских партнера условиле су измену пројекције привредног раста Републике Србије наниже.

Подршку очувању макроекономске и финансијске стабилности у земљи дало је закључење стендбај аранжмана из предострожности са Међународним монетарним фондом, у септембру 2011. године. Циљ закључења аранжмана је био побољшање инвестиционе климе и додатна заштита од негативних спољних утицаја кризе.

У новембру 2011. године, референтна каматна стопа је снижена за 75 б.п., а због ситуације у међународном окружењу и експанзивности фискалне политике. До последње седнице Извршног одбора Народне банке Србије у децембру 2011. године, услови у међународном окружењу су се погоршали, јер су решења за проблем одрживости јавног дуга изостала, премија ризика за Републику Србију и земље у региону је повећана, као и депрецијацијски притисци, па је референтна каматна стопа додатно смањена за 25 б.п.

Остварење циљане инфлације

У 2011. години због високог раста цена хране и ефекта ниских месечних стопа инфлације из претходне године међугодишња инфлација се кретала изнад горње границе дозвољеног одступања. Раст цена хране је последица неразвијеног тржишта и затечених системских решења у овој области, али и високог учешћа хране у индексу потрошачких цена.

Међугодишња инфлација је с нивоа од 10,3% крајем 2010. године у децембру 2011. године опала на 7,0% (циљ 4,5± 1,5%). У току 2011. године године максимум међугодишње инфлације остварен је у априлу када је износила 14,7%. У јуну је опала на 12,7% и тај тренд је задржан до краја године.

Осим раста цена хране на инфлацију су, у мањој мери, утицали и услови у међународном окружењу. У једном броју земаља зоне евра решења за проблем одрживости јавног дуга су изостала, што се неповољно одразило на кретања на светском финансијском тржишту.

2.3. УПРАВЉАЊЕ ДЕВИЗНИМ РЕЗЕРВАМА НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ

2.3.1. Правни оквир

Управљање девизним резервама представља једну од основних функција Народне банке Србије, дефинисане одредбама члана 4. Закона о Народној банци Србије.

Одредбама члана 49. истог закона дефинисано је да девизне резерве Народне банке Србије чине:

- 1) потраживања Народне банке Србије у девизама на рачунима у иностранству;
- 2) хартије од вредности на рачунима Народне банке Србије у иностранству;
- 3) специјална права вучења и резервна позиција код Међународног монетарног фонда;
- 4) злато и други племенити метали;
- 5) ефективни страни новац.

Народна банка Србије је према одредбама члана 50. Закона о Народној банци Србије обавезна да управља девизним резервама у складу с начелима ликвидности и сигурности.

Одлуку о формирању и коришћењу девизних резерви, као и о управљању и располагању тим резервама, Народна банка Србије доноси у складу с монетарном и девизном политиком.

Монетарну и девизну политику, као и активности ради очувања и јачања стабилности финансијског система утврђује Извршни одбор Народне банке Србије, кога чине гувернер и вицегувернери, а који су према одредбама члана 12. став 2. истог закона одговорни за остваривање циљева Народне банке Србије.

2.3.2. Управљање девизним резервама

Управљање девизним резервама Народна банка Србије врши у складу са монетарном и девизном политиком, као и смерницама за управљање девизним резервама, на начин којим се обезбеђује несметано испуњење обавеза Републике Србије према иностранству.

Извршни одбор Народне банке Србије за сваку календарску годину усваја Смернице за управљање девизним резервама. Овим Смерницама се нарочито утврђује начин управљања девизним резервама за ту годину, циљеви инвестирања, глобални оквир за инвестирање, стратешки бенчмарк, кредитни ризик, период на који се смернице односе и др.

На основу годишњих смерница за управљање девизним резервама, Инвестициони комитет припрема тактичке смернице на тромесечном нивоу, којим се одређује тактички бенчмарк.

2.3.3. Смернице за управљање девизним резервама Народне банке Србије у 2011. години

На основу одредби члана 14. Закона о Народној банци Србије, Извршни одбор Народне банке Србије је на почетку 2011. године донео Одлуку о утврђивању Смерница за управљање девизним резервама Народне банке Србије у 2011. години. Смернице представљају строго поверљив докуменат највишег нивоа тајности – „Државна тајна“.

Смерницама за 2011. годину дефинисана је намена девизних резерви и циљеви инвестирања, на тај начин да су девизне резерве којима управља Народна банка Србије расположиве за одржавање стабилности националне валуте, финансијске стабилности, као и за извршавање обавеза Народне банке Србије и државних органа и организација.

Овим годишњим смерницама дефинисан је циљ инвестирања средстава девизних резерви тако да се уз поштовање принципа сигурности и ликвидности пласмана, оствари принос виши од приноса утврђеног у смерницама уз равномерну и опрезну диверсификацију тржишног, ликвидносног и кредитног ризика.

Поред циља инвестирања овим смерницама је дефинисан Стратегијски бенчмарк који представља комбинацију индекса са којима ће се поредити остварени приноси портфолија Народне банке Србије. Смерницама је такође утврђена валутна структура, диверсификација ризика по различитим основима као и таргетирана дурација портфолија којом се опредељује прихватљиви ниво изложености тржишном ризику.

Смерницама је дефинисана изложеност кредитном ризику и мере заштите од кредитног ризика полазећи од општеприхваћених метода и модела. Дефинисан је минимални кредитни рејтинг за хартије од вредности у портфолију и за банке код којих се пласирају депозити и то:

- хартије од вредности у које се улаже морају имати минимални кредитни рејтинг од Aa1 према Moody's Investor Service, односно AA+ према Standard&Poor's
- банке код којих се пласирају средства, ако нису покривени колатералом, морају имати минимални композитни кредитни рејтинг од AA. За сваку банку се одређује индивидуални кредитни лимит, при чему појединачни лимит за банку не сме прелазити 10% укупних депозита код свих банака. Пласмани код централних банака, BIS-а и међународних финансијских институција нису лимитирани.

На основу анализе финансијских података, кредитног рејтинга сваке банке и искуства у раду са њима формирају се индивидуални кредитни лимити за сваку банку који се континуирано ажурирају тактичким смерницама на кварталном нивоу, а по потреби и чешће.

Извршни одбор Народне банке Србије је у другој половини године донео одлуку о измени одлуке о утврђивању смерница за управљање девизним резервама Народне банке Србије, усвојене на почетку године у делу Глобалног оквира за инвестирање и у делу „Ангажовања екстерног менаџера“.

2.3.4. Тактичке смернице за управљање девизним резервама за 2011. годину

Тактичке смернице за управљање девизним резервама се доносе на кварталном нивоу у складу са усвојеним смерницама за управљање девизним резервама Народне банке Србије у 2011. години. На предлог Инвестиционог комитета тактичке смернице усваја Извршни одбор, а њима се одређује тактичка рочност и структура портфолија Народне банке Србије у складу са усвојеним Смерницама за управљање девизним резервама Народне банке Србије у 2011. години.

Ове тактичке смернице имају за циљ детаљније планирање кључних параметара у управљању девизним резервама као и прилагођавање управљања девизним резервама краткорочним шансама и опасностима на тржишту кроз одређивање тактичког бенчмарка и структуре портфолија.

Валутна структура портфолија и тактички бенчмарк, су одређени на бази очекиваних будућих прихода на ХоВ као и очекивана дешавања на светском тржишту у сваком кварталу 2011. године. Тактички бенчмарк је пондерисана комбинација одређених индекса и има за циљ да портфолио менаџерима пружи ближа упутства у процесу управљања девизним резервама.

2.3.5. Извештавање о девизним резервама Народне банке Србије

Оперативно дневно извештавање

Извештавање о промени и стању девизних резерви врши се свакодневно, у форми прегледа. Сектор за девизне послове, Одељење за управљање ризицима и контролу ризика, свакодневно даје извештај о стању портфолија Народне банке Србије у погледу рочности, валутне структуре, врсте активе и осталих параметара, о усклађености инвестирања са прописаним лимитима.

Месечни извештаји

Инвестициони комитет прати остварења тактичких смерница о управљању девизним резервама на основу извештаја Сектора за девизне послове, Одељења за управљање девизним резервама и Одељења за управљање ризицима и контролу ризика и то:

1. Извештај о управљању девизним резервама Народне банке Србије, и
2. Извештај о изложености ризику портфолија Народне банке Србије

Месечни Извештаји о управљању девизним резервама Народне банке Србије садрже информације о управљању овим резервама по категоријама активе, структури тих резерви, стању девизних резерви као и о финансијским резултатима оствареним у предходном периоду са одговарајућим образложењима и коментарима.

Извештај о изложености ризику портфолија Народне банке Србије садржи информације о усклађености инвестирања са прописаним лимитима (у погледу рочности валутне структуре и врсте активе), о приносу портфолија и оствареним резултатима у односу на усвојени референтни принос (benchmark), о изложености тржишним ризицима (валутни ризик, ризик промене каматних стопа, декомпозиција ризика, мерење тржишног ризика и др.) као и о изложености кредитном ризику портфолија Народне банке Србије и начину мерења тог ризика.

Извештај о изложености ризику портфолија Народне банке Србије

Месечне извештаје о изложености ризику портфолија Народне банке Србије саставља Сектор за девизне послове, Одељење за управљање ризицима и контролу ризика, и исти доставља гувернеру и вицегувернерима.

Од фебруара 2011. године примењује се нови концепт у управљању девизним резервама. Поред стратешког бенчмарка, који се односи на период од годину дана Инвестициони комитет дефинише и предлаже и тактички бенчмарк. Тактички бенчмарк има за циљ да, уважавајући инвестиционе принципе и лимите дефинисане годишњим смерницама узимајући у обзир краткорочна очекивања са финансијских тржишта, оствари већи принос од стратешког бенчмарка, праћењем позиција у погледу валутне структуре, класа активе и дурација.

Сектор за девизне послове, Одељење за управљање и контролу ризика од фебруара 2011. године мери перформанс стратешког и тактичког бенчмарка, обавља неопходне активности у постављеним оквирима и о томе редовно извештава.

Месечни извештаји о изложености ризику портфолија Народне банке Србије поред осталог посебно садрже податке о:

1. Контроли ризика портфолија Народне банке Србије (контрола лимита и преглед реализованих перформанси са образложењем извршења по сваком портфолију).
2. Тржишном ризику портфолија Народне банке Србије (валутни ризик, ризик промене каматних стопа, мерење тржишног ризика).
3. Кредитни ризик портфолија Народне банке Србије.

У поступку ревизије утврђено је да су лимити утврђени годишњим и оперативним смерницама испоштовани, како у погледу валутне структуре, врсте активе (врсте инструмената), рочности, тако и у погледу реализованих **перформанси** (подаци о реализованим приносима по сваком појединачном портфолију у односу на принос бенчмарка).

Утврђено је такође да се контрола ризика портфолија Народне банке Србије врши континуирано, а да је управљање тржишним ризику портфолија Народне банке Србије, који обухвата валутни ризик, ризик промене каматних стопа, а у вези са таргетираном дурацијом, и мерење тржишног ризика, вршено у целој години у складу са годишњим и тактичким смерницама.

Управљање кредитним ризиком портфолија Народне банке Србије који је по дефиницији ризик губитка услед немогућности уговорне стране да испуни своју обавезу, се врши на тај начин што је Народна банка Србије постављајући високе стандарде у погледу кредитног рејтинга уговорних страна смањила вероватноћу губитка на минимум.

Народна банка Србије инвестира у активу која има мали кредитни ризик: државне обвезнице (или обвезница за које гарантује држава) највишег кредитног рејтинга, депозите са колатералом (геро) и краткорочне депозите код банака са високим кредитним рејтингом.

С обзиром на то да Народна банка Србије инвестира у обвезнице које имају кредитни рејтинг ААА до АА+, вероватноћа неизвршења обавезе издаваоца (D-default rating) је приближна нули.

Највиши степен кредитног ризика испољава се код пласмана средстава у депозите без колатерала. Приликом пласмана ових средстава води се рачуна да уговорне стране буду само банке са високим кредитним рејтингом: централне банке и банке са композитним рејтингом (Moody`s и S&P) од ААА до АА. Да би се избегла концентрација средстава у поједине банке, примењују се индивидуални лимити за банке дефинисане у Смерницама.

Пласирање девизних резерви Народне банке Србије у депозите код иностраних банака било је у складу са критеријумима и лимитима дефинисаним Смерницама.

Извештаји о управљању девизним резервама Народне банке Србије

Извештај о управљању девизним резервама Народне банке Србије садржи информације о управљању девизним резервама по категоријама активе и структури исте, о финансијским резултатима оствареним у извештајном периоду као и образложења и коментаре.

У поступку ревизије утврђено је да је управљање девизним резервама Народне банке Србије вршено у складу са принципима сигурности и ликвидности, да су инвестирања била у складу са усвојеним Смерницама за управљање девизним резервама у 2011. години и Тактичким смерницама, као и да је инвестирање, по износу и врсти активе, било условљено дешавањима на финансијском тржишту.

Стање девизних резерви Народне банке Србије на дан 31. децембра 2011. године износиле су **EUR 12.057,71 млн.**

Структура девизних резерви

31/12/2011	Млн EUR	% учешћа
Хартије од вредности	8.598.25	71.31
Рачуни у иностранству	2.641.28	21.90
Ефективни страни новац	255.21	2.12
Злато	560.98	4.65
ММФ – специјална права вучења	1.99	0.02
УКУПНО	12.057,71	100

2.3.6. Структура девизних резерви Народне банке Србије на дан 31.12.2011. године

1) Краткорочни пласмани девизних резерви

Рачуни у иностранству

Део девизних резерви од EUR 2.641,3 млн, односно 21.90% пласиран је на рачунима у иностранству (у виду орочених депозита, текућих и „call“ рачуна) код централних банака и међународних финансијских институција и код првокласних иностраних комерцијалних банака композитног кредитног рејтинга минимално АА, уз истовремену краћу рочност депозита, која се примењује од почетка светске економске кризе.

Краткорочне хартије од вредности

У оквиру краткорочних ХоВ средства су пласирана у класе активе: државне дисконтне ХоВ, рока доспећа до 1 године (*T. bills*) и купонске државне ХоВ рока доспећа до 1 године-државне ХоВ затим ХоВ издате од стране агенција са гаранцијом државе (*Supranational Agencies*) и ХоВ које за колатерал имају зајмове јавном сектору (*Pfandbriefe*).

На дан 31. децембра 2011. године укупна тржишна вредност краткорочних хартија од вредности износила је EUR 3.037,3 млн, при чему у овом портфолију највеће учешће имају краткорочне ХоВ деноминоване у еврима.

2) Дугорочни пласмани девизних резерви

Дугорочне пласмане девизних резерви чине ХоВ рока доспећа преко 1 године, чија је структура класе активе на дан 31. децембра 2011. године: 68.1% у државне ХоВ и 27.7 % у ХоВ рејтинга ААА издате од стране агенција са гаранцијом државе (*Supranational Agencies, Sovereign*) и 4.2% са квалитетним колатералом (*Pfandbriefe*).

Укупна тржишна вредност инвестиционих средстава у обвезницама рока доспећа преко једне године, на дан 31. децембра 2011. године износи EUR 5.561,0 млн.

3) Ефективни страни новац

На дан 31. децембра 2011. године вредност укупног ефективног страног новца износила је EUR 255.2 млн.

4) Злато

Народна банка Србије је на дан 31. децембра 2011. године располагала са 14.35 тона злата вредности **EUR 561,0 млн (USD 725,9 млн)**, које се налази у трезору Народне банке Србије и у иностранству.

Цена злата на светском финансијском тржишту последњег радног дана децембра 2011. године износила је 1.531,00 долара по финој унци, према *“The London Bullion Market Association - LBMA”* (на крају новембра 2011. године цена је била 1.746,00 USD/Oz).

2.3.7. Остварени финансијски резултат пословања са иностраним ХоВ у 2011. години

Остварени нето позитиван финансијски ефекат у 2011. години по основу инвестирања у иностране хартије од вредности износи EUR 174.6 млн, а остварени приход од камата по основу девизних депозита у иностранству износи EUR 0.5 млн.

**Ефекат пословања са иностраним ХоВ у 2011. години
јануар 2011.г – децембар 2011.г**

Опис	Износ у EUR
Ефекат продаје ХоВ	-27.215.619,2
Приходи по купонима ХоВ	148.479.481,4
Ревалоризација	40.578.114,2
Разлика између продатих и купљених камата садржаних у ХоВ	12.715.645,2
Нето ефекат	174.557.621,6

**Ефекат пословања - Money Market
јануар 2011.г - децембар 2011.г**

Опис	Износ у EUR
Кamate на депозите	116.513,2
Камата CALL ACC	908,7
Камата на средства по виђењу	17.989,1
Кamate на О/Н депозите код централних банака	337.431,7
Укупно камате	472.842,7

2.3.8. Стање девизних резерви Народне банке Србије на дан 31.12.2011. године

Према евиденцији која се води у Сектору за девизне послове, стање девизних резерви Народне банке Србије на дан 31. децембра 2011. године износи **EUR 12.057.71** млн, што у односу на 2010. годину представља повећање од **EUR 2,055.73** млн.

**Упоредни преглед стања девизних резерви Народне банке Србије
31.12.2009/2010/2011. године**

Структура	у млн EUR			
	Стање 31.12.2009.	Стање 31.12.2010.	Стање 31.12.2011.	Промена
	1	2	3	(3-2)
У к у п н о	10,601.93	10,001.98	12,057.71	2,055.73
1. Злато	324.11	447.13	560.98	113.85
2. Ефективни страни новац	239.21	191.63	255.21	63.58
3. Рачуни у иностранству	1,893.08	970.06	2,641.28	1,671.22
4. ММФ – специјална права вучења	13.42	2.22	1.99	-0.23
5. Иностране хартије од вредности	8,132.11	8,390.94	8,598.25	207.31

Исказано стање девизних резерви Народне банке Србије на дан 31. децембра 2011. године, према наведеним подацима је за **EUR 2,055.73** млн. веће у односу на стање девизних

резерви на дан 31. децембра 2010. године, односно за EUR 1,455.78 млн у односу на стање девизних резерви на дан 31.12.2009. године.

На повећање стања девизних резерви на крају 2011. године у односу на предходну годину имао је утицај:

- Девизни прилив од продаје емитованих ХоВ Републике Србије деноминираним у еврима у укупном износу од EUR 1.257,8 млн, (на међународном тржишту реализовано EUR 724,3 млн, а на домаћем EUR 533,5 млн).
- Приливи по основу повлачења иностраних кредита раније одобрених Републици Србији у укупном износу од EUR 586,7 млн (кредит за програмску подршку буџету од Societe Generale Bank Paris уз гаранцију Светске банке у износу EUR 292,6 млн и од ЕУ EUR 100,00 млн, кредит Европске инвестиционе банке у износу EUR 86,3 млн за развој малих и средњих предузећа, обнову путева, мостова, школа и регионалну и општинску инфраструктуру и др.).
- Повлачење последње транше кредита у оквиру Stand by аранжмана са ММФ у износу од EUR 51,7 млн.
- Прилив по основу обављања привременог платног промета са Косовом и Метохијом и др.

У 2011. години редовно су измириване обавезе према иностранству по свим основама.

2.3.9. Публиковање података о стању девизних резерви

Подаци о стању девизних резерви Народне банке Србије објављују се месечно на сајту Народне банке Србије у оквиру Статистичког билтена Народне банке Србије, који припрема Сектор за економске анализе и истраживања, Одељење статистике и платног биланса.

У 2011. години Народна банка Србије објављује Извештај званичних девизних резерви и девизне ликвидности по новој Методологији извештаја званичних девизних резерви и девизне ликвидности, која је усклађена са Приручником за платни биланс, пето издање (1993) и смерницама за израду извештаја званичних девизних резерви и девизне ликвидности (2001) Међународног монетарног фонда.

У новој методологији су дате основне карактеристике извештаја званичних девизних резерви и девизне ликвидности, дефиниције основних категорија које садржи извештај, институционална покривеност, временски обухват, периодичност извештавања и извори података.

Извештаји о званичним девизним резервама и девизне ликвидности, усклађени по садржају и структури са стандардима дисеминације података (СДДС) Међународног монетарног фонда представљају важан макроекономски показатељ и обавезан докуменат за земље које извештавају у складу са тим стандардима.

2.4. КОНТРОЛА ПОСЛОВАЊА БАНАКА И НАДЗОР НАД ОБАВЉАЊЕМ ДЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА

Контролу банака и делатности осигурања Народна банка Србије врши у оквиру обављања својих функција прописаних Законом о Народној банци Србије – члан 4. став 1. тач. 4. и 5. Закона о Народној банци Србије.

2.4.1. Контрола пословања банака

У 2011. години Народна банка Србије је као супервизор и регулатор одржавала стабилност банкарског сектора, који укључује 33 банке, и укупног финансијског система и регулаторни оквир прилагођавала захтевима макроекономског окружења и међународних стандарда супервизије. Донет је низ подзаконских аката ради усклађивања са изменама и допунама Закона о Народној банци Србије (од децембра 2010. године) и усаглашавања правног оквира пословања банака са стандардима Базела 2. Поред тога, реализоване су друга и трећа компонента помоћи Европске централне банке у области микро и макро пруденцијалне супервизије, home-host сарадње и усклађивања регулативе с директивама Европске уније.

2.4.1.1. Посредна контрола банака

Посредна контрола подразумева праћење финансијског стања банака на основу извештаја банака и других расположивих података добијених по извршеној непосредној контроли и из других организационих делова у Народној банци Србије.

Ради сагледавања главних ризика у пословању банака и сагледавања њиховог ризичног профила, припремане су редовне месечне информације, као и тромесечне анализе финансијског стања банака, у оквиру којих се (према методологији CAMEL) утврђују оцене за капитал, квалитет активе, управљање, профитабилност, ликвидност и осетљивост на тржишне ризике, рангирају ризици којима су банке изложене и утврђује композитна оцена за сваку банку појединачно.

Узимајући у обзир кризу на светском финансијском тржишту, посебно је праћена ликвидност оних банака чије су се матичне групације суочавале са погоршањем финансијске позиције.

На основу налаза утврђеног посредном контролом показатеља пословања једне банке, сачињен је записник о тој контроли и предузете су мере према банци. Осим тога, налази посредне контроле били су укључени у предлагање корективних мера.

2.4.1.2. Непосредна контрола банака

Одредбама члана 102. став 1. Закона о банкама¹³ прописано је да Народна банка Србије врши контролу бонитета и законитости пословања банке у складу са тим законом и законом којим се уређују положај, организација, овлашћења и функције Народне банке Србије, с тим да се иста, осим посредно, врши и непосредно – увидом у пословне књиге и другу документацију банке. Непосредном контролом Народна банка Србије врши контролу усклађености с прописима њених пословних књига и друге документације, као и информационе технологије.

У току 2011. године извршено је 11 непосредних контрола, од чега две контроле бонитета и законитости пословања са аспекта управљања ризицима, две циљане контроле и седам контрола спровођења налога и мера. Извршено је и седам контрола управљања ризиком од прања новца и финансирањем тероризма и контрола платног промета и седам контрола придржавања одредаба уговора закљученим са клијентима.

У вези извршених контрола бонитета и законитости пословања банака у 2011. години Народна банка Србије је банкама упутила 14 опомена и четири налогодавна писма. Дате су

¹³ „Службени гласник РС“, бр. 107/2005 и 91/2010

четири сагласности на достављене планове активности ради отклањања неправилности утврђених контролом пословања банака, а донето је пет решења којима су банкама изречени налози и мере и једно решење којим је уведена принудна управа у банци. Донето је десет решења о изрицању новчане казне банци, односно члану управног или извршног одбора банке, и два решења о привременој мери.

У поступку контроле бонитета и законитости пословања банака, донето је 13 закључака о обустављању поступака контроле, а за утврђене неправилности поднето је осам пријава за привредни преступ и осам захтева за покретање прекршајног поступка.

У оквиру своје надлежности за контролу пословања банака, Народна банка Србије је по захтевима банака и других лица за давање различитих сагласности и одобрења, донела 50 решења у вези давања сагласности на измене и допуне уговора о оснивању, 64 решења која се односе на давање претходне сагласности на именовање чланова управног и извршног одбора банке, а дала је и 25 сагласности на изузеће потраживања обезбеђеног одговарајућом гаранцијом из обрачуна укупне изложености банке према једном лицу или групи повезаних лица и др.

На основу напред наведеног утврђено је да је Народна банка Србије у 2011. години извршила непосредну контролу бонитета и законитости пословања са аспекта управљања ризика код две банке, од укупно 33 банке које послују у Републици Србији.

2.4.2. Надзор над обављањем делатности осигурања

У 2011. години у Србији је пословало 28 друштава за осигурање, што представља повећање за два друштва у односу на претходну годину. Пословима осигурања бавила су се 24 друштва, а пословима реосигурања четири друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања, искључиво животним осигурањем бави се седам, искључиво неживотним осигурањем 11, а и животним и неживотним осигурањем шест друштава.

Посматрано према власничкој структури, од 28 друштава за осигурање 21 друштво је у већинском страном власништву, док је седам друштава у већинском домаћем власништву.

2.4.2.1. Резултати контроле

Одредбама члана 142. Закона о осигурању¹⁴ прописано је да надзор над обављањем делатности осигурања обавља Народна банка Србије, с тим да је предмет надзора, између осталог, обављање делатности осигурања у складу са издатом дозволом; усклађеност општих аката и аката пословне политике са законом и другим прописима; надзор над законитошћу рада; састављање књиговодствене и друге документације; вођење пословних књига и састављање финансијских извештаја у складу са законом, другим прописима, општим актима и актима пословне политике друштва.

У 2011. години извршено је 12 контрола друштава за осигурање, од чега се 11 контрола односи на одређене сегменте пословања тих друштава и једна контрола на целокупно пословање једног друштва за осигурање у дужем периоду“.

У 2011. години Народна банка Србије је контролисала примену Закона о обавезном осигурању у саобраћају. Извршено је девет контрола код осам друштава за осигурање. Првобитно је контролисана примена тог закона у делу решавања одштетних захтева по основу осигурања власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим

¹⁴ „Службени гласник РС“, бр. 55/2004, 70/2004 - испр., 61/2005, 61/2005 – др. закон, 85/2005 – др. закон, 101/2007, 63/2009 – одлука УС и 107/2009

лицама, а затим контрола покривености трошкова спровођења осигурања режијским додатком.

Код три друштва за осигурање извршене су контроле по другим основима, и то код једног друштва контрола целокупног пословања, код другог пословање у осигурању лица за време пута и боравка у иностранству и код трећег контрола извршења наложених мера.

У 2011. години од стране Народне банке Србије предмет контроле било је и пословање пет заступника и посредника у осигурању, у дужем временском периоду (две и више година).

У вези извршених контрола друштава за осигурање у претходној години и у 2011. години Народна банка Србије је у циљу отклањања незаконитости и неправилности изрекла мере код пет друштава за осигурање и 18 заступника/посредника у осигурању.

На основу напред наведеног утврђено је да је Народна банка Србије у 2011. години извршила једну контролу целокупног пословања друштва за осигурање, од укупно 28 друштава за осигурање која послују у Републици Србији.

У 2011. години у оквиру унапређења актуарске професије, Народна банка Србије је одржала десет испита за лиценцирање актуара на које је изашло 68 лица. Организовани су испити и за стицање звања овлашћеног посредника, односно заступника у осигурању.

2.5. Финансијски извештаји:

БИЛАНС СТАЊА за годину која се завршава 31. децембра 2011. године

(у хиљадама динара)

ПОЗИЦИЈА	Број напом. ДРИ	Износ 31.12.2011.	Износ 31.12.2010.
АКТИВА			
Готовина и готовински еквиваленти	2.8.1.	164.437.313	71.487.967
Злато и други племенити метали	2.8.2.	59.736.206	48.286.086
Потраживања по основу камата, накнада, продаје, промене фер вр. дерив. и др. потраж.	2.8.3.	846.746	865.158
Дати кредити и депозити	2.8.4.	150.176.375	62.833.435
Хартије од вредности	2.8.5.	899.729.174	869.890.449
Удели (учешћа)	2.8.6.	8.238.355	7.739.483
Чланска квота у ММФ-у	2.8.7.	58.065.639	57.103.312
Остали пласмани	2.8.8.	11.531	14.955.963
Нематеријална улагања	2.8.9.	646.361	1.001.296
Основна средства и инвестиционе некретнине	2.8.10.	17.630.250	17.244.519
Остала средства	2.8.11.	3.873.912	4.247.731
УКУПНО АКТИВА		1.363.391.862	1.155.655.399
ПАСИВА			
Трансакциони депозити	2.8.13.	175.696.128	135.754.654
Остали депозити	2.8.14.	484.370.351	432.694.754
Примљени кредити	2.8.15.	127.928.948	54.911.770
Обавезе према ММФ-у	2.8.16.	234.909.570	225.676.954
Обавезе по основу камата, накнада и промене вредности деривата	2.8.17.	132.116	87.359
Резервисања	2.8.18.	1.179.926	815.003
Обавезе за порезе	2.8.19.	18.307	58.469
Остале обавезе	2.8.20.	16.553.986	13.807.865
Новац у оптицају	2.8.21.	114.009.856	91.802.658
УКУПНО ОБАВЕЗЕ		1.154.799.188	955.609.486
Капитал	2.8.23.	97.591.139	71.102.756
Посебне резерве Народне банке Србије	2.8.23.	84.161.673	31.107.163
Ревалоризационе резерве	2.8.23.	14.399.809	14.095.218

*Ревизија финансијских извештаја и правилности пословања Народне банке Србије за 2011. годину
у делу који се односи на коришћење јавних средстава и на пословање са државним буџетом*

Добитак	2.8.23.	12.440.053	83.740.776
УКУПАН КАПИТАЛ		208.592.674	200.045.913
УКУПНО ПАСИВА		1.363.391.862	1.155.655.399
ВАНБИЛАНСНЕ ПОЗИЦИЈЕ		1.898.177.456	1.783.227.924
Послови у име и за рачун трећих лица	2.8.24.	1.112.569.337	996.370.497
Преузете будуће обавезе	2.8.24.	3.776.232	5.347.528
Примљена јемства за обавезе	2.8.24.	14.348.924	18.065.441
Друге ванбилансне позиције	2.8.24.	518.418.394	523.991.769
Оптицајни и ваноптицајни новац НБС	2.8.24.	249.064.569	239.452.689

БИЛАНС УСПЕХА
за годину која се завршава 31. децембра 2011. године

(у хиљадама динара)

ПОЗИЦИЈА	Број напомене ДРИ	Износ 31.12.2011.	Износ 31.12.2010.
ПРИХОДИ И РАСХОДИ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА			
Приходи од камата	2.9.1.	18.472.421	18.845.117
Расходи од камата	2.9.2.	16.130.292	15.174.776
Добитак по основу камата		2.342.129	3.670.341
Приходи од накнада и провизија	2.9.3.	3.504.745	3.494.757
Расходи накнада и провизија	2.9.4.	685.522	772.141
Добитак по основу накнада и провизија		2.819.223	2.722.616
Нето добитак по основу продаје ХОВ по фер вредности кроз биланс успеха			1.661.663
Нето губитак по основу продаје ХОВ по фер вредности кроз биланс успеха	2.9.5.	2.349.651	
Нето губитак по основу продаје ХОВ које су расположиве за продају			30.089
Нето приходи од курсних разлика	2.9.6.	8.429.147	75.279.183
Приходи од дивиденди и учешћа	2.9.7.	97.733	229.195
Остали пословни приходи	2.9.8.	7.718.594	5.485.505
Нето приходи по основу индиректних отписа пласмана и резервисања	2.9.9.	34.008	365.340
Нето расходи по основу индиректних отписа пласмана и резервисања			
Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	2.9.10.	4.413.767	4.110.193
Трошкови амортизације	2.9.11.	1.677.517	1.552.718
Оперативни и остали пословни расходи	2.9.12.	5.043.665	4.031.685
Приходи од промене вредности имовине и обавеза	2.9.13.	4.979.113	6.123.690
Расходи од промене вредности имовине и обавеза	2.9.14.	513.339	2.075.432
ДОБИТАК ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА		12.422.008	83.737.416
РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА - ДОБИТАК	2.10.	12.422.008	83.737.416

ИЗВЕШТАЈ О ТОКОВИМА ГОТОВИНЕ
у периоду од 1. јануара до 31. децембра 2011. године

(у хиљадама динара)

ПОЗИЦИЈА	Износ	
	31.12.2011.	31.12.2010.
А. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ		
Приливи готовине из пословних активности	42.454.504	47.490.257
Приливи од камата	22.880.544	26.044.476
Приливи од накнада	3.301.205	3.226.932
Приливи по основу осталих пословних активности	16.176.675	17.980.435
Приливи од дивиденди и учешћа у добитку	96.080	238.414
Одливи готовине из пословних активности	36.839.682	36.220.680
Одливи по основу камата	19.961.515	21.770.099
Одливи по основу накнада	653.715	769.925
Одливи по основу трошкова пословања	16.224.452	13.680.656
Нето прилив готовине из пословних активности пре повећања или смањења у пласманима и депозитима	5.614.822	11.269.577
Нето одлив готовине из пословних активности пре повећања или смањења у пласманима и депозитима		
Смањење пласмана и повећање узетих депозита	36.335.202	180.270.646
Смањење кредита и пласмана	30.353.409	
Смањење хартија од вредности и других пласмана којима се тргује и краткорочних хартија од вредности које се држе до доспећа		
Повећање депозита и прилив по основу покрића губитка	5.981.793	180.270.646
Повећање пласмана и смањење узетих депозита	28.492.479	117.759.075
Повећање кредита и пласмана		19.589.094
Повећање хартија од вредности и других пласмана којима се тргује и краткорочних хартија од вредности које се држе до доспећа	24.294.596	98.169.981
Смањење депозита и одлив по основу обавеза из добитка	4.197.883	
Нето прилив готовине из пословних активности	13.457.545	73.781.148
Нето одлив готовине из пословних активности		
Б. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА		
Приливи готовине из активности инвестирања	46	4.868
Приливи од продаје нематеријалних улагања и основних средстава	46	4.868
Одливи готовине из активности инвестирања	992.243	2.826.123

Одливи за куповину нематеријалних улагања и основних средстава	992.243	2.826.123
Нето одлив готовине из активности инвестирања	992.197	2.821.255
В. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЊА		
Приливи готовине из активности финансирања	73.017.178	
Нето приливи по основу узетих краткорочних кредита	73.017.178	
Одливи готовине из активности финансирања		103.819.905
Нето одливи по основу узетих краткорочних кредита		103.819.905
Нето прилив готовине из активности финансирања	73.017.178	
Нето одлив готовине из активности финансирања		103.819.905
СВЕГА НЕТО ПРИЛИВИ ГОТОВИНЕ	151.806.930	227.765.771
СВЕГА НЕТО ОДЛИВИ ГОТОВИНЕ	66.324.404	260.625.783
НЕТО ПОВЕЋАЊЕ ГОТОВИНЕ	85.482.526	
НЕТО СМАЊЕЊЕ ГОТОВИНЕ		32.860.012
ГОТОВИНА НА ПОЧЕТКУ ГОДИНЕ	71.487.967	29.068.796
ПОЗИТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ	7.466.820	75.279.183
ГОТОВИНА НА КРАЈУ ПЕРИОДА	164.437.313	71.487.967

ИЗВЕШТАЈ О ПРОМЕНАМА НА КАПИТАЛУ

у периоду од 01.01. до 31.12.2011. године

у 000 динара

ОПИС	Основни капитал	Посебне резерве	Ревалоризац. Р зерве	Добитак	Губитак до висине капитала	Нереал. губ. по основу ХОВ располож. за продају	Укупно
Стање на дан 1. јануара 2010. године	35.508.972	14.750.324	18.405.040	54.530.458			123.1 4.794
Кориговано почетно стање на дан 1. јануара 2010. године	35.508.972	14.750.324	18.405.040	54.530.458			123.194.794
Укупна повећања у претходној години	35.593.784	16.356.839	627.714	83.740.776			136.319.113
Укупна смањења у претходној години			4.937.53	54.530.458			59.467.994
Стање на дан 31.12.2010. године	71.102.756	31.107.163	14.095.218	83.740.776			200.045.913
Кориговано почетно стање на дан 1. јануара 2011. године	71.102.756	31.107.163	14.095.218	83.740.776			200.045.913
Укупна повећања у т кућој години	26.488.383	53.054.510	760.939	12.440.053			92.743.885
Укупна смањења у текућој години			456.348	83.740.776			84.197.124
Стање на дан 31.12.2011. године	97.591.139	84.161.673	14.399.809	12.440.053			208.592.674

СТАТИСТИЧКИ АНЕКС
за 2011. годину

ПОЗИЦИЈА	(у хиљадама динара)	
	Износ	
	31.12.2011.	31.12.2010.
Трошкови зарада	2.217.814	2.121.190
Трошкови накнада зарада	384.853	309.454
Трошкови пореза на зараде и накнаде зарада	412.430	382.069
Трошкови доприноса на зараде и накнаде зарада	1.262.198	1.157.194
Трошкови накнада за привремене и повремене послове	50.196	34.036
Остали лични расходи	86.276	106.250
Трошкови амортизације	1.677.517	1.552.718
Трошкови премија осигурања	66.890	61.487
Накнаде трошкова запосленима	243.577	230.773
Трошкови закупнина	9.736	11.198
Трошкови пореза	171.627	180.766
Трошкови доприноса	5.351	4.370
Приходи од закупнина	65.541	69.431
Негативне курсне разлике		
Позитивне курсне разлике	8.429.147	75.279.183
Залихе	3.419.530	3.248.009
Просечан број запослених утврђен на основу стања на крају сваког месеца пословне године (цео број)	2.177	2.186

2.6. РАЧУНОВОДСТВЕНИ СИСТЕМ

Народна банка Србије води пословне књиге у складу са Законом о рачуноводству и ревизији, прописима донетим на основу Закона, професионалном регулативом и Правилником о рачуноводству Народне банке Србије Г. бр. 3485 од 4. маја 2011. године.

2.6.1. Организација рачуноводства

Вођење рачуноводства Народне банке Србије је организовано у самосталној организационој јединици у Седишту у чијем су делокругу рачуноводство и финансије – Рачуноводство и финансије и организационој јединици у Заводу за израду новчаница и кованог новца – Топчидер у чијем су делокругу рачуноводство и финансије – Одељење за економско финансијске послове. Рачуноводствене послове поред споменутих организационих јединица обављају и друге организационе јединице у Народној банци Србије које врше израду, пријем и контролу рачуноводствених исправа и достављају их на књижење (апликативним софтвером или на други начин) или воде помоћне књиге.

У Седишту, Рачуноводство и финансије координира послове на доношењу законских и подзаконских прописа из области рачуноводствено-финансијских послова, прати измене МРС/МСФИ и тумачења Одбора за међународне рачуноводствене стандарде, сарађује са екстерном и интерном ревизијом, државним органима, банкама и другим финансијским организацијама и представницима међународних организација, даје стручна мишљења из делокруга организационе јединице рачуноводства, припрема интерну рачуноводствену регулативу и саставља финансијске извештаје за Народну банку Србије.

У Заводу за израду новчаница и кованог новца – Топчидер Одељење за економско финансијске послове прати примену свих прописа из области платног промета, рачуноводства и девизног пословања, реализацију обавеза и потраживања према закљученим уговорним односима, сачињава планске и стварне калкулације цене коштања производа и структуру остварених трошкова по врстама реализације и др.

2.6.2. Пословне књиге и рачуноводствене исправе

Евиденције о стању и променама на имовини, обавезама, капиталу, приходима, расходима и ванбилансним позицијама Народне банке Србије, обезбеђују се у пословним књигама, које чине: главна књига, дневник и помоћне књиге. Пословне књиге Народне банке Србије воде се у електронском облику, коришћењем апликативног софтвера, а по потреби се могу приказати на рачунару и одштапати.

Главна књига се води преко апликације Oracle E-Business Suite (ver. 11i) у којој се, уз модул главне књиге, води и помоћна књига потраживања од купаца (модул AR EBS), помоћна књига обавеза према добављачима (модул AP EBS) и модул за раскњижавање извода платног промета (модул CE EBS).

Главна књига је јединствена на нивоу Народне банке Србије и представља основ за састављање финансијских извештаја.

Помоћне књиге су повезане са главном књигом, при чему је начин комуникације свих апликација према главној књизи стандардизован преко посебне апликације за јединствени интерфејс – софтверско решење које омогућава пренос трансакција и налога за књижење из помоћне књиге у главну књигу. Рачуноводственим софтвером с главном књигом интегрисане су помоћна књига купаца (АР) и помоћна књига добављача (АП). Пословне

промене за које се воде помоћне књиге, иницијално се евидентирају у тим помоћним књигама, а затим се интерфејсом прослеђују на књижење у главну књигу.

Општим актом о рачуноводству, Правилником о рачуноводству Народне банке Србије Г. бр.3485 од 4. маја 2011. године, регулисано је да се помоћним књигама у смислу тог правилника сматрају аналитичке евиденције појединих облика имовине и обавеза – децидирано наведени: основна средства, залихе, купци, добаљачи, кредити и др., аналитичке евиденције зарада и осталих личних примања и друге помоћне књиге. Међутим, општим актом није предвиђено да се обавезно воде и аналитичке евиденције злата и осталих племенитих метала.

На основу наведеног утврђено је:

Народна банка Србије својим општим актом о рачуноводству није предвидела обавезно вођење аналитичке евиденције злата и осталих племенитих метала.

Организациона јединица у чијем су делокругу рачуноводство и финансије у Заводу за израду новчаница и кованог новца – Топчидер и друге организационе јединице у Народној банци Србије које врше израду, пријем и контролу рачуноводствених исправа после евидентирања трансакција у помоћним књигама исте прослеђују интерфејсом Рачуноводству и финансијама.

Књижење пословних промена се врши се на основу рачуноводствене исправе у писаном или електронском облику. Рачуноводствена исправа у електронском облику се потписује електронским потписом и потврђује електронском поруком између пошиљаоца и примаоца.

2.6.3. Састављање финансијских извештаја

Према Закону о Народној банци Србије годишњи финансијски извештаји сачињавају се у складу са законом којим се уређују рачуноводство и ревизија и Међународним рачуноводственим стандардима, односно Међународним стандардима финансијског извештавања, а исте са извештајем овлашћеног ревизора Савет доставља, ради информисања, Народној скупштини до 30. јуна наредне године.

Годишње финансијске извештаје Народна банка Србије објављује у „Службеном гласнику Републике Србије“ у року од месец дана од дана њиховог достављања Народној скупштини.

2.6.4. Систем интерних рачуноводствених контрола

Систем интерних рачуноводствених контрола је успостављен путем контроле доделе и ажурирања овлашћења за рад у пословним књигама и контроле уноса података у помоћне књиге, што подразумева контролу исправности унетих података, увид у хронологију обављеног уноса и одговарајуће чување и коришћење података. Затим, постављене су контроле у апликативном софтверу (логичке и рачунске) које онемогућују слање података из помоћних књига у главну књигу преко интерфејса пре него што су постављене контроле задовољене.

Апликативним софтвером обезбеђене су повратне информације о учитаности трансакција у интерфејс односно учитаности налога за књижење у главну књигу, а постоје и контроле у апликативном софтверу уграђене при генерисању налога.

Систем интерних рачуноводствених контрола чине и контролни извештаји за анализу логичности прокњижених генерисаних налога контрола ручних налога.

При књижењу пословних промена Народна банка Србије користи и друге интерне контроле.

2.6.5. Рачуноводствене политике

Припремање, презентација и обелодањивање финансијских извештаја Народне банке Србије врши се у складу са Рачуноводственим политикама Народне банке Србије Г. бр. 11789 од 26. октобра 2011. године.

Битне одредбе рачуноводствених политика су следеће:

Финансијска средства по фер вредности кроз биланс успеха

Финансијска средства по фер вредности кроз биланс успеха су финансијска средства прибављена или рекласификована у ову категорију ради трговања и остваривања добити по основу краткорочних флукуација цена, затим деривати (осим деривата који је ефективни инструмент хедџинга), као и било које финансијско средство које се класификује у ову категорију при почетном признавању. Вреднују се по фер вредности, у складу са МРС 39 и другим релевантним стандардима.

Улагања која се држе до рока доспећа

Улагања која се држе до рока доспећа су недериватна финансијска средства с фиксним или утврђеним исплатама и с фиксним доспећем, за које банка има позитивну намеру и способност да их држи до доспећа. Вреднују се по амортизованој вредности, применом методе ефективне каматне стопе, у складу са МРС 39 и другим релевантним стандардима.

Зајмови (кредити) и потраживања

Зајмови (кредити) и потраживања су недериватна финансијска средства с фиксним или утврђеним исплатама која се не котирају на активном тржишту. Иницијално се вреднују по номиналној вредности, а касније по амортизованој вредности, применом методе ефективне каматне стопе.

Финансијска средства расположива за продају

Финансијска средства расположива за продају су недериватна финансијска средства која су назначена (одређена) као расположива за продају а нису класификована као финансијска средства по фер вредности кроз биланс успеха, нису кредити и потраживања нити улагања која се држе до доспећа. Вреднују се по фер вредности, у складу са МРС 39 и другим релевантним стандардима.

Финансијска средства у иностраној валути

Финансијска средства у иностраној валути чији се курс објављује на званичној курсној листи Народне банке Србије који она објављује на свом сајту, прерачунавају се у динаре применом званичног средњег курса који важи на одговарајући датум. Финансијска средства у иностраној валути чији се курс не објављује на овој листи прерачунавају се у динаре применом одговарајућег курса Народне банке Србије.

Трансакције у иностраној валути прерачунавају се у динаре применом одговарајућег курса Народне банке Србије који важи на датум трансакције, при чему се датумом трансакције сматра датум плаћања утврђен у закључници, односно у уговору.

Злато и други племенити метали

Племенити метали који су у саставу девизних резерви и испуњавају стандарде за трговање на берзи процењују се на следећи начин:

- 1) злато и сребро – у висини њихових цена на Лондонској берзи метала (London Bullion Market Association), послеподневни фиксинг, применом званичног средњег курса динара за USD долар који важи последњег дана у месецу;
- 2) платина – у висини цена исказаних у Блумберг информационом систему применом средњег курса динара за USD долар који важи последњег дана у месецу.

Племенити метали који су у саставу девизних резерви а не испуњавају стандарде за трговање на берзи, процењују се на следећи начин:

- 1) злато и сребро – у висини њихових цена на Лондонској берзи метала (London Bullion Market Association), послеподневни фиксинг, применом званичног средњег курса динара за USD долар који важи последњег дана у месецу, умањених за трошкове афинаже;
- 2) платина – у висини цена исказаних у Блумберг информационом систему применом средњег курса динара за USD долар који важи последњег дана у месецу, умањених за трошкове афинаже.

Залихе племенитих метала које се користе за израду пригодног кованог новца, као и за производе које Завод за израду новчаница и кованог новца - Топчидер израђује за тржиште, процењују се са стањем на дан 31. децембра 2011. године, и то на следећи начин:

- 1) злато и сребро – у висини њихових цена на Лондонској берзи метала (London Bullion Market Association), послеподневни фиксинг, применом званичног средњег курса динара за USD долар који важи последњег дана у месецу, умањених за трошкове афинаже;
- 2) платина – у висини цена исказаних у Блумберг информационом систему применом средњег курса динара за USD долар који важи последњег дана у месецу, умањених за трошкове афинаже.

Процена залиха из става 3. ове тачке са стањем на дан 31. децембра 2011. године, сматраће се се њиховом набавном вредношћу и од 1. јануара 2012. године, те залихе процењиваће се по набавној вредности.

Пласмани исказани у специјалним правима вучења

Пласмани исказани у специјалним правима вучења (СПВ) процењују се по курсу специјалних права вучења који објављује Међународни монетарни фонд – применом званичног средњег курса динара за USD долар који важи на одговарајући датум. Трансакције у специјалним правима вучења прерачунавају се у динаре применом званичног средњег курса динара Народне банке Србије.

Курсне разлике

Курсне разлике настале по основу прерачунавања трансакција и стања финансијских средстава у динаре исказују се у оквиру биланса успеха, и то као позитивне, односно негативне курсне разлике.

Пласмани са уговореном заштитом од ризика

Пласмани са уговореном заштитом од ризика процењују се онако како је уговором утврђено, а ефекти се евидентирају у корист прихода, односно на терет расхода од промене вредности.

Дериват

Дериват је финансијски инструмент (уговор) који има све три карактеристике у складу са МРС, и то:

- вредност му се мења зависно од промене каматне стопе, цене финансијског инструмента, цене робе, девизног курса, индекса или стопе цене, кредитног рејтинга или кредитног индекса или сличне променљиве вредности;
- не захтева почетно нето улагање или је то улагање мање од улагања које би захтевале друге врсте уговора које на сличан начин реагују на промене тржишних фактора;
- измирује се на неки други датум.

Наплативост финансијских средстава

Наплативост финансијских средстава Народна банка Србије процењује на основу следећих критеријума:

- финансијска средства која су доспела на дан 30. новембра текуће године а нису наплаћена до 15. јануара наредне године – отписују се индиректно, у пуном износу;
- финансијска средства која су/нису доспела од дужника (банке или комитента) у поступку стечаја, односно ликвидације – отписују се индиректно, у пуном износу;
- ако има индикација да је дужник неликвидан, односно несолвентан, да с тешкоћом измирује обавезе, да је над њим покренут претходни стечајни поступак, односно ако је дужник банка у којој је уведена принудна управа – финансијска средства се отписују индиректно, у проценту који одреди гувернер или лице које он овласти.

Камата која се обрачунава на финансијско средство које је индиректно отписано суспендује се сразмерно проценту тог отписа.

Престанак признавања финансијског средства

Финансијско средство или део финансијског средства престаје да се признаје и директно се отписује кад Народна банка Србије изгуби контролу над уговорним правом које представља то средство (или део финансијског средства). Народна банка Србије губи ову контролу када реализује право да користи наведено средство, када напусти то право или када то право истекне.

Учешћа у капиталу

Учешћа у капиталу вреднују се по номиналној вредности умањеној, односно увећаној по основу корекције вредности.

Основна средства и нематеријална улагања

Основна средства и нематеријална улагања процењују се и евидентирају по моделу набавне вредности, изузев основних средстава која чине групе, као што су земљиште, грађевински објекти, нумизматичке збирке и уметничке слике, а која се накнадно вреднују по моделу ревалоризације.

По моделу набавне вредности исказују се некретнине, постројења и опрема, након почетног признавања као средства, а набавна вредност се умањује за укупну евентуалну акумулирану амортизацију и губитке због умањења вредности.

По моделу ревалоризације исказују се некретнине, постројења и опрема чија се фер вредност може поуздано одмерити, након што се признају као средства, а ревалоризациони износ који представља њихову фер вредност на датум ревалоризације умањује се за накнадну акумулирану амортизацију и губитке због умањења вредности. Ревалоризација се врши сваке четврте године.

Руководство Народне банке Србије одређује које се некретнине вреднују по моделу ревалоризације, као и које некретнине представљају инвестиционе некретнине, а одређује и стална средства намењена продаји.

Ако постоје индикатори смањења вредности, процењује се надокнадива вредност средстава. Смањење вредности средстава настаје када је књиговодствена вредност већа од надокнадиве вредности. Губитак по основу смањења вредности најпре се евидентира на терет ревалоризационе резерве ако она постоји, док се преостали део губитка признаје у билансу успеха.

Основним средством сматра се инвентар чија је процењена појединачна вредност при покретању поступка набавки износи најмање 40 хиљада динара и чији је процењени век употребе дужи од годину дана.

Нематеријалним улагањем које се амортизује сматра се улагање чија процењена појединачна вредност при покретању поступка набавки износи најмање 100 хиљада динара и чији је процењени век употребе дужи од годину дана.

Основним средством, независно од испуњености услова у погледу процењене појединачне вредности - најмање 40 хиљада динара и процењеног века употребе - дужи од годину дана, сматрају се радне станице, монитори, сервери, штампачи, скенери, комуникациона опрема, опрема за контролу приступа, противдиверзиони уређаји, опрема за дојаву и детекцију, опрема за видео надзор, опрема дискусионих система, машине за графичку делатност, машине за фотокопирање, трезорске машине за бројање и прераду новца, уметничке слике, књиге, нумизматичка збирка, оружје, намештај од коже и намештај уметничке и историјске вредности.

Амортизација основних средстава и нематеријалних улагања врши се методом линеарног отписа, применом амортизационих стопа које су одређене тако да се набавна вредност средстава амортизује у једнаким годишњим износима у току процењеног века употребе. Амортизација се исказује у билансу успеха. Обрачун амортизације започиње првог дана у наредном месецу у односу на датум оспособљавања за употребу, а престаје закључно с месецом када се средство у целини амортизује, отуђи, расходује или пренесе на стална средства намењена продаји. Ако се средства отуђују или расходују у току године, обрачун амортизације врши се закључно с последњим месецом у коме је средство коришћено.

Земљиште, уметничка дела, нумизматичка збирка и средства у библиотеци не подлежу амортизацији као ни основна средства и нематеријална улагања у припреми.

Основна средства и нематеријална улагања имају процењени век употребе, а ако се процени да преостали век коришћења не одговара корисном веку трајања одређеног основног средства, односно нематеријалног улагања врши се корекција преосталог века коришћења.

Основна средства и нематеријална улагања престају да се изказују у билансу стања у тренутку када је вероватно да неће обезбедити даљу економску корист (у случају да је средство трајно повучено из употребе и сл.).

Залихе

Залихе материјала, резервних делова, инвентара и робе процењују се по набавној или по нето тржишној вредности, зависно од тога која је нижа. Обрачун излаза са залиха врши се применом пондерисане просечне цене.

Залихе недовршене производње и готових производа процењују се по цени коштања или по нето продајној цени ако је она нижа. Цену коштања залиха чине сви трошкови набавке, трошкови конверзије и други настали трошкови неопходни за довођење залиха на њихово садашње место и у садашње стање.

Трошкови који се искључују из цене коштања и признају као расходи у периоду у коме су настали су:

- неуобичајено велико расипање материјала, радне снаге или других трошкова производње;
- трошкови складиштења, осим ако нису неопходни у процесу производње пре наредне фазе;
- режијски трошкови администрације који не доприносе довођењу залиха на садашње место и у садашње стање;
- трошкови продаје.

Генерални директор Завода за израду новчаница и кованог новца – Топчидер утврђује односе за распоред и пренос трошкова неопходних за формирање цене коштања.

Остала средства

Остала средства, као што су потраживања по основу продатих материјалних вредности примљених по основу наплате потраживања, потраживања од запослених, дати аванси, активна временска разграничења и сл. вреднују се у финансијским извештајима по номиналној вредности умањеној за губитке по основу смањења вредности, односно по фер вредности уз поштовање принципа материјалности и односа користи и трошкова.

Остала средства у инострану валути прерачунавају се у динаре, по званичном средњем курсу који важи на дан састављања финансијских извештаја. Курсне разлике настале по основу прерачунавања средстава у динаре исказују се у оквиру биланса успеха, и то као позитивне, односно негативне курсне разлике.

Обавезе и капитал

Политике признавања и вредновања (процењивања) обавеза и капитала обухватају обавезе по основу кредита и депозита, обавезе по основу хартија од вредности, обавезе по основу камата и накнада, обавезе по основу деривата, новац у оптицају, обавезе према Међународном монетарном фонду, обавезе по основу средстава намењених продаји, обавезе по основу средстава пословања које се обуставља, друге обавезе као и капитал и резерве.

Обавезе по основу кредита, депозита, хартија од вредности и по осталим основима почетно се процењују по номиналној вредности, а накнадно вредновање се одмерава по амортизованој вредности – методом ефективне каматне стопе.

Обавезе у инострану валути чији се курс објављује на званичној курсној листи Народне банке Србије прерачунавају се у динаре применом званичног средњег курса који важи на дан састављања финансијских извештаја.

Трансакције у инострану валути прерачунавају се у динаре применом одговарајућег курса Народне банке Србије који важи на датум трансакције, при чему се датумом трансакције сматра датум плаћања утврђен у закључници, односно у уговору.

Обавезе исказане у специјалним правима вучења процењују се по репрезентативном курсу Међународног монетарног фонда за специјална права вучења. Курсне разлике настале по основу прерачунавања трансакција и стања обавеза у динаре исказују се у оквиру биланса успеха, као позитивне или негативне курсне разлике.

Новац у оптицају (новчанице и ковани новац) исказује се по номиналној вредности.

Резервисања за обавезе признају се када постоји обавеза, као резултат прошлих догађаја, за које је могуће формирати разумну процену висине износа, а постоји вероватноћа да ће

измирење те обавезе захтевати исплату (одлив ресурса). Резервисања се преиспитују на дан састављања биланса и прилагођавају тако да представљају најбољу садашњу процену.

Капитал и резерве Народне банке Србије евидентирају се и процењују по номиналној вредности.

Редовни приходи и расходи

Редовни приходи и расходи су приходи и расходи везани за активности које Народна банка Србије обавља у оквиру свог редовног пословања, као и с њима повезане активности које се врше ради унапређивања тог пословања, које су повезане с тим пословањем или проистичу из њега.

Приходи и расходи камата

Приходи и расходи камата на пласмане у хартије од вредности, на дате и примљене кредите и на депозите признају се у моменту обрачуна, коришћењем уговорене каматне стопе, а при билансирању коришћењем тржишне, односно ефективне каматне стопе.

Приходи

Приходи који се остварују по основу услуга (јединствена тарифа Народне банке Србије) по основу продаје готових производа и сл. признају се у билансу успеха по основу фактурисане реализације у обрачунском периоду, без обзира на тренутак њихове наплате, односно по основу наплаћене реализације, ако се истовремено са извршењем услуге врши и наплата.

Расходи

Расходи се признају у износима стварно насталих трошкова у току обрачунског периода, без обзира на моменат плаћања тих трошкова.

2.7. ИНТЕРНА РЕВИЗИЈА

Статутом Народне банке Србије¹⁵, регулисано је да се послови интерне ревизије у Народној банци Србије обављају у организационој јединици у седишту у чијем су делокругу послови ревизије. Циљ ревизије је да се сагледа да ли су начин управљања ризицима и начин контроле пословних процеса, као и руковођења тим процесима, адекватни, односно, да ли се систем успостављених унутрашњих контрола стално унапређује и да ли функционише на одговарајући начин.

2.7.1. Организовање интерне ревизије

Послови интерне ревизије организовани су у складу са одредбама Правилника о интерној ревизији Народне банке Србије, који је донео гувернер Народне банке Србије у 2008. години на основу овлашћења из Закона о Народној банци Србије. Према одредбама Закона о Народној банци Србије Савет гувернера Народне банке Србије усваја годишњи план о обављању интерне ревизије у Народној банци Србије и периодично разматра извештаје о обављеној интерној ревизији.

Основни циљ да испитује, оцењује и прати адекватност и ефикасност управљања ризицима и система интерних контрола, интерна ревизија остварује кроз обављање ревизије финансијских извештаја, усклађености пословања, оперативног обављања посла, информационих система и накнадних (*follow up*) ревизија.

¹⁵ „Службени гласник РС“, бр. 71/2010

2.7.2. Извршене интерне ревизије у 2011. години

У 2011. години издата су четири извештаја према Плану за 2010. годину, од којих се један односи на дефинисање степена изложености ризику и предлагању мера за њихово сузбијање у пословима међубанкарског платног промета. У осталим интерним ревизијама предмет ревизије су били сигурност података у информационом систему, наплата потраживања – накнаде за услуге бившег Завода за обрачун и плаћања и реализација јавних набавки.

Према Плану за 2011. годину издато је 11 извештаја, од којих се директно на ризике односи извештај на тему: Управљање ризицима у процесима плаћања обавеза. У вези јавних набавки издата су два извештаја, од којих се један односи на уређење обављања послова јавних набавки, а други, на сагледавање спроведених поступака код поверљивих набавки.

У осталим интерним ревизијама предмет ревизије су били праћење реализације ИРА пројекта – два извештаја; поступак чувања и претапања златних и сребрних вредности (изузев златних полуга) и располагања тим вредностима; имплементација и одржавање виртуелне инфраструктуре; издавање дозвола за персонализацију и дозвола за процесирање; усаглашеност података о стању нето девизних резерви у извештају о стању нето девизних резерви и извештају ревизора; поступак планирања, додељивања и одобравања плаћања донација и припрема и спровођење редовног годишњег пописа имовине и обавеза Народне банке Србије.

По истеку године издата су још три извештаја према Плану за 2011. годину, од којих су се две односиле на функције Народне банке Србије, односно пуштање и повлачење примарне емисије и израда извештаја о дневним променама и стању примарне емисије и пласирање девизних резерви – купопродаја хартија од вредности. Трећи издати извештај се односи на судске спорове Народне банке Србије у погледу евиденције, праћења и процене ефеката.

Наведени извештаји Интерне ревизије садрже одговарајуће усаглашене препоруке различитог нивоа приоритета. Препоруке које су дате од стране интерне ревизије утичу, пре свега, на унапређење радних процеса, а њихова примена не захтева додатне трошкове.

У вези извештаја према Плану за 2010. годину који се односио на дефинисање степена изложености ризику у пословима међубанкарског платног промета, дате су препоруке које су се односиле на формални документ за утврђивање оквира и начина управљања оперативним ризицима и имплементацију управљања оперативним ризиком.

Што се тиче Плана за 2011. годину, у извештају на тему управљања ризицима у процесима плаћања обавеза, дате су препоруке које су се односиле, између осталог, на:

- обрачун уговорене заштите од ризика, односно обрачун и наплату уговорне казне приликом доцње у извршавању уговора;
- поделу обавеза и одговорности између организационих јединица које учествују у процесу пријема, обраде и плаћања улазних рачуна;
- ризик од евидентирања промена у пословним књигама које за основ немају пословни догађај и рачуноводствену исправу – евидентирање улазних предрачуна;
- неупоређивање података о обрађеним улазним документима за обавезе са подацима по основу којих се издају налози за плаћање;
- активности које се односе на послове управљања корисничким налозима и повезаног управљања ризицима, односно дефинисање сигурносних правила у организационим јединицама.

Након дате сагласности од стране гувернера на извештај о ревизији препоруке постају мере чију имплементацију прати Интерна ревизија. Праћење имплементације препорука – мера Интерна ревизија је вршила путем накнадних (Follow up) ревизија.

У 2011. години, Интерна ревизија је издала и тромесечне извештаје о усаглашености књиговодствених података са Извештајем о стању нето девизних резерви за потребе Међународног монетарног фонда.

О свом раду Интерна ревизија је сачинила и Извештај о раду Интерне ревизије у 2011. години за гувернера и тромесечне извештаје за Савет гувернера.

2.8. Позиције Биланса стања

2.8.1. Готовина и готовински еквиваленти (рачуни групе 00 и 05)

	<u>31.12.2011.</u>	У 000 динара <u>31.12.2010.</u>
Готовина и готовински еквиваленти	164,437,313	71,487,967
- Жиро рачун	10,345,677	9,915,747
- Готовина у благајни	68	
- Девизни рачуни	128,041,161	42,009,913
- Готовина у благајни у иностраној валути	26,743,272	20,244,327
- Остала новчана средства у иностраној валути	<u>1,584</u>	<u>1,669</u>
	165,131,762	72,171,656
Исправка вредности:		
- девизних рачуна код страних банака	(691,680)	(680,935)
- девизних рачуна код домаћих банака	(1,185)	(1,162)
- чекова	<u>(1,584)</u>	<u>(1,592)</u>
	(694,449)	(683,689)

Од укупног стања новчаних средстава на *жиро рачуну* у износу од 10.345.677 хиљада динара, део од 3.952.657 хиљада динара се односи на Сектор за девизне послове, а износ од 2.708.327 хиљада динара на Завод за израду новчаница и кованог новца – уплата за личне карте и пасоше. Преостали износ се односи на Принудну наплату 680.212 хиљада динара, Сектор за платни систем 428.143 хиљада динара, Сектор за послове монетарног система и политике 330.639 хиљада динара и друге жиро рачуне.

Девизни рачуни у износу од 128.041.161 хиљада динара се односе на новчана средства на редовним девизним рачунима Народне банке Србије код инобанака. Стање девизних рачуна се готово у целини односи на редовне диспонибилне девизне рачуне који износе 126.871.898 хиљада динара.

Усклађивање стања девизних рачуна са инобанкама

Проверу усклађености стања девизних рачуна са инобанкама врши Дирекција за рачуноводство и финансије – Одељење за финансије, које о утврђеним разликама обавештава Сектор за девизне послове – Одељење за подршку финансијским трансакцијама и платни промет са иностранством (Back Office). Писмом од 10. јануара 2012. године, Дирекција за рачуноводство и финансије – Одељење за рачуноводство

обавестила је Сектор за девизне послове – Одељење за подршку финансијским трансакцијама и платни промет са иностранством (Back Office) да су провером стања на swift изводу са последњим даном у месецу (31.12.2011. године) и стања на рачунима главне књиге са књижењима до 9. јануара 2012. године укључујући и тај дан, утврђене разлике у износива који су били без материјалног значаја.

Стање девизних рачуна Народне банке Србије код банака у иностранству на дан 31. децембра 2011. године је износило:

Опис	У 000 динара Динарска противвредност
Редовни диспонибилни девизни рачун 0	126.871.898
Редовни диспонибилни девизни рачун 1	1.167.894
Редовни диспонибилни девизни рачун 2	184
Девизни рачуни код банака	1.185
Свега:	128.041.161

Готовина у благајни у страниј валути у износу од 26.743.272 хиљада динара се односи на ефективни страни новац у трезорима Народне банке Србије.

Исправка вредности готовине и готовинских еквивалената у страниј валути која је извршена у износу од 694.449 хиљада динара се односи на исправку вредности девизних рачуна код страних и домаћих банака у стечају у износу од 692.865 хиљада динара и примљених чекова у износу од 1.584 хиљада динара. Извршена исправка вредности девизних рачуна код страних банака у износу од 691.680 хиљада динара се односи на Београдску банку IBU Nicosia Cipar у стечају, а код домаћих банака у износу од 1.185 хиљада динара на Југобанку а.д. Београд у стечају. Исправка вредности примљених чекова у износу од 1.584 хиљада динара односи се на чекове примљене од Југобанке а.д. Београд у стечају.

2.8.2. Злато и други племенити метали (рачуни групе 07)

	31.12.2011.	У 000 динара 31.12.2010.
Злато и други племенити метали	59,736,206	48,286,086
- Злато	58,747,432	47,166,362
- Остали племенити метали	<u>1,044,565</u>	<u>1,162,084</u>
Свега:	59,791,997	48,328,446
Исправка вредности:		
- злата	(46,839)	(36,613)
- осталих племенитих метала	<u>(8,952)</u>	<u>(5,747)</u>
	(55,791)	(42,360)

Од укупно исказане вредности злата од 58.747.433 хиљада динара, део од 48.792.226 хиљада динара се односи на стандардне златне полуге, од чега је на поставци музеја 205.780 хиљада динара. Преостали део злата се односи на нестандартне златне полуге у износу од 458.089 хиљада динара, ковано злато у износу од 5.372.059 хиљада динара, златнике у износу од 5.567 хиљада динара и девизна потраживања – депозит код страних банака – Bank for International settlements, Basel, у износу од 4.119.491 хиљада динара.

Исправка вредности злата и других племенитих метала извршена је у укупном износу од 55.791 хиљада динара, од чега се на злато односи 46.839 хиљада динара, а на остале племените метале 8.952 хиљаде динара, и то: сребро 7.207 хиљада динара и платина 1.744 хиљада динара. Исправка вредности извршена је на основу рачуноводствених политика Народне банке Србије донетих у 2011. години којима је регулисано да се племенити метали који су у саставу девизних резерви а не испуњавају стандарде за трговање на берзи процењују у висини њихових цена умањених за трошкове афинаже – процењивање злата и других племенитих метала Народне банке Србије објашњено је у *Напомени 3.1.1. Рачуноводстве политике*.

Уговорима о набавци злата у 2011. години закљученим између РТБ Бор – Група и Народне банке Србије регулисано је да ће се вредност испорученог злата умањити за трошак дораде, односно афинаже који представља цену коју купац плаћа ради добијања међународног стандарда LGDS (London Good Delivery Standard), а која се одређује на основу информација добијених од страних банака чланица удружења London Bullion Market Association, овлашћених за пословање са златом.

У складу са Правилником о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за Народну банку Србије¹⁶ – члан 10, исправка вредности злата и других племенитих метала извршена је на рачуну 079 – Исправка вредности злата и осталих племенитих метала. Исправка вредности извршена је за злато у износу од 46.839 хиљада динара – што је динарска противвредност за 11.442,09 грама злата, за сребро у износу од 7.207 хиљада динара – динарска противвредност за 98.374,87 грама сребра и за платину у износу од 1.744 хиљада динара – динарска противвредност за 495,48 грама платине, а према подацима из табеле у наставку Извештаја.

Опис	Укупан износ у динарима	Вредност једног грама у динарима	Количина у грамима	Курс USD	Укупан износ у USD	Количина у грамима	Вредност једног грама у USD
<u>Нето вредност злата</u>							
	54,627,941,391.47	4,093.5532	13,344,871.52	80.8662	675,534,913,12	13,344,871.52	50.6213
	<u>-46,838,818.99</u>	4,093.5532	<u>-11,442.09</u>	80.8662	<u>-579,213.80</u>	<u>-11,442.09</u>	50.6213
	54,581,102,572.48	4,093.5532	13,333,429.40	80.8662	674,955,699.32	13,333,429.4	50.6213
<u>Нето вредност сребра</u>							
	812,426,824.77	73.2654	11,088,819.89	80.8662	10,046,556.22	11,088,819.89	0.9060
	<u>-7,207,474.21</u>	73.2654	<u>-98,374.87</u>	80.8662	<u>-89,128.39</u>	<u>-98,374.87</u>	0.9060
	805,219,350.56	73.2654	10,990,445.02	80.8662	9,957,427.83	10,990,445.02	0.9060
<u>Нето вредност платине</u>							
	232,138,154.45	3,520.2783	65,943.13	80.8662	2,870,645.0217	65,943.13	43.5321
	<u>-1,744,226.52</u>	3,520.2783	<u>-495.48</u>	80.8662	<u>-21,569.2900</u>	<u>-495.48</u>	43.5321
	230,393,927.93	3,520.2783	65,447.65	80.8662	2,849,075.7316	65,447.65	43.5321

¹⁶ "Службени гласник РС", бр. 117/2007, 57/2008, 3/2009 и 80/2011

Исправка вредности

Исправка вредности злата и других племенитих метала у укупном износу од 55.790 хиљада динара извршена је на основу следећих докумената:

- Сектор за девизне послове Бр. П-56/1/11 од 20. јануара 2011. године – у Рачуноводству и финансијама заведен под бр. XII-226/1 од 24. јануара 2011. године (Предмет: Процена трошкова афинаже полуга злата и сребра из Трезора НБС ради добијања LGD стандарда.
- Допис Дирекције за рачуноводство и финансије бр. XXI-3476/11/МЂ/НД/ЛД од 5. децембра 2011. године.
- Допис Сектора за послове са готовином бр. X-16118/211 од 16. децембра 2011. године (трошкови афинаже платине).

Народна банка Србије је за износ потенцијалних процењених трошкова афинаже злата и других племенитих метала део злата и других племенитих метала исказала на рачуну исправке вредности у износу од USD 689.911 или 55.791 хиљада динара – злато USD 579.214 или 46.839 хиљада динара и други племенити метали USD 110.698 или 8.952 хиљаде динара, изражено количински 110.312,44 грама – злато 11.442,09 грама и други племенити метали 98.870,35 грама. Количине злата и других племенитих метала за које је извршена исправка вредности утврђене су поделом процењених трошкова афинаже за злато и друге племените метале са њиховим ценама на дан 31. децембра 2011. године – за злато и сребро цена на Лондонској берзи метала („The London Bullion Market Association“), а за платину цена у „Bloomberg“ информационом систему.

Укупне количине злата и других племенитих метала на које су се односиле извршене исправке вредности износиле су: 13.344.871,52 грама злата, 11.088.819,89 грама сребра и 65.493,13 грама платине – укупно 24.499.634,54 грама и исте су одговарале стању по попису. Међутим, исказивањем потенцијалних процењених трошкова афинаже злата и других племенитих метала на рачуну исправке вредности, количинско стање је у књиговодственој евиденцији кориговано наниже за 110.312,44 грама, односно укупна количина је са 24.499.634,54 грама смањена на 24.389.322,10 грама, и то:

Опис	Укупан износ у динарима	Количина у грамима	Укупан износ у USD	Количина у грамима
<u>Вредност</u>				
Злато	54,627,941,391.47	13,344,871.52	675,534,913.12	13,344,871.52
Сребро	812,426,824.77	11,088,819.89	10,046,556.22	11,088,819.89
Платина	<u>232,138,154.45</u>	<u>65,943.13</u>	<u>2,870,645.02</u>	<u>65,943.13</u>
	55,672,506,370.69	24,499.634,54	688,452,114.36	24,499.634,54
<u>Исправка вредности</u>				
Злато	(46,838,818.99)	(11,442.09)	(579,213.80)	(11,442.09)
Сребро	(7,207,474.21)	(98,374.87)	(89,128.39)	(98,374.87)
Платина	<u>(1,744,226.52)</u>	<u>(495.48)</u>	<u>(21,569.29)</u>	<u>(495.48)</u>
	(55,790,519.72)	(110,312.44)	(689,911.48)	(110,312.44)

Књиговодствена вредност			
55,672,506,370.69	24,499.634,54	688,452,114.36	24,499.634,54
<i>(55,790,519.72)</i>	<i>(110,312.44)</i>	<i>(689,911.48)</i>	<i>(110,312.44)</i>
55,616,715,850.97	24,389,322.10	687,762,202.88	24,389,322.10

Попис злата

Према Извештају Централне пописне комисије о извршеном годишњем попису имовине и обавеза са стањем на дан 31. децембра 2011. године у Народној банци Србије од 27. јануара 2012. године, вредност злата износи 58.747.432 хиљада динара од чега се на девизним потраживањима води злато – депозит код страних банака – Bank for International settlements, Basel, у износу од 4.119.491 хиљада динара, а на преосталим рачунима групе укупан износ од 54.627.941 хиљада динара.

Што се тиче пописа девизних потраживања, укључујући и злато – депозит код страних банака у износу од 4.119.491 хиљада динара, у Извештају Централне пописне комисије је наведено: „ Централна пописна комисија констатује да је попис обављен према стању у пословним књигама. Непосредним увидом у документацију, Комисија за попис је утврдила да је стање у књиговодственој евиденцији у складу са стањем по документацији и да нема разлика“.

У вези пописа злата и осталих племенитих метала у износу од 54.627.941 хиљада динара у Извештају Централне пописне комисије је наведено: „ Централна пописна комисија констатује да је комисија за попис готовог новца, ефективног страног новца, племенитих метала и других вредности у трезорима утврдила да се стање по попису слаже са књиговодственим стањем“.

Међутим, иако према Извештају Централне пописне комисије при попису злата и осталих племенитих метала са стањем на дан 31. децембра 2011. године разлика по попису није било, евидентирање трошкова афинаже на рачуну исправке вредности довело је до неусклађености пословних књига и финансијских извештаја са стварним стањем. У пословним књигама и финансијским извештајима злато и други племенити метали – вредносно и количински, исказани су умањени – за трошкове афинаже, јер је исправка вредности корективни рачун који смањује набавну вредност средства на које се исправка односи, и то злато у мањем у износу за 46.839 хиљада динара – што је динарска противвредност за количину од 11.442,09 грама злата, сребро у мањем износу за 7.207 хиљада динара – динарска противвредност за 98.374,87 грама сребра и платину у мањем износу за 1.744 хиљада динара – динарска противвредност за 495,48 грама платине, супротно одредбама члана 18. Закона о рачуноводству и ревизији.

На основу наведеног утврђено је:

У пословним књигама и финансијским извештајима Народне банке Србије злато је исказано у мањем износу у односу на стварно стање за 46.839 хиљада динара – што је динарска противвредност за 11.442,09 грама злата, сребро у мањем износу за 7.207 хиљада динара – динарска противвредност за 98.374,87 грама сребра и платину у мањем износу за 1.744 хиљада динара – динарска противвредност за 495,48 грама платине.

Препорука 1:

Препоручује се Народној банци Србије да у својим пословним књигама обезбеди податке о количинама злата и осталих племенитих метала, јер њихова исправка вредности за износ процењених трошкова афинаже преко рачуна исправке вредности доводи до количинске неусклађености књиговодственог стања исказаног у пословним књигама са стварним стањем које се утврђује пописом.

Трезорске евиденције злата и осталих племенитих метала

1. Злато и остали племенити метали у Сектору за послове трезора, Одсеку централног трезора, евидентирају се у трезорским картонима за метал који су сагласно тач. 12. и 14. Упутства о чувању вредности у централном трезору, трезору и каси и о руковању вредностима (Г. Бр. 2868 од 30. марта 2011. године) званична оперативна евиденција о стању и променама у стању метала (између осталих и племенитих метала – злата, сребра и платине), а израђени су на начин прописан тачком 13., одредба под 2, алинеја 1. Упутства.

2. Према писму Народне банке Србије, Сектора за послове са готовином, Пов. X – СП – 19/2/12 од 11. јануара 2012. године – у потпису генерални директор Сектора за послове са готовином, достављеном генералном секретару Народне банке Србије, с обзиром на то да је „генерални државни ревизор исказао посебно интересовање за податке по појединачним конадима златних полула који нису део прописане оперативне евиденције, Сектор је израдио посебне извештаје о тим подацима“.

Подаци по појединачним конадима златних полула

Подаци о појединачним конадима златних полула нису део прописане оперативне евиденције о трезорском пословању. Одредбама тачке 13. споменутог Упутства о чувању вредности у централном трезору, трезору и каси и о руковању вредностима од 30. марта 2011. године, вредности у трезорској картотеци метала воде се по врсти и финоћи, с назначеном бруто и нето тежином.

Контрола стања вредности које се чувају у централном трезору (тачка 26. Упутства), врши се контролним или детаљним пописом тих вредности, од стране комисије, која је дужна да утврђено стање вредности у централном трезору сравни са стањем у апликацијама и трезорској картотеци, као и са књиговодственим стањем на дан одређен за попис, као и да о томе сачини записник – о контролном попису, односно о детаљном попису. Међутим, како подаци по појединим конадима златних полула нису део прописане оперативне евиденције праћење стања и промена златних полула по конадима путем контролног или редовног пописа није могуће, него само у грамима и укупним количинама.

На основу наведеног утврђено је:

Народна банка Србије у својим трезорским евиденцијама не обезбеђује податке о стању и променама златних полула у конадима, него само у грамима и укупним количинама.

Препорука 2:

Препоручује се да се у трезорској евиденцији обезбеде подаци о количинама златних полула у конадима, јер се званична оперативна евиденција о стању и променама у стању злата у трезору Народне банке Србије води по укупној количини, односно

укупној тежини злата израженој у бруто грамима и нето грамима, без евиденције о појединачним комадима златних полуга, а попис се врши бројањем и мерењем изабраних појединачних комада полуга.

2.8.3. Потраживања по основу камата, накнада, продаје, промене вредности деривата и друга потраживања (рачуни групе 02 и 08)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Потраживања по основу камате, накнада, продаје, промене фер вредности деривата и друга потраживања	846,747	865,157
- Потраживања за камату	2,043	5,288
- Потраживања за накнаду	123,347	125,614
- Потраживања по основу продаје	858,377	831,443
- Друга потраживања	17	4
- Потраживања за камату у иностраној валути		75
- Потраживања за накнаду у иностраној валути	5,569	5,065
- Потраживања по основу продаје у иностраној валути	24,376	11,566
- Друга потраживања у иностраној валути	<u>45,697</u>	<u>45,962</u>
Свега	1,059,426	1,025,017
Исправка вредности:		
- потраживања за камату	(18)	
- потраживања за накнаду	(34,890)	(40,358)
- потраживања по основу продаје	(132,073)	(73,540)
- других потраживања	(1)	
- других потраживања у иностраној валути	<u>(45,697)</u>	<u>(45,962)</u>
	(212,679)	(159,860)

Од укупних потраживања по основу камате, накнада, продаје, промене фер вредности деривата и других потраживања у износу од 1.059.426 хиљада динара, део који се односи на потраживања за накнаду износи 123.347 хиљада динара, док потраживања по основу продаје износе 882.753 хиљада динара, од чега је 858.377 хиљада динара у домаћој валути, а 24.376 хиљада динара у иностраној валути. Преостали део се односи на потраживања за камату и друга потраживања.

Потраживања за накнаду се односе на потраживања за накнаду по основу Одлуке о јединственој тарифи по којој Народна банка Србије наплаћује накнаду за извршене услуге¹⁷ у износу од 91.834 хиљада динара, од чега се на Министарство финансија - Управу за трезор односи 13.405 хиљада динара, пословне банке 37.933 хиљада динара и остале комитенте 40.317 хиљада динара. Потраживања за накнаду по основу јединствене тарифе некадашњег Завода за обрачун и плаћања износе 30.295 хиљада динара, за која је због ненаплативости у ранијим годинама извршена исправка вредности у целини - ГП Дом а.д. Београд 2.823 хиљада динара, 14. Октобар а.д. Крушевац 12.509 хиљада динара, АД Будимка Пожега 2.246 хиљада динара и др.

¹⁷“Службени гласник РС”, 122/2007, 27/2008, 35/2008, 63/2008, 118/2008, /исправка 120/2008/ и13/2009, /исправка 15/2009/, 27/2009, 45/2009, 77/2009, 94/2009, /исправка 96/2009/, 6/2010 и22/2010)

Од потраживања по основу продаје у износу од 858.377 хиљада динара, део од 803.011 хиљада динара се односи на потраживања по основу продаје готових производа Завода за израду новчаница и кованог новца Топчидер и то регистарских таблица и регистрационих налепница, личног пасоша, личне карте, образаца саобраћајне и возачке дозволе и других образаца за потребе Министарства унутрашњих послова. Преостали део се односи на Б 92 Радио дифузно предузеће Београд у износу од 33.109 хиљада динара, компанију Big Bull д.о.о. Бачинци у износу од 16.186 хиљада динара и остале купце у земљи.

Исправка вредности

Извршена исправка вредности потраживања по основу продаје од Big bull д.о.о. Бачинци у износу од 16.186 хиљада динара се односи на потраживања Народне банке Србије од наведеног привредног друштва по основу закупнине пословног простора по уговору о закупу од 5. фебруара 2001. године, у улици Васина бр. 9 у Београду, односно месечних закупнина за период од децембра 2009. године до марта 2011. године. Потраживања по основу 17 закупнина у уговореном року нису наплаћена, због чега је Народна банка Србије поднела тужбу Привредном суду у Београду, који је Пресудом 12 П 1172/2011 од 1. новембра 2011. године – постала правоснажна и извршна 9. јануара 2012. године, обавезао туженог Big bull д.о.о. Бачинци да тужиоцу Народној банци Србије „исплати износ од 16.185.741,51 динара са каматом по Закону о висини стопе затезне камате“.

Потраживања по основу неплаћених закупнине пословног простора од Big bull д.о.о. Бачинци нису наплаћена ни по наведеној правоснажној пресуди, а према писму Дирекције за законодавне правне послове бр. XX-276/8/12 БРТ од 23. маја 2012. године Народна банка Србије до 23. маја 2012. године није поднела предлог за њено извршење због неповољног имовинског стања дужника и како се не би излагала додатним трошковима плаћања судске таксе на тај предлог. Неповољно имовинско стање дужника образложено је следећим разлозима:

- Компанија Big bull д.о.о. Бачинци је обуставила сва плаћања у непрекидном трајању од једне године са стањем на дан 31. марта 2012. године;
- укупан износ блокаде на дан 22. маја 2012. године износио је 117.382 хиљада динара;
- дужник је заложио своју покретну имовину и права у укупном износу од EUR 9.021.844 CHF 3.800.000 – залоге уписане у регистар код Агенције за привредне регистре током 2007. године;
- непокретна имовина означена као два грађевинска објекта у износима од EUR 84.863 и EUR 200.775 није ближе описана у регистру код Агенције за привредне регистре;
- дана 9. фебруара 2011. године извршена је забележба да је решењем од 18. децембра 2007. године одобрен упис заложног права у Регистар заложног права на 100% удела у друштву.

У писму Дирекције за законодавне правне послове наведено је и то да је на основу обавештења Народне банке Србије стечајни судија Привредног суда у Сремској Митровици донео, по службеној дужности, 6. априла 2012. године решење о покретању претходног стечајног поступка и одредио предујам трошкова стечајног поступка у износу од 500 хиљада динара.

На основу наведеног утврђено је:

Народна банка Србије није наплатила утужена потраживање *Big bull* д.о.о. Бачинци у износу од 16.186 хиљада динара за која је располагала правоснажном и извршном судском пресудом у своју корист.

Препорука 3:

Препоручује се да се одговарајућом процедуром уреди поступак наплате по судским пресудама у корист Народне банке Србије, које су правоснажне и извршне.

Потраживања за накнаду у иностраној валути износе 5.569 хиљада динара, од чега се на накнаду за покриће провизије ино-банака односи 5.519 хиљада динара.

Потраживања по основу продаје у иностраној валути у износу од EUR 232.952 или 24,376 хиљада динара се односе на потраживања по основу продаје готових производа и услуга Завода за израду новчаница и кованог новца Топчидер, од чега се на продају ино-купцу Oberthur technologies по фактурама из новембра и децембра 2011. године односи EUR 114.872 или 12.020 хиљада динара.

Друга потраживања у иностраној валути у износу од 45.697 хиљада динара се односе на потраживања од Југобанке а.д. Београд – у стечају, и то за непрокњижене ставке на посебном рачуну у износу од EUR 46.153 или 4.829 хиљада динара и USD 41.737 или 3.375 хиљада динара и потраживања за дупло наплаћене провизије са посебног рачуна у износу од EUR 353.076 или 36.946 хиљада динара и USD 6.758 или 546 хиљада динара. Исправка вредности потраживања од Југобанке а.д. Београд – у стечају извршена је у ранијим годинама у целини.

2.8.4. Дати кредити и депозити (рач. групе 10 и 11, рач. 157 и 1597, рач. гр. 20 и 21)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Дати кредити и депозити	150,176,375	62,833,435
- Стамбени кредити	748,306	711,057
- Остали кредити	220,770	112,011
- Остали наменски депозити	24,036	29,270
- Кредити из примарне емисије	1,785,498	1,860,214
- Остали кредити у иностраној валути	2,192,298	2,149,519
- Остали депозити у иностраној валути	<u>151,676,461</u>	<u>64,401,489</u>
Свега:	156,647,369	69,263,560
Исправка вредности:		
- стамбених кредита	(3,685)	(4,652)
- осталих кредита	(82,056)	(82,056)
- кредита из примарне емисије	(1,762,101)	(1,810,720)
- осталих кредита у иностраној валути	(2,192,298)	(2,149,519)
- осталих депозита у иностраној валути	<u>(2,430,854)</u>	<u>(2,383,178)</u>
	(6,470,994)	(6,430,125)

- **Стамбени кредити**

Од укупног износа стамбених кредита од 748.306 хиљада динара, део од 688.311 хиљада динара се односи на стамбене кредите, а преостали износ од 59.994 хиљада динара на потраживања за продате станове.

По основу стамбених кредита са стањем на дан 30. новембра 2011. године кашњење у отплати кредита је постојало код 113 корисника кредита у укупном износу од 3.818 хиљада динара. Корисницима стамбених кредита су због кашњења у отплати у току 2012. године, 21. фебруара и 9. марта, послате писмене препоручене опомене пред утужење, којима су ови позвани да одмах а најкасније у року од седам дана износ неплаћених отплатних рата уплате на текући рачун Народне банке Србије. Истовремено, корисници су упозорени да уколико не изврше уплату, Народна банка Србије ће своја потраживања наплатити преко суда.

На основу наведеног утврђено је:

Народна банка Србије није окончала започети поступак наплате заосталих рата одобренних стамбених кредита запосленима.

Препорука 4:

Препоручује се да се оконча започети поступак наплате заосталих рата одобренних стамбених кредита запосленима.

- **Остали кредити**

Остали кредити Народне банке Србије износе 220.770 хиљада динара. Највећи износ ових потраживања се односи на потраживања Народне банке Србије од Републике по основу:

Уговора Г број 132. од 23. фебруара 2000. године о претварању потраживања Народне банке Југославије од Савезне Републике Југославије у дугорочни кредит закљученог између Народне банке Југославије и Савезне Републике Југославије, на основу Закона о претварању кредита и других потраживања Народне банке Југославије у дугорочне кредите¹⁸. Исказано стање осталих кредита се односи на доспела потраживања по напред наведеном уговору од Г број 132. Наведено потраживање је настало у 1999. години по основу краткорочног кредита у износу 255.000 хиљада динара, пласмана у хартије од вредности у износу од 506.457 хиљада динара и обрачунате, а неплаћене камате у износу од 62.025 хиљада динара.

Уговорне стране су се сагласиле да се овај дугорочни кредит отплаћује у десет једнаких полугодишњих рата, које за наплату доспевају 30. јуна и 31. децембра сваке године, при чему је прва рата у износу од 82.348 хиљада динара доспевала 30. јуна 2002. године. Уговорена је камата по стопи од 12% годишње, почев од 1. јануара 2000. године, која се обрачунава месечно и доспева за наплату до 8-ог у текућем месецу за предходни месец.

Последња промена на рачуну у износу од 6.202 хиљаде динара евидентирана је 31. децембра 2006. године – након чега се стање преноси из године у годину. Како наплате доспелих потраживања по основу осталих кредита није било извршена је исправка

¹⁸ „Службени лист СРЈ”, бр.74/99

вредности потраживања у целини – од чега се на 2004. годину и раније односи 24.810 хиљада динара, а на период након тога исто толико 24.810 хиљада динара.

Уговора Г број 299 од 13. јануара 2006. године о преносу Републици Србији свих права власништва Војвођанске банке А.Д. Нови Сад на трајним улозима у мешовитим банкама са територије Барање, Славоније и Западног Срема и преносу Републици Србији обавеза Војвођанске банке А.Д. Нови Сад, према Народној Банци Србије по основу одобреног кредита за ликвидност из примарне емисије, закљученог између Војвођанске банке А.Д. Нови Сад (Банка), Народне банке Србије и Републике Србије. Уговорне стране су се сагласиле да се учешће Банке, као већинског оснивача у капиталу мешовитих банака у Вуковару и Белом манастиру са стањем на дан 30. новембра 2005. године у укупном износу од 354.172 хиљада динара пренесе Републици Србији, и да се тиме Банка ослобађа обавезе по основу коришћења средстава примарне емисије према Народној банци Србије у укупном износу од 296.736 хиљада динара, а да Република Србија у целини преузима обавезе Банке према Народној банци Србије, које су настале по основу обавезе за сопствене дугорочне обвезнице у износу од 196.070 хиљада динара, дугорочних кредита у износу од 15.149 хиљада динара и разграничене обавезе за обрачунату камату у износу од 85.517 хиљада динара.

По одредбама члана 3. Уговора банка се обавезала да сву документацију у вези преноса права власништва на трајним улозима у капиталу напред наведених мешовитих банака преда Агенцији за осигурање депозита, као заступнику Републике Србије.

У структури преузетих обавеза Републике Србије по наведеном уговору, на остале кредите се односи износ од 15.149 хиљада динара, а по основу дугорочног кредита који је преузела Република Србија. Обзиром да Република Србија није вршила отплату наведеног кредита, дана 30. новембра 2005. године извршена је исправка вредности потраживања у целини – након чега се стање преноси из године у годину.

- **Остали наменски депозити**

Остали наменски депозити Народне банке Србије износе 24.035 хиљада динара. Наведени износ се односи на орочени депозит Народне банке Србије код Комерцијалне банке Београд за стамбену изградњу запосленима Народне банке Србије, по Уговору о орочавању средстава број ОД 114-98, закљученом дана 9. фебруара 1998. године између Народне банке Југославије и Комерцијалне банке Београд.

Народна банка Југославије одобрила је Комерцијалној банци Београд дугорочни депозит у износу од 18.455 хиљада динара, са роком враћања од 25 година за одобрене стамбене кредите, односно 15 година за одобрене кредите за адаптацију и годишњом каматом од 1% умањену за порез по одбитку.

- **Кредити из примарне емисије**

Кредити из примарне емисије Народне банке Србије износе 1.785.498 хиљада динара. У наставку се даје преглед највећих кредита из примарне емисије, по следећим основама:

Потраживања по кредитима из примарне емисије од банака у стечају укупном износу од 432.163 хиљада динара, формирана претварањем потраживања по основу краткорочних хартија од вредности у дугорочне кредите.

Кредит по Уговору Г број 132 у износу од 609.165 хиљада динара, односи се на део доспелог ненаплаћеног потраживања, за које је у целини извршена исправка вредности.

По уговору о кредиту Г број 840 од 26. септембра 1995. године, закљученом између Народне банке Југославије и Савезне републике Југославије, Народна банка Југославије одобрила је дугорочни кредит у износу од 154.337 хиљада динара, са роком отплате од 10 година, годишњом каматом од 6%, при чему прва рата доспева 15. децембра 1998. године.

Обзиром да Република Србија није заузела коначан став по питању преузимања обавеза по наведеним кредитима у целини нити је утврђено колики се износ обавезе може алоцирати на Републику Црну Гору за укупан износ од 89.552 хиљада динара доспелих а ненаплаћених потраживања извршена је исправка вредности потраживања.

Кредит по напред наведеном Уговору Г број 299, по коме је Република Србија преузела обавезе Војвођанске банке А.Д. Нови Сад по основу обавезе те банке према Народној банци Србије за сопствене дугорочне обвезнице у износу од 196.070 хиљада динара.

По Закључку Владе од 22. децембра 2005. године прихваћена је Информација о регулисању обавеза Војвођанске банке А.Д. Нови Сад према Народној банци Србије по основу примарне емисије и дата сагласност да се Републици Србији пренесу сва права на власништву која Војвођанска банка А.Д. Нови Сад има у вези са трајним улозима у мешовитим банкама са територије Барање, Славоније и Западног Срема, као и обавезе Војвођанске банке А.Д. Нови Сад према Народној банци Србије по основу одобреног кредита за ликвидност из примарне емисије. Одредбама тачке 4. истог закључка овлашћен је директор Агенције за осигурање депозита, да у име Републике Србије, потпише уговор.

Обзиром да Република Србија није вршила отплату наведеног кредита, дана 30. новембра 2005. године у пословним књигама Народне банке Србије извршена је исправка вредности потраживања у целини – након чега се стање преноси из године у годину.

Агенција за осигурање депозита је у допису достављеном Народној банци Србије 15. маја 2010. године, навела да су на основу Закључка Владе 05 број: 422-8180/2005 Војвођанска банка а.д. Нови Сад, Народна банка Србије и Република Србија коју заступа Агенција за осигурање депозита закључиле Уговор о преносу на Републику Србију права власништва на трајним улозима Војвођанске банке у мешовитим банкама на територији Барање, Славоније и Западног Срема и преносу Републици Србији обавеза Војвођанске банке према Народној банци Србије. На дан 30. новембра 2005. године укупан износ потраживања по основу трајних улога Војвођанске банке у капиталу мешовитих банака у Вуковару и Белом Манастиру износио је 354.172 хиљада динара, а укупан дуг Војвођанске банке према Народној банци Србије по основу кредита из примарне емисије – одобреног као кредит за ликвидност на исти дан је износио 296.736 хиљада динара. Према допису Агенције, решењем гувернера Народне банке Југославије од 28. септембра 2000. године одлагана је наплата дуга од стране Војвођанске банке према Народној банци Србије, односно наплата потраживања од Војвођанске банке искључиво је зависила од наплате коју Војвођанска банка оствари на подручју Славоније, Западног Срема и Барање. Због немогућности наплате, Агенција за осигурање депозита је предложила Народној банци Србије отпис међусобних потраживања и обавеза и искњижење из пословних књига, својих и Народне банке Србије.

Стање међусобних потраживања и обавеза по овом основу између Народне банке Србије и Агенције за осигурање депозита усаглашено је у целини са стањем на дан 31. октобра 2011. године у писаној форми – допис Агенције примљен у Народној банци Србије 22. новембра 2011. године.

На основу наведеног утврђено је:

Народна банка Србије није наплатила потраживања од Републике Србије по основу обавеза дефинисаних Уговором о преносу Републици Србији свих права власништва Војвођанске банке а.д. Нови Сад на трајним улозима Војвођанске банке у мешовитим банкама на територији Барање, Славоније и Западног Срема и преносу Републици Србији обавеза Војвођанске банке према Народној банци Србије по основу одобреног кредита за ликвидност из примарне емисије (закључак Владе бр. 422-8180/2005 од 30. децембра 2005. године) у износу од 296.736 хиљада динара.

Препорука 5:

Препоручује се предузимање мера за наплату потраживања по кредитима у износу од 296.736 хиљада динара од Републике Србије, по основу Уговора о преносу Републици Србији свих права власништва Војвођанске банке а.д. Нови Сад на трајним улозима Војвођанске банке у мешовитим банкама на територији Барање, Славоније и Западног Срема и преносу Републици Србији обавеза Војвођанске банке према Народној банци Србије по основу одобреног кредита за ликвидност из примарне емисије - Закључак Владе бр. 422-8180/2005 од 30. децембра 2005. године.

Одредбама члана 31. Закона о регулисању јавног дуга Савезне Републике Југославије по основу девизне штедње грађана¹⁹ предвиђено је да депоновану девизну штедњу коју је Народна банка Југославије исплатила у периоду од 1994. до 1999. године, у висини од 550 милиона динара, измири Савезна Република Југославија, у 12 годишњих рата, почев од 2005. године. Од укупно евидентиране обавезе по наведеном основу у пословним књигама Народне банке Србије од 550.779 хиљада динара, на обавезу Републике Србије се односи 525.844 хиљада динара, а на обавезу Републике Црне Горе 24.935 хиљада динара. Република Србија и Народна банка Србије су усагласиле модел отплате наведене обавезе у 12 годишњих рата, почев од 2005. године, по стопи геометријске прогресије од 10% (без камате). На крају 2011. године потраживање од Републике Србије по наведеном основу износи укупно 292.552 хиљада динара. За укупан износ доспелих а ненаплаћених потраживања извршена је исправка вредности у целини.

- **Остали кредити у иностраној валути**

Остали кредити у иностраној валути износе 2.192.298 хиљада динара. Највећи износ ових кредита од 2.183.387 хиљада динара односи се на кредит дат Инвест банци за плаћање доспелих обавеза ЈАТ према иностранству по уговорима о закупу авиона.

Уговор о девизном кредиту између Народне банке Србије и Инвест банке/строго пов. у износу од 27 милиона USD из сталних девизних резерви, закључен је у 1995. години по основу Одлуке Савезне владе Е.п.бр.68 од 9.марта 1995. године.

За укупан износ ових кредита извршена је исправка вредности у целини обзиром да се ради о кредитима датим банкама над којом је покренут поступак стечаја и ликвидације.

- **Остали депозити у иностраној валути**

Остали депозити у иностраној валути /Смернице- строго пов./ износе 151.676.461 хиљада динара, а односе се на депозите код банака у иностранству.

²⁰ Службени лист СРЈ^с, бр. 36/2002

2.8.5. Хартије од вредности (рачуни групе 15 и 22)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Хартије од вредности	899,729,174	869,890,449
- Хартије од вредности које се држе до доспећа	15,537	15,537
- Хартије од вредности расположиве за продају из примарне емисије	681,974	708,136
- Хартије од вредности у иностраној валути	899,729,174	869,890,449
Свега:	900,426,685	870,614,122
Исправка вредности:		
- хартија од вредности које се држе до доспећа	(15,537)	(15,537)
- хартија од вредности расположивих за продају из примарне емисије	(681,974)	(708,136)
	(697,511)	(723,673)

а) Од укупног износа хартија од вредности у иностраној валути у износу од 899.729.174 хиљада динара, део од 708.871.295 хиљада динара се односи на купонске хартије од вредности по фер вредности кроз биланс успеха у иностраној валути, од чега у EUR 4.715.800.000 или 493.465.556 хиљада динара, а преостали део је у USD, CAD и GBP у укупном износу од 215.405.739 хиљада динара. Позитивно одступање од номиналне вредности купонских хартија од вредности износи 21.588.314 хиљада динара, тако да је са каматом која се односи на будуће обрачунске периоде у износу од 8.550.481 хиљада динара укупна вредност купонских хартија од вредности 739.010.990 хиљада динара.

Преостала вредност хартија од вредности у иностраној валути у износу од 160.719.084 хиљада динара, се односи на дисконтне хартије од вредности по фер вредности кроз биланс успеха у иностраној валути од чега у EUR 1.141.828.900 или 119482.004 хиљада динара и USD 509.942.107 или 41.237.080 хиљада динара.

б) На рачунима хартија од вредности евидентирани су и хартије од вредности за које је извршена исправка вредности у целини, и то обвезнице банака у стечају у укупном износу од 15.537 хиљада динара (Ресавска банка а.д. Деспотовац 10.600 хиљада и др.), обвезнице банака у стечају купљене из примарне емисије у укупном износу од 681.866 хиљада динара (Беобанка а.д. Београд 436.801 хиљада динара и др.) и менице банке у стечају купљене из примарне емисије у износу од 110 хиљада динара (ПКБ банка а.д. Београд).

2.8.6. Удели (учешћа) - рачуни групе 13 и 23

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Удели (учешћа)	8,238,355	7,739,484
- Удели (учешћа) у динарима	230,253	230,253
- Удели (учешћа) у иностраној валути	8,008,102	7,509,231
	8,238,355	7,739,484

а) Од укупног износа удела (учешћа) у динарима, део од 229.498 хиљада динара се односи на уделе (учешћа) Народне банке Србије у капиталу Рекреатурса Београд. Удели (учешћа) у капиталу Рекреатурса Београд формирана су на основу Уговора о учешћу у изградњи и организацији заједничких одмаралишта закљученог између Заједнице за организацију одмора радника Београд и Народне банке Југославије – Главне централе из Београда од 16. децембра 1966. године. Уговорне стране су се споразумеле да ће Народна банка Југославије – Главна централа из Београда из својих средстава финансирати изградњу дела одмаралишта у Чању (8 соба са укупно 21 лежајем у павиљону Сребрно II). Уговорени рок за завршетак изградње дела центра за одмор чију изградњу је финансирала Народна банка Југославије – Главна централа из Београда био је 1. јули 1967. године.

б) Од укупног износа удела (учешћа) у иностраној валути, део од 8.007.757 хиљада динара се односи на учешћа Народне банке Србије у капиталу Bank for International Settlements Basel, од чега учешћа износе XDR (специјална права вучења) 3.650.000 или 453.153 хиљада динара по курсу 122,09390 и одступање од номиналне вредности 7.554.604 хиљада динара. Учешћа се односе на акције бивше Народне банке Југославије (2.920) са припадајућом дивидендом у Банци за међународне обрачуне (BIS) подељене на начин предвиђен у члану 9. Тачка 4) Споразума између Републике Србије и Републике Црне Горе о регулисању чланства у међународним финансијским организацијама и разграничењу финансијских права и обавеза по Закону о ратификацији Споразума између Републике Србије и Републике Црне Горе о регулисању чланства у међународним финансијским организацијама и разграничењу финансијских права и обавеза²⁰.

Чланом 9. тачка 4) наведеног Споразума предвиђено је да ће акције са припадајућом дивидендом бивше Народне банке Југославије у Банци за међународне обрачуне (BIS) бити подељене у складу са кључем из члана 2. Споразума, као и да ће Народна банка Србије истог дана, а најкасније наредног дана од дана потписивања Споразума обавестити Банку за међународне обрачуне (BIS) о постигнутом Споразуму са инструкцијом да се од укупно 2.920 акција код BIS које су припале СРЈ према Споразуму о питањима сукцесије, упише на име Народне банке Србије 94,12%, а на име Централне банке Црне Горе 5,88% акција. Припадајуће дивиденде стављене су у истом проценту на располагање Народној банци Србије и Централној банци Црне Горе.

2.8.7. Чланска квота у Међународном монетарном фонду (рачуни групе 24)

	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Чланска квота у Међународном монетарном фонду	58,065,639	57,103,312
- Чланска квота у динарима	43,870,476	43,143,409
- Чланска квота у иностраној валути	12,174,188	11,972,421
- Чланска квота у специјалним правима вучења	<u>2,020,976</u>	<u>1,987,481</u>
	58,065,640	57,103,311

Чланска квота у Међународном монетарном фонду у износу од 58.065.639 хиљада динара односи се на чланство Републике Србије у Међународном монетарном фонду. У складу са Законом о ратификацији Споразума између Републике Србије и Републике Црне Горе о регулисању чланства у међународним финансијским организацијама и разграничењу

²⁰ „Службени гласник РС“, бр. 64/2006

финансијских права и обавеза, одредбаом члана 3. прописано је да Република Србија наставља чланство бивше државне заједнице Србија и Црна Гора у Међународном монетарном фонду са постојећом квотом (члански улог), која износи 467.700.000 специјалних права вучења и остварује право учешћа у Одељењу специјалних права вучења, са свим правима и обавезама које проистичу из тог чланства“.

Пласмани у иностраној валути по основу чланске квоте Републике Србије код Међународног монетарног фонда, исказани у пословним књигама Народне банке Србије у износу од 58.065.639 хиљада динара, представљају динарску противвредност за SDR 467.700.000 (специјална права вучења) по курсу 122,09390, односно динарску противвредност квоте (чланског улога).

Од укупног износа уписане чланске квота код Међународног монетарног фонда на уплате у SDR односи се 98.059.128, а на уплате у злату изражено у SDR 16.278.302 што је укупно SDR 114.337.430. Уплате у SDR и у злату израженом у SDR износе 24,5% уписане чланске квоте. Амандманом II из 1978. године предвиђено је да се 25% уписане квоте уплаћује у SDR или конвертибилној валути, а 75% у националној валути.

2.8.8. Остали пласмани (рачуни 158 и 1598, рачуни групе 16 и 26)

Остали пласмани	У 000 динара	
	31.12.2011.	31.12.2010.
	11,531	14,955,962
- Покривени акредитиви и друга јемства	6,622	6,622
- Пласмани по комисионим пословима	6,805	8,864
- Остали пласмани	3,187	5,555
- Куповина девиза	1,875,184	-29
- Куповина ефективног страног новца	37,743	38,052
- Потраживања по основу продатог ефективног страног новца	121,299	118,920
- Резервисања на име ангажовања средстава код ММФ		374,932
- Потраживања по основу продатог ефективног страног новца инобанкама	1,568	
- Екстерни менаџер	0	14,566,611
Свега:	2,052,408	16,957,963
Исправка вредности:		
- покривених акредитива и других јемства	(6,622)	(6,622)
- пласмана по комисионим пословима	(29)	
- пласмана по основу куповине девиза	(1,875,184)	(1,838,407)
- потраживања по основу продатог ефективног страног новца	(37,743)	(38,052)
- потраживања по основу продатог ефективног страног новца инобанкама	(121,299)	(118,920)
	(2,040,877)	(2,002,001)

Покривени акредитиви и друга јемства износе 6.622 хиљада динара. Односе се на два акредитива, отворена дана 9. августа 2000. године, по налогу фирме РТЦ д.о.о. “Савезна јавна установа РТВ Југославија”. Обзиром да је над “Савезном јавном установом РТВ Југославија” отворен стечајни поступак, за ова потраживања извршена је исправка вредности у целини.

Од укупно исказаног износа *пласмана по комисионим пословима* од 6.805 хиљада динара, део од 1.959 хиљада динара се односи на потраживање по основу комисионе продаје јединствених меничних бланкета од Banca Intesa а.д. Београд и 973 хиљаде динара од Комерцијалне банке а.д. Београд, док се преостали износ односи на остале банке. Међусобна права и обавезе у вези с комисионом продајом јединствених меничних бланкета уређена су уговором закљученим између Народне банке Србије као комитента и банке као комисионара. Банка као комисионар продаје у своје има а за рачун Народне банке Србије бланкете, по њиховој продајној цени која је одређена одлуком Народне банке Србије којом се уређује пуштање у продају, продајна цена и повлачење из продаје меничних образаца, а на укупну вредност бланкета Народна банка Србије банци одобрава провизију од 10%.

Остали пласмани у износу од 3.187 хиљада динара се односе на потраживања од државних органа по основу платних картица. Промет на рачуну се односи на плаћања извршена на службеном путу у иностранству, односно на уплату динарске противвредности државних органа за откуп девиза по наведеном основу коришћењем платне картице Banca Intesa а.д. Београд на основу уговора од 26. јуна 2002. године.

Пласмани по основу куповине девиза у износу од 1.875.184 хиљада динара се односе на банке у стечају - ПКБ банка а.д. Београд, Беобанка а.д. Београд и Београдска банка а.д. Београд.

Потраживања по основу куповине ефективног страног новца у износу од 37.743 хиљада динара се односе на Београдску банку а.д. Београд у стечају, које је у ранијим годинама отписано у целини.

Потраживање по основу продатог ефективног страног новца у износу од 121.299 хиљада динара се односи на Југобанку а.д. Београд у стечају, које је исто тако у ранијим годинама отписано у целини.

Потраживања по основу продатог ефективног страног новца инобанкама у износу од EUR 14.985 или 1,568 хиљада динара се односе на Credit Suisse Zurich.

Средства која су била поверена на управљање екстерном менаџеру, а крајем претходне године су износила 14.566.611 хиљада динара, су деинвестирана односно целокупан портфолио Народне банке Србије којим је исти управљао је ликвидан. Извршни одбор Народне банке Србије је на седници одржаној 11. августа 2011. године донео Одлуку о измени Одлуке о утврђивању смерница за управљање девизним резервама Народне банке Србије у 2011. године, због економске ситуације у САД, као и потенцијалног ризика држања MBS инструмената у портфолију којим је управљао екстерни менаџер Western Asset Management CO London. Дана 23. августа 2011. године упућен је захтев за раскид уговора чиме је окончано коришћење услуга екстерног менаџера у управљању девизним резервама Народне банке Србије које је започето давањем мандата за управљање USD 150,0 млн уговором од 9. јула 2007. године. За четири године функционисања овог мандата вредност портфолија код екстерног менаџера је улагањем у MBS хартије од вредности порасла за USD 56,8 млн чиме је остварен годишњи принос од 7,95%.

2.8.9. Нематеријална улагања (рачуни групе 33)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Нематеријална улагања	646,361	1,001,296
- Лиценце и софтвер	1,808,277	1,769,922
- Лиценце и софтвер у припреми	7,664	4,557
- Остала нематеријална улагања	<u>17,095</u>	<u>17,095</u>
Свега:	1,833,036	1,791,574
Исправка вредности:		
- Лиценце и софтвер	(1,169,580)	(773,183)
- Остала нематеријална улагања	<u>(17,095)</u>	<u>(17,095)</u>
	(1,186,675)	(790,278)

Укупна повећања нематеријалних улагања у току пословне године износе 71.418 хиљада динара, од чега се на нове набавке односи 43.968 хиљада динара, пренос са нематеријалних улагања у припреми 23.345 хиљада динара и остала повећања 4.087 хиљада динара.

Према Финансијском плану Народне банке Србије за 2011. годину, који је на предлог гувернера Народне банке Србије донео Савет Народне банке Србије 20. децембра 2010. године, средства за нематеријална улагања планирана су у износу од 73.385 хиљада динара. Укупне набавке нематеријалних улагања у 2011. години које су износиле 43.986 хиљада динара извршене су у оквиру планираних износа, од чега се на Седиште односи 15.534 хиљада динара, а на Завод за израду новчаница и кованог новца 28.452 хиљаде динара.

2.8.10. Основна средства и инвестиционе некретнине (рачуни групе 33 и 35)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Основна средства и инвестиционе некретнине	17,630,250	17,244,519
- Земљиште	20,019	20,019
- Грађевински објекти	25,275,565	25,290,690
- Опрема	8,654,777	6,643,261
- Остала основна средства	126,325	124,886
- Основна средства у припреми	18,843	560,286
- Инвестиционе некретнине	<u>772,750</u>	<u>772,750</u>
Свега:	34,868,279	33,411,892
Исправка вредности:		
- Грађевински објекти	(13,324,464)	(12,826,065)
- Опрема	(3,893,047)	(3,321,721)
- Остала основна средства	<u>(20,518)</u>	<u>(19,587)</u>
	(17,238,029)	(16,167,373)

Укупна повећања основних средстава и инвестиционих некретнина у току пословне године по набавној вредности износе 3.768.053 хиљада динара, од чега се на нове набавке односи 3.742.298 хиљада динара и остала повећања износ од 25.755 хиљада динара. Укупна

смањења основних средстава и инвестиционих некретнина у току пословне године по набавној вредности износе 2.311.666 хиљада динара.

Повећања

Ревизијом је обухваћено:

- набавка система за комуникацију на објекту Народне банке Србије, Славија, по фактури добављача SIEMENS од 17. јуна 2011. године у износу од 12.286 хиљада динара, који је активиран по записнику о квантитативном пријему од 17. јуна 2011. године и квалитативном пријему од 20. јуна 2011. године. Систем је набављен у поступку јавне набавке, по Одлуци о покретању поступка набавке Г. бр. 3817 од 23.02.2010. године и процењеној вредности набавке у износу од 12.538 хиљада динара;

Нове набавке машина и уређаја графичке индустрије у износу од 215.052 хиљада динара, опреме за типо нумерацију у износу од 18.562 хиљада динара и машина уређаја графичке индустрије у износу од 179.316 хиљада динара односе се на основна средства набављена у Заводу за израду новчаница и кованог новца у поступку поверљивих набавки, што је објашњено у *Напомени 2.9. Јавне набавке*.

Смањења

У току 2011. године из пословних књига Народне банке Србије искњижени су опрема и грађевински објекти - станови, преносом без накнаде и отуђењем путем продаје, и то:

- У складу са одредбама члана 35. ст. 1. и 2. Закона о изменама и допунама Закона о девизном пословању²¹ Народна банка Србије је пренела без накнаде Министарству финансија основна средства (опрему) чија је набавна вредност износила 11.491 хиљада динара, исправка вредности 10.073 хиљада динара и неотписана књиговодствена вредност 1.418 хиљада динара. Пренос је извршен по Споразуму о преузимању послова, запослених, оперативне документације, опреме и средстава за рад, као и дела информационог система и неопходне информатичко технолошке опреме које је Народна банка Србије користила за обављање послова са овлашћеним мењачима, закљученог између Народне банке Србије и Девизног инспектората 28. децембра 2011. године.

- Уз позив на Уредбу о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини²² продата су четири стана чија је набавна вредност износила 26.954 хиљада динара, исправка вредности 5.750 хиљада динара и неотписана књиговодствена вредност 21.204 хиљада динара. Станови су продати закупцима наведених станова, запосленим у Народној банци Србије, на основу уговора о купопродаји станова закључених 17. маја 2011. године између Републике Србије – Републичке дирекције за имовину Републике Србије, као продавца, и купаца станова на укупан износ од EUR 88.076 или 9.006 хиљада динара.

- У складу са закључком Владе Републике Србије број 05 број 464-3094/2010 од 29. априла 2010. године Народна банка Србије је уступила без надокнаде Министарству унутрашњих послова Србије стан чија је набавна вредност износила 6.708 хиљада динара, исправка вредности 1.322 хиљада динара и неотписана књиговодствена вредност 5.387 хиљада динара.

²¹„Службени гласник РС”, бр. 31/2011

²² „Службени гласник РС”, бр. 41/2002, 76/2002, 125/2003, 88/2004, 68/2006, 10/2007, 68/2009 и 102/2010

У 2011. години основна средства су смањена и по основу расходања приликом редовног годишњег пописа за 2011. годину, по набавној вредности у износу од 161.916 хиљада динара, исправци вредности у износу од 160.940 хиљада динара и неотписаној књиговодственој вредности у износу од 975 хиљада динара.

Начин отуђења основних средстава предложених за расходање регулисан је Одлуком о начину отуђења дотрајалих и неупотребљивих основних средстава, нематеријалних улагања, залиха и друге имовине, који су предложени за расходање после извршеног пописа имовине и обавеза у Народној банци Србије Г. бр. 622 од 30. јануара 2012. године.

2.8.11. Остала средства (рачуни групе 03, 09, 19 и 29)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Остала средства	3,873,912	4,247,730
- Остала потраживања у динарима	104,096	210,201
- Остала потраживања у иностраној валути	2,468,145	3,120,276
- Активна временска разграничења у динарима	25,130	60,963
- Активна временска разграничења у иностраној валути	104,653	30,001
- Залихе	<u>3,559,749</u>	<u>3,389,128</u>
Свега:	6,261,773	6,810,569
Исправка вредности:		
- осталих потраживања у динарима	(5,203)	(40,013)
- осталих потраживања у иностраној валути	(2,242,439)	(2,381,707)
- залиха	<u>(140,219)</u>	<u>(141,119)</u>
	(2,387,861)	(2,562,839)

Остала средства се односе на потраживања и временска разграничења у динарима и иностраној валути и залихе, и то:

- Остала потраживања у динарима	98,893	170,188
- Остала потраживања у иностраној валути	225,706	738,569
- Активна временска разграничења у динарима	25,130	60,963
- Активна временска разграничења у иностраној валути	104,653	30,001
- Залихе	<u>3,419,530</u>	<u>3,248,009</u>
Свега:	3,873,912	4,247,730

а) Остала потраживања у динарима (98.893 хиљада динара)

Односе се:

-Потраживања по основу аванса датих за обртна средства	50.854	107.389
-Потраживања по основу аванса датих за трајна улагања	2.340	77.803
-Потраживања од запослених	1.991	1.425
-Потраживања по средствима датим за обављање послова у име и за рачун НБС	129	
-Остала потраживања из оперативног пословања	<u>48.782</u>	<u>23.584</u>
Свега:	104.096	210.201

Исправка вредности:

-аванса датих за обртна средства		(36.217)
-аванса датих за трајна улагања	(1.587)	(1.966)
-потраживања од запослених	(1.066)	(1.020)
-осталих потраживања из оперативног пословања	<u>(2.550)</u>	<u>(811)</u>
	(5.203)	(40.013)

Од укупних *аванса датих за обртна средства* у износу од 50.854 хиљада динара, део од 8.483 хиљада динара се односи на Стационар за болести штитасте жлезде Златибор. Аванс је дат по Уговору о стационарном болничком лечењу за потребе радника Народне банке Србије Г. бр. 13152 од 29. августа 2011. године.

Остала потраживања из оперативног пословања од 48.782 хиљада динара се односе на потраживања из оперативног пословања по основу мањка готовине који настаје у поступку пријема готовог новца од банака у издвојеном трезору Народне банке Србије у износу од 23.743 хиљада динара и рефундације у износу од 20.577 хиљада динара. Потраживања из оперативног пословања по основу мањка готовине се односе на Vanca Intesa 4.719 хиљада динара, НЛБ банку а.д. Београд 12.011 хиљада динара и Агробанку а.д. Београд 5.799 хиљада динара. Потраживања по основу рефундација односе се на Министарство рада и социјалне политике у износу од 18,802 хиљаде динара и Завод за здравствено осигурање у износу од 1,755 хиљада динара. Преостали део ових потраживања се односи на потраживања од државних органа за динарску противвредност ефективног страног новца по основу службеног пута и друга потраживања из оперативног пословања.

б) *Остала потраживања у иностраној валути (225.706 хиљада динара)*

- Потраживања по основу аванса датих за обртна средства у иностраној валути	1.274.945	1.588.115
- Потраживања по основу аванса датих за трајна улагања у иностраној валути		614.142
- Потраживања од запослених у иностраној валути	496	136
- Остала потраживања из оперативног пословања у иностраној валути	<u>1.192.704</u>	<u>917.883</u>
Свега:	2.468.145	3.120.276

Исправка вредности:

- аванса датих за обртна средства у иностраној валути	(1.229.839)	(1.467.438)
- потраживања од запослених у иностраној валути	(17)	(17)
- осталих потраживања из оперативног пословања у иностраној валути	<u>(1.012.583)</u>	<u>(914.252)</u>
	(2.242.439)	(2.381.707)

Остала потраживања у иностраној валути 225.706 738.569

Од укупних *потраживања по основу аванса датих за обртна средства у иностраној валути* који износе 1.274.945 хиљада динара, део од 300.433,06 грама злата или 1.229.839 хиљада динара (по цени за грам злата у динарима од 4.093,5532 динара – цена за златне полуге на дан 31. децембра 2011. године, The London Market Association) се односи на авансе дате некадашњем РТБ Бор чији је правни следбеник РТБ Бор група - РТБ Бор д.о.о. Бор. Због тешке финансијске ситуације РТБ – Бор, односно неизвршених испорука злата, за износ датих аванса извршена је у ранијим годинама исправка вредности у целини (дописи вицевернеру упућени од стране Сектора за девизне послове и односе са иностранством

бр. П-6/255-РП од 15. октобра 2003. године и Дирекције за рачуноводствено-финансијске послове бр. XII-2221/2003 од 23. октобра 2003. године).

Уговором о уређењу међусобних односа у вези с куповином 44 полуге злата, односно око 550 килограма злата, као и у вези измирења дела дуга по основу датих аванса, Г. бр. 3503 од 5. маја 2011. године, који је закључен између Народне банке Србије и РТБ Бор – Група, Рударско-топионичарски басен Бор, д.о.о., Бор, регулисано је да та група на име аванса датих по уговорима о куповини злата Г. бр. 65 од 11. фебруара 1997. године и Г. бр. 136 од 12. марта 1999. године и уговору о купопродаји злата од 5. фебруара 1999. године, дугује Народној банци Србије 408.233,06 килограма злата, а по усаглашеном књиговодственом стању на дан 31. октобра 2010. године.

Сагласно уговореном року испоруке - најкасније осам дана од дана потписивања уговора, 9. маја 2011. године извршен је пријем 44 златне полуге, укупне нето тежине 552.122,66 грама, по цени 3.297.558,18, уз умањења за трошкове дораде, односно афинаже у износу од 1.653 хиљада динара и за део аванса у износу од 159.602 хиљаде динара. Сагласно закљученим уговорима о набавци злата у 2011. години набављено је још 54 златних полуга (21 полука 12. јула; 13 полука 27. септембра и 20 полука 21. октобра) уз додатно умањење за део аванса у износу од 77.997 хиљада динара, тако да аванси дати некадашњем РТБ Бор чији је правни следбеник РТБ Бор група - РТБ Бор д.о.о. Бор на дан 31. децембра 2011. године износи 300.433,06 грама злата или 1.229.839 хиљада динара (претходне године са стањем на дан 31. децембра 2010. године износили су 408.233,06 грама или 1.467.438 хиљада динара).

Од укупних *потраживања из оперативног пословања у страниј валути* која износе 1.192.704 хиљада динара, део потраживања по основу 200.000,00 грама злата у износу од USD 10.124.263 или 818.711 хиљада динара се односи на Холдинг Рударско металуршко хемијски комбинат Трепча а.д. Звечан (по цени за грам злата у динарима од 4.093,5532 динара – цена за златне полуге на дан 31. децембра 2011. године, The London Market Association).

Наведена потраживања потичу из 1996. и 1997. године, када је тадашња Народна банка Југославије са РМХК Трепча закључила три уговора о набавци злата (уговор Г. бр. 593 од 16. јула 1996. године – издати бланко акцептни налози од стране РМХК Трепча; уговор од 13. децембра 1996. године – издата гаранција Југобанке а.д. Београд и уговор од 21. јануара 1997. године – издата гаранција Југобанке а.д. Београд), а приликом закључивања сваког од уговора банка је унапред исплаћивала динаре (аванс) РМХК Трепча. Због неизвршених испорука злата, за износ датих аванса извршена је у ранијим годинама исправка вредности у целини (допис Дирекцији за рачуноводствено-финансијске послове упућен од стране Сектора за девизне послове бр. П-58 од 29. маја 2006. године). Са стањем на дан 31. октобра 2010. године Народна банка Србије доставила је 13. децембра 2010. године образац за усаглашавање потраживања у износу од 200.000,00 грама злата или 669.711 хиљада динара (по цени за грам злата у динарима од 3.348,5574 динара – цена за златне полуге, The London Market Association), међутим, Холдинг РМХК Трепча Звечан је исказано стање у обрасцу оспорио – не наводећи износ који оспорава, уз напомену: „ Неопходно потребно је да упоредимо ваше и наше пословне књиге и да утврдимо стварно стање између ваших и наших података, да дођемо до реалне цифре ИОС-а“. На ургенцију за усаглашавање ових потраживања са стањем на дан 31. децембра 2010. године (допис Народне банке Србије бр. XII/1-289/4/11 од 07. априла 2011. године), Холдинг РМХК Трепча Звечан је навео да не располаже валидном документацијом на основу које се могу утврдити сва потраживања Народне банке Србије, као и да је својим дописом бр. 1324 од 08. децембра 2008. године навео разлоге због којих објективно није у могућности да у

потпуности потврди или оспори стање потраживања Народне банке Србије, односно да последње стање по књигама 1999. године као обавеза према Народној банци Србије износи 135.058.712,92 динара а после те године салдо се преноси са неизмењеним износом.

У вези регулисања укупних аванса Народне банке Србије датих Рударско металуршко хемијском комбинату „Трепча“ Звечан за набавку 200.000,00 грама злата Народна банка Србије је предузела следеће:

1. У Народној банци Србије 8. новембра 2011. године је одржан састанак представника Холдинга РМХК „Трепча“ а.д. Звечан и Народне банке Србије, о чему је сачињена Белешка XXI-3219/1 од 8. новембра 2011. године. У Белешци је, између осталог, наведено да је представник РМХК „Трепча“ а.д. Звечан информисао присутне „да су сада под контролом садашње РМХК „Трепча“ Звечан само два мала рудника код којих је злато само у траговима, да они не финализују производе - већ извозе концентрат, да имају запослено 3500 радника, од којих 1100 радно ангажованих, као и да остварују приход од продаје концентрата и два ресторана (од секундарне и терцијалне делатности). Производни погони који производе злато, као споредни производ производње олова и цинка, под контролом су „Трепча“ UNDR KTA Administration. Обзиром да РМХК „Трепча“ Звечан не располаже документацијом, договорено је да Народна банка Србије из својих архива обезбеди податке о укупно датим авансима од стране Народне банке Србије и укупно испорученог злата од стране РМХК „Трепча“ Звечан, како био се утврдио преостали дуг по основу аванса, иако је у пословним књигама Народне банке Србије јасно да је дуг 200.000,00 грама злата. Представник РМХК „Трепча“ Звечан је оспорио исказани дуг док се документацијом не утврди чињенично стање, обзиром да РМХК „Трепча“ Звечан не располаже документацијом“.

2. Дописом XXI-3180/11 од 17. новембра 2011. године Народна банка Србије је Холдингу РМХК „Трепча“ а.д. Звечан доставила образац ради усаглашавања предметног потраживања по основу злата – Трепча – Остала потраживања из оперативног пословања у иностраној валути – ознака валуте XAU – 959 – салдо у валути 200.000,00; салдо у динарима 794.972.880,00 динара.

3. Народна банка Србије је од Холдинга РМХК „Трепча“ а.д. Звечан 5. јануара 2012. године примила допис (бб од 28. децембра 2011. године – у Народној банци Србије заведен под бројем XXI-32/1/11) који гласи: „На састанку 08.11.2011. године је договорено да Народна банака Србије обезбеди податке о укупним авансима од стране НБС и укупно испорученог злата од стране РМХК „Трепча“ Звечан (и уговоре), с обзиром да РМХК „Трепча“ Звечан не располаже документацијом, како би се утврдио дуг на основу аванса. Изражавамо оспоравање износа салда до тренутка коначног утврђивања наших обавеза према вама“.

4. Дана 22. фебруара 2012. године, уз допис XXI-630/1/12 Народна банка Србије је Холдингу РМХК „Трепча“ а.д. Звечан доставила документацију по основу уговора о купопродаји злата, и то:

- Уговор Г. бр. 593 од 16.07.1996. године, са пратећом документацијом, по ком је исплаћен аванс у износу од 2.324.355,75 динара 16.07.1996. године, а Холдинг РМХК „Трепча“ Звечан дугује једну полулу;
- Уговор од 13.12.1996. године, са пратећом документацијом, по ком је исплаћен аванс у износу од 9.601.886,67 динара 13.12.1996. године, а Холдинг РМХК „Трепча“ Звечан дугује шест полулу;

- Уговор од 21.01.1997. године, са пратећом документацијом, по ком је исплаћен аванс у износу од 6.684.863,29 динара 21.01.1997. године, а Холдинг РМХК „Трепча“ Звечан дугује девет полуга.

Имајући у виду напред наведено, Народна банка Србије правилно исказује ненаплатива потраживања од Холдинга Рударско металуршко хемијског комбината Трепча а.д. Звечан у складу са својим рачуноводственим политикама – јер је исправка вредности потраживања извршена у целини, међутим, аванс није регулисан набавком злата, повраћајем новчаних средстава и на други начин или преко суда.

На основу наведеног утврђено је следеће:

Народна банка Србије није регулисала авансе дате Рударско металуршко хемијском комбинату „Трепча“ Звечан за набавку 200.000,00 грама злата који потичу из 1996. и 1997. године у износу од USD 10.124.263 или 818.711 хиљада динара (по цени за грам злата у динарима од 4.093,5532 динара – цена за златне полуге на дан 31. децембра 2011. године, The London Market Association, и то набавком злата, повраћајем новчаних средстава и на други начин нити је предузела мере за њихово регулисање преко надлежног суда.

Препорука 6:

Препоручује се предузимање мера за наплату потраживања по основу аванса датих Рударско металуршко хемијском комбинату „Трепча“ Звечан за набавку 200.000,00 грама злата који потичу из 1996. и 1997. године у износу од USD 10.124.263 или 818.711 хиљада динара (по цени за грам злата у динарима од 4.093,5532 динара – цена за златне полуге на дан 31. децембра 2011. године, The London Market Association), а који су индиректно отписани исправком вредности у целини.

Од преосталог износа потраживања из оперативног пословања у инострану валути на потраживања по основу опљачканог ефективног страног новца се односи 130.323 хиљада динара, а у кривичном поступку по овом основу од стране Окружног суда у Пожаревцу донете су пресуде 16. марта 2005. године (К.бр.314/04-53) и 12. јула 2006. године (К.бр.25/2005). На потраживања од овлашћених мењача за мањак ефективног страног новца у износу од EUR 485.000 или 50.751 хиљада динара од стране Народне банке Србије инициран је кривични поступак код надлежног суда (под бројем Ки-859/08), а Народна банка Србије је у својству оштећене истакла одштетни захтев. У оба случаја извршен је индиректан отпис потраживања у целини.

в) Активна временска разграничења у динарима (25.130 хиљада динара)

Активна временска разграничења односе се на разграничене остале обрачунате приходе у износу од 23.085 хиљада динара и разграничене остале трошкове у износу од 2.045 хиљада динара.

Разграничени остали обрачунати приходи у износу од 25.130 хиљада динара се односе на разграничену накнаду по основу концесионог кредита Владе Републике Италије, ЕИВ АРЕХ Global кредита и по основу финансијског уговора АРЕХ зајам за мала и средња предузећа. Разграничена накнада се односи на пословне банке преко којих се реализује наведени кредит: Комерцијална банка 328 хиљада динара, Banca Intesa 1.024 хиљада динара и остале банке – укупно 6.174 хиљада динара, као и АРЕХ зајам: Erste bank Нови

Сад 4.327 хиљада динара, Привредна банка Београд 2.998 хиљада динара и остале банке – укупно 16.440 хиљада динара.

Разграничени остали трошкови у износу од 2.045 хиљада динара се односе на разграничене премије осигурања објеката и опреме у износу од 1.328 хиљада динара, разграничене трошкове настале у претходним периодима у износу од 717 хиљада динара (трошкове осигурања пошилики готовог новца и ефективног страног новца, рачуне за електричну енергију, рачуне за транспортне услуге, трошкове телефона и др.) и остале разграничене трошкове.

г) Активна временска разграничења у иностраној валути (104.653 хиљада динара)

Од укупног износа активних временских разграничења у иностраној валути од 104.653 хиљада динара, део од 97.170 хиљада динара се односи на унапред обрачунате чланарине у иностраној валути - commitment fee – International monetary fund. Преостали износ се односи на разграничену активну камату по диспонибилним ороченим депозитима у иностраној валути код банака у иностранству у износу од 3.214 хиљада динара и разграничену накнаду по основу Фонда револвинг кредита износу од 4.269 хиљада динара.

д) Залихе (3.419.530 хиљада динара)

- Залихе материјала	1.380.231	1.375.404
- Залихе резервних делова	85.613	81.880
- Остале залихе	990.944	902.397
- Инвентар у употреби	137.584	141.119
- Недовршена производња	232.793	503.216
- Залихе готових производа	<u>732.584</u>	<u>385.113</u>
Свега:	3.559.749	3.389.128

Исправка вредности:

- Инвентар у употреби	(140.219)	(141.119)
Залихе	<u>3.419.530</u>	<u>3.248.009</u>

Од укупних залиха, део од 1.380.231 хиљада динара се односи на залихе материјала (основни материјал – хартије за новчанице, марке и за осталу штампу, књиговезачке сировине, ронделе, боје, метали, плоче офсет, холограми, кинеграми и др.) лоциране у Заводу за израду новчаница и кованог новца Топчидер. Приликом редовног годишњег пописа за 2011. годину услед технолошке застарелости, истеклог рока трајања и немогућности дање употребе расходоване су залихе у укупном износу од 56.632 хиљада динара, од чега се на залихе готових производа у Заводу за израду новчаница и кованог новца односи 54.489 хиљада динара.

Од укупно извршене исправка вредности залиха у износу од 140.219 хиљада динара, део од 137.584 хиљада динара се односи на исправку вредности инвентара у употреби који се у целини отписује при стављању у употребу – опрема за руковање новцем 52.304 хиљада динара и остали инвентар. Преостали износ се односи на исправку вредности злата и сребра у износу од 1.177 хиљада динара и исправку вредности меничних бланкета код комисионара у износу од 801 хиљада динара.

Израда новчаница и кованог новца која се обавља у Топчидеру је у делокругу Народне банке Србије, која сагласно Закону о Народној банци Србије – члан 53. став 1, има искључиво право издавања новчаница и кованог новца у Републици Србији.

Од укупног стања *осталих залиха* које износе 990.944 хиљада динара, део од 492.899 хиљада динара се односи на предмете од злата који нису непосредно уновчиви. Преостали износ осталих залиха се односи на нестандартне сребрне полуге на претапању и износу од 88.884 хиљада динара, пригодни ковани новац у износу од 172.823 хиљада динара и др.

Вредновање залиха недовршене производње и готових производа

Залихе недовршене производње у износу од 232.793 хиљада динара и *готових производа* у износу од 732.584 хиљада динара се односе на производњу Завода за израду новчаница и кованог новца. У Заводу, у складу са рачуноводственим политикама, кључеви за секундарну алокацију трошкова за 2011. годину утврђени су одлуком генералног директора бр. ЗИН-3423/1/10 од 17. децембра 2010. године – одлука ступила на снагу 1. јануара 2011. године. Одлуком су регулисани кључеви за секундарну алокацију трошкова помоћних делатности на производне организационе делове, за алокацију трошкова који улазе у цену коштања на носиоце-радне налоге, за алокацију трошкова непроизводних делатности (трошка периода) на производне делатности и кључ за алокацију трошка периода на носиоце. За кључеве се користи сразмерно учешће трошкова зарада, утрошеног рада за припрему производа и трошкова материјала у укупним трошковима свих производних дирекција, коефицијент општих трошкова и др.

У складу са усвојеним рачуноводственим политикама Народне банке Србије, залихе недовршене производње и готових производа процењују се по цени коштања или по нето продајној цени ако је она нижа. Цену коштања залиха чине сви трошкови набавке, трошкови конверзије и други настали трошкови неопходни за довођење залиха на њихово садашње место и у садашње стање. Трошкови који се искључују из цене коштања и признају као расходи у периоду у коме су настали су, између осталог, неуобичајено велико расипање материјала, радне снаге или других трошкова производње. Међутим, неуобичајено велико расипање материјала и других трошкова производње није ближе дефинисано утврђивањем норматива расхода по основу кала, растура, лома и квара који настају у процесу производње готових производа.

На основу наведеног утврђено је:

За производњу готових производа која се обавља у Заводу за израду новчаница и кованог новца – Топчидер нису утврђени нормативи расхода по основу кала, растура, лома и квара који настају у процесу производње.

Препорука 7:

Препоручује се да се за производњу која се у обавља Заводу за израду новчаница и кованог новца – Топчидер утврде нормативи расхода по основу кала, растура, лома и квара који настају у процесу производње готових производа.

Отпис залиха готових производа по попису

Приликом редовног годишњег пописа имовине и обавеза Народне банке Србије за 2011. годину, на основу одлуке гувернера Г бр. 622 од 30. јануара 2012. године којом је усвојен Извештај о извршеном годишњем попису имовине и обавеза Народне банке Србије за

2011. годину, расходоване су залихе готових производа у Заводу за израду новчаница и кованог новца у износу од 54.489 хиљада динара, а порез на додату вредност по том основу у износу од 9.808 хиљада динара је обрачунат на терет осталих расхода – укупно 64.297 хиљада динара. У вези са расходовањем наведених залиха у извештају централне пописне комисије је наведено следеће: „Готови производи који се предлажу у расход (Пасоши и Личне карте) представљају шкарт који је настао од почетка производње нових личних докумената до 31.12.2011. г.“

Комисија која је извршила попис готових производа у Заводу за израду новчаница и кованог новца – 44.595 комада личних пасоша са персоналним кодом и 195.953 комада личних карата без чипа расходованих јер представљају шкарт у записнику о извршеном попису је навела: „Наведени шкарт је настао од почетка производње личних пасоша и личних карата, са тим су упознати и дали образложење ген. директор и директор центра за производњу и персонализацију картица“.

Међутим, у смислу одредби члана 13. Правилника о попису и начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем²³ Комисија за попис готових производа у Заводу за израду новчаница и кованог новца – Топчидер, у Трезору Погона за производњу картица – готови производи, са стањем на дан 31. децембра 2011. године, је била дужна да утврди узроке настанка шкарта готових производа, да ли за настанак шкарта готових производа, евентуално, постоји лична одговорност радника Народне банке Србије и да предлог за ликвидацију и начин књижења шкарта готових производа.

Осим тога, одредбама Закона о средствима у својини Републике Србије²⁴, члан 20. став 2., прописано је да су запослени у органима одговорни за савесно и наменско коришћење средстава у државној својини која користе у обављању функције, односно послова и радних задатака. Закон о средствима у својини Републике Србије престао је да важи даном ступања на снагу Закона о јавној својини²⁵. Одредбама члана 50. став 2. Закона о јавној својини прописано је да су запослени у органима одговорни за савесно и наменско коришћење ствари у јавној својини које користе у обављању послова.

На основу напред наведеног утврђено је:

Комисија за попис готових производа у Заводу за израду новчаница и кованог новца – Топчидер, у Трезору Погона за производњу картица – готови производи, са стањем на дан 31. децембра 2011. године, није утврђивала узроке настанка шкарта готових производа, нити да ли за настанак шкарта готових производа, евентуално, постоји лична одговорност радника Народне банке Србије.

Препорука 8:

Препоручује се у вези шкарта готових производа - образаца личне карте и пасоша у Заводу за израду новчаница и кованог новца у вредности од 54.489 хиљада динара са ПДВ од 9.808 хиљада динара – укупно 64.297 хиљада динара који су приликом редовног годишњег пописа за 2011. годину отписани на терет расхода, предузме следеће:

²³ „Службени гласник РС“, бр. 106/2006

²⁴ „Службени гласник РС“, бр. 53/1995, 3/1996 - исправка, 54/1996, 32/1997 и 101/1005

²⁵ „Службени гласник РС“, бр. 72/2011

- да Комисија за попис готових производа у Заводу за израду новчаница и кованог новца – Топчидер, у Трезору Погона за производњу картица – готови производи, са стањем на дан 31. децембра 2011. године, утврди узроке шкарта готових производа и, евентуално, постојање личне одговорности радника Народне банке Србије, да о томе сачини извештај и достави га Централној пописној комисији и овлашћеном лицу Народне банке Србије (Напомена 2.8.11.).

С тим у вези утврђено је и следеће:

Према допису Центра за производњу и персонализацију XII-10/12 од 19. јануара 2012. године, на основу закључака састанка министра МУП-а Републике Србије и гувернера одржаног 8. јуна 2011. године, приступило се одржавању низа радних састанака ради регулисања међусобних обавеза по питању шкарта личних карата и пасоша у периоду децембар 2007 – јули 2011. године. На захтев Завода формирана је и мешовита Комисија за уништавање шкарта личне карте и пасоша, решењем министра МУП-а бр. 4728/09-5 од 9. јуна 2009. године.

На основу извештаја ове комисије, упућеног Кабинету МУП-а Републике Србије 2. новембра 2011. године (допис бр. 050-8186/11) констатоване су следеће количине шкарта у периоду децембар 2007 – јул 2011. године: личних карата 323.634 комада или 9,4% укупне испоруке која је износила 3.440.755 комада и пасоша 76.067 комада или 2,2% укупне испоруке која је износила 3.362.013 комада (испоруке закључно са 2. јулом 2011. године).

Одговорност за шкарт личних карата подељена је између МУП-а Републике Србије – 127.671 комад или 3,7% укупне испоруке, Завода за израду новчаница и кованог новца – 91.285 комада или 2,7% укупне испоруке и добављача из иностранства Muhelbauer – 104.668 комада или 3,0% укупне испоруке. Одговорност за шкарт пасоша подељена је између МУП-а Републике Србије – 30.472 комад или 0,9% укупне испоруке и Завода за израду новчаница и готовог новца – 44.595 комада или 1,3% укупне испоруке.

Према допису Центра за производњу и персонализацију XII-10/12 од 19. јануара 2012. године – преостале количине личних докумената: 195.953 личне карте и 44.595 пасоша запримљене су у трезор финалног производа у Центру за производњу и персонализацију и укључене су у записник Централне пописне комисије као роба за отпис.

С тим у вези сачињена је Белешка са састанка у Заводу за израду новчаница и готовог новца, 1. септембра 2011. године – исту су сачинили заменик начелника УИТ МУП-а Републике Србије и заменик генералног директора Завода за израду новчаница и кованог новца, у којој је, између осталог, наведено: „На састанку гувернера НБС и Министра унутрашњих послова одржаном 8.06.2011. године, договорено је да МУП, у складу са налазом мешовите комисије коју је својим решењем формирао Министар унутрашњих послова, надокнади ЗИН-у трошкове шкарта личних карата пасоша насталих у процесу персонализације, а на бази стварних (не тржишних) трошкова израде ових докумената и да се предложи начин и динамика рефундирања тих трошкова ЗИН-у. Ово питање суштински третира две категорије шкарта, који би требало да на основу записника званичне мешовите комисије класификује и финансијски и материјално раскњижи и потом комисијски уништи:

Једна категорија је одређена количина личних карата (93.415 картица) која је, у периоду пре пуштања система у рад, била наручена од стране МУП-а да се произведе али се касније (због накнадних измена) одустало од пуштања у продукцију. Друга категорија су

документи који се користе у званичној продукцији (127.671 личних карата и 30.472 пасоша) где је у току процеса персонализације настала одређена количина шкарта.

Ово представља укупни шкарт личних карата и пасоша настао од почетка њиховог издавања 2008. године до данас и он је, узимајући у обзир укупан број до сада издатих докумената, у границама очекиваног. Заједнички је констатовано да је било много боље да је комисија, која је имала задатак да класификује шкарт, заседала бар 3-4 пута годишње, уместо што је овај посао урађен само једном од почетка продукције. Ова чињеница је довела до тога да је, у овом тренутку, укупна количина шкарта предложеног за отпис велика, а потенцијални финансијски износ висок“.

С тим у вези од стране Народне банке Србије дато је и додатно појашњење извршеног отписа залиха готових производа – писмо VII-84/12 од 23. маја 2012. године, у коме је наведено да је мешовита комисија Министарства унутрашњих послова и Завода за израду новчаница и кованог новца за уништавање и анализу насталог шкарта личне карте и пасоша констатовала да је у периоду децембар 2007 - јул 2011. година укупан шкарт личних карата износио 323.624 комада на испоручену количину од 3.440.755 комада. Од ове количине шкарта Министарство унутрашњих послова је као свој удео у насталом шкарту прихватило 127.671 комад образаца. У писму је наведено:“Узрок настанка овог шкарта је поред недовољне обучености и непостојања искуства у раду са новим технологијама у МУП-у и сам процес прикупљања и обраде података као и процес персонализације ИД докумената у персоцентру МУП-а“.

Преостала количина од 195.953 комада је означена као шкарт Завода за израду новчаница и кованог новца, односно шкарт настао услед проблема у процесу производње ових образаца у Погону за производњу картица. Завод је обавио анализу на основу које су дефинисани разлози настанка овог шкарта, при чему су као основни узрок шкарта посебно током 2007. и 2008. године детектовани: „непоштовање техничких захтева испоручиоца опрема да се производња организује у тзв. „белим собама“ што подразумева затворене собе са над притиском због потпуног елиминисања прашине; пропусти у организацији технолошког процеса; недовољна обученост и неадекватна кадровска структура; неадекватан трансфер технологије од стране фирме Muehlbauer као испоручиоца опреме“.

Фирма Muehlbauer преузела је на себе одговорност и обавезу да испоручи додатни део репроматеријала за израду личних карата од укупне количине 195.953 хиљада динара за 104.668 хиљада динара, што је крајем 2011. године и спроведено. Преостала количина од 91.285 хиљада динара представља шкарт Завода из разлога незадовољавајућег визуелног изгледа услед оштећења на самом обрасцу (прљавштина, огреботине), а главни узрок овог шкарта је непостојање адекватних микро климатских услова у производном простору Погона за производњу картица.

Исти је отпочео са радом и с производњом првих докумената личних карата и пасоша а да нису били завршени сви грађевински радови, а и радови који су били обављени нису били у потпуности у складу са захтевима које производња оваквог типа производа захтева, што је и довело до тога да је у картицама била приметна прашина. Услед слабих климатских услова који владају у Погону за производњу картица често је долазило до одступања радних од захтеваних (дефинисаних) температурних услова као и услова влаге.

У писму је наведено да „набавка одговарајуће ХТЗ опреме није спроведена на време и у довољном обиму“, да је у периоду 2009-2011. година на пословима израде личних карата и пасоша било ангажовано и до 30 радника по уговору о привременим и повременим пословима који су посао обављали у неадекватним условима, као и да је узрок огреботина на картицама „коришћење неодговарајуће машине за ласерску нумерацију“.

Имајући у виду узроке настанка шкарта, Завод за израду новчаница и кованог новца предузео је кораке у вези са изградом пројектне документације у циљу израде новог и адаптације постојећег простора за производњу картица (израда чистих соба и побољшање микро-климатских услова рада), поновљене набавке адекватне ХТЗ опреме, увођења додатних фаза чишћења репроматеријала пре формирања финансијског производа и употребе адекватне опреме за ласерску нумерацију.

2.8.12. Рачуни исправке вредности

Стање исправке вредности

Стање на рачунима исправке вредности укупно износи 12.504.390 хиљада динара, и то по основу исправке вредности:

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
- готовине и готовинских еквивалената	694.449	683.689
- датих кредита и депозита	6.471.012	6.430.125
- хартија од вредности	697.512	723.673
- осталих средстава	4.641.400	4.724.700
од тога:		
- потраживања за накнаду, по основу продаје и других потраживања	212.679	159.860
- осталих пласмана	2.040.877	2.002.001
- осталих потраживања у динарима	5.203	40.013
- осталих потраживања у иностраној валути	2.242.439	2.381.707
- залиха	<u>140.219</u>	<u>141.119</u>
	4.641.417	4.724.700
Свега:	12.504.390	12.562.190

Промене исправке вредности

Промене на рачунима исправке вредности су следеће:

	<i>Готовина и готовински еквиваленти</i>	<i>Дати кредити и депозити</i>	<i>Хартије од вредности</i>	<i>Остала средства</i>	<i>Укупно</i>
Стање на почетку године	683.689	5.763.532	723.674	4.724.702	12.562.191
Нове исправке		2.336		170.439	174.577
Смањење исправке		52.224	(26.046)	(496.681)	(571.873)
Курсне разлике	10.760	717.092		279.949	381.164
Отписи		610	(116)	(17.101)	(21.778)
Остало				(19.908)	(19.908)
Стање на крају године	694.449	6.430.125	697.512	4.641.417	12.504.390

2.8.13. Трансакциони депозити (рачуни 400 и 500)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Трансакциони депозити	175,696,129	135,754,654
- Трансакциони депозити у динарима	141,974,836	130.355.546

- Трансакциони депозити у иностраној валути	33,721,293	5,399,108
Свега:	175,696,129	135,754,654

1. Од укупних трансакционих депозита у динарима у износу износу од 141.974.836 хиљада динара, део од 74.731.925 хиљада динара се односи на жиро рачуне банака са седиштем у Републици Србији које имају дозволу за рад Народне банке Србије, и то:

<u>Назив банке</u>	<u>У 000 динара</u>
- АИК банка а.д. Ниш	3.821.674
- Банка Поштанска штедионица а.д. Београд	3.394.183
- Комерцијална банка а.д. Београд	9.992.491
- Banca Intesa а.д. Београд	10.146.460
- Војвођанска банка а.д., Нови Сад	3.029.382
- Нуро Alpe Adria bank	4.039.039
- Reiffeisen bank а.д. Београд	4.284.779
- Unicredit bank Србија а.д. Београд	3.025.288
- Societe generale bank Србија а.д. Београд	5.102.611
- Остале банке	27.896.018
Свега:	74.731.925

Трансакционих депозита у динарима у износу од 56.468.592 хиљада динара се односе на стање Консолидованог рачуна Трезора Републике Србије, а преостали део се односи на рачуне банака у стечају и ликвидацији, средства за исплату обвезница старе девизне штедне, рачун Агенције за осигурање депозита и друге рачуне.

Консолидовани рачун трезора

Међусобна права и обавезе у вези са средствима система консолидованог рачуна трезора који се води код Народне банке Србије у RTGS систему – на рачуну 908-84001-78 Министарство финансија – Управа за трезор, регулисани су уговором Г. Бр. 3486 од 4. маја 2011. године године закљученим између Народне банке Србије и Републике Србије коју заступа министар финансија, овлашћен Закључком Владе Број 401-50/2011-2 од 14. Априла 2011. године.

Уговором је регулисано:

- Народна банка Србије на износ средстава консолидованог рачуна обрачунава и плаћа камату за период од 1. јануара 2011. године до 31. децембра 2011. године (члан 2.);
- Народна банка Србије се обавезује да на дневно стање средстава консолидованог рачуна трезора обрачунава и плаћа камату по каматној стопи у висини од 2,5% на годишњем нивоу (члан 3. став 1.);
- Народна банка Србије се обавезује да камату из става 1. члана 3. Уговора обрачунава месечно, по годишњој каматној стопи, простим интересним методом, и да је плаћа до 20. у месецу за претходни месец (члан 3. став 2.);
- За обрачун камате из става 2. члана 3. Уговора, узео се у обзир сви календарски дани у обрачунском периоду за који се врши обрачун камате (став 3. члан 3).
- Изузетно од става 1. члана 3. Уговора, у случају промене висине каматне стопе из тог става, може се закључити анекс уговора.

На износ средстава система консолидованог рачуна трезора који се води код Народне банке Србије у RTGS систему за период од 1. јануара 2011. године до 31. децембра 2011. године обрачуната камата износи 1.450.473 хиљада динара.

2. Трансакциони депозити у инострану валути се односе на стање редовних и других девизних рачуна корисника буџетских средстава, од којих су значајнији износи следећи:

<u>Назив КБС</u>	<u>Салдо</u>
Агенција за приватизацију (Редовни девизни рачун 1)	493.007
Електротехнички факултет Универзитета у Београду	180.268
Клинички центар Србије	226.358
Комисија за заштиту конкуренције	146.457
Национална корпорација за осигурање стамбених кредита	521.177
Медицински факултет Универзитета у Београду	102.848
Агенција за приватизацију (Редовни девизни рачун 2)	1.776.785
Министарство финансија – Управа за трезор	28.679.344
Остали корисници	<u>1.588.223</u>
Свега	33.714.467

Преостали износ од 6.826 хиљада динара се односи на девизне рачуне корисника буџетских средстава за службена путовања у иностранство.

2.8.14. Остали депозити (рачуни 401, 405, 504 и 505)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Остали депозити	484,370,351	432,694,754
- Опозиви депозити	11,682,000	11,443,000
- Остали депозити	19,604,752	18,712,472
- Наменски депозити у инострану валути	386,684,007	353,741,360
- Остали депозити у инострану валути	<u>66,399,592</u>	<u>48,797,922</u>
Свега:	484,370,351	432,694,754

а) *Опозиви депозити* у износу од 11.682.000 хиљада динара се односе на вишкове ликвидних средстава банака код Народне банке Србије, од чега се највећи износи односе на Српску банку а.д. Београд - 1.100.000 хиљада динара, Unicredit bank Србија а.д. Београд - 4.800.000 хиљада динара и Societe Generale bank а.д. Београд - 2.400.000 хиљада динара.

На износ депонованих средстава Народна банка Србије плаћа камату по каматној стопи прописаној одлуком којом се утврђују каматне стопе које Народна банка Србије примењује у спровођењу монетарне политике. Камата по основу депозита вишкова ликвидних средстава банака обрачуната за период од 1. јануара 2011. године до 31. децембра 2011. године износи 240.866 хиљада динара.

б) *Остали депозити* у износу од 19.604.729 хиљада динара се односе на оптицајни новац у трезорима банака и код Управе за трезор.

в) Од укупног износа *наменских депозита у инострану валути који износе* 386,684,007 хиљада динара, део од 374.603.690 хиљада динара се односи на депозите по основу обавезне резерве банака, од чега се на АИК банку а.д. Ниш односи 34.357.134 хиљада динара, Комерцијалну банку а.д. Београд 43.760.711 хиљада динара, Vanca Intesa а.д. Београд 49.808.704 хиљада динара, Raiffeisen bank а.д. Београд 30.751.956 хиљада динара и друге банке.

Камата која се плаћа банкама на издвојену динарску обавезну резерву за период од 1. јануара 2011. године до 31. децембра 2011. године обрачуната је у износу од 1.686.332 хиљада динара.

На име камате на неостварени просек издвојене девизне обавезне резерве у току 2011. године Народна банка Србије је обрачунала 72 хиљада динара.

Преостали износ *наменских депозита у иностраној валути*, се односи на депозит Централног регистра и клиринга хартија од вредности у износу од 926.819 хиљада динара, депозите по основу обавезне девизне лизинг резерве банака у износу од 5.296.805 хиљада динара, наменски девизни рачун Републике Србије, Министарства финансија, Управе за трезор по основу концесионог кредита Републике Италије у циљу реализације програма помоћи малим и средњим предузећима преко домаћег банкарског сектора у износу од 1.569.614 хиљада динара и др.

г) Од укупног износа *осталих депозита у иностраној валути у износу од 66.399.592 хиљада динара*, део од 59.534.082 хиљада динара се односи на орочене депозите Министарства финансија, Управе за трезор, по уговору 05 број 481-900/2007-3 од 28. децембра 2007. године. Народна банка Србије управља девизним средствима Републике у своје име, а за рачун Републике, тако што их инвестира у стране хартије од вредности (инвестициони портфолио) или пласира као депозит на одређени рок (ликвидносни портфолио).

Народна банка Србије на средства Републике плаћа камату у висини следећих каматних стопа: на средства која се пласирају у виду депозита у еврима (overnight база) у висини каматне стопе EONIA умањена за 25 базичних поена (0,25%), на друге рокове доспећа – у висини каматне стопе EURIBOR умањена за 25 базичних поена (0,25%), а за све остале валуте каматну стопу LIBOR умањену за 25 базичних поена (0,25%).

На износ орочених депозита у иностраној валути Министарства финансија, Управе за трезор за период од 1. јануара 2011. године до 31. децембра 2011. године обрачуната камата износи 675.256 хиљада динара.

Од преосталог износа *осталих депозита у иностраној валути* на депозите Министарства правде по основу одузетог ефективног страног новца од стране надлежних органа односи се 1.179.717 хиљада динара. Међусобни односи у вези овог депозита регулисани су уговором Г. Бр. 2437 од 19. априла 2002. године закљученим између Народне банке Југославије и Министарства правде и локалне самоуправе Републике Србије којим је регулисано отварање депозитног рачуна за оставе правосудних и прекршајних органа и лица која уплаћују јемства Републици Србији. Оставе чини ефективни страни новац који су правосудни и прекршајни органи Републике Србије одузели по основу кривичних дела, привредних престапа и прекршаја и ефективни страни новац који лица уплаћују као јемство.

2.8.15. Примљени кредити (рачуни 407, 508 и 509)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Примљени кредити	127,928,948	54,911,770
- Кредити по репо трансакцијама	120,550,000	46,900,000
- Примљени кредити у иностраној валути	7,261,050	7,867,284
- Остале финансијске обавезе у иностраној валути	<u>117,898</u>	<u>144,486</u>
Свега:	127,928,948	54,911,770

Репо трансакције

У 2011. години Народна банка Србије емитовала је једну емисију благајничких записа намењених спровођењу репо трансакција Одлуком о првој емисији благајничких записа Народне банке Србије у 2011. години - по Овлашћењу гувернера Г. бр. 12081 од 30. јула 2010. године, Одлуком вицегувернера Г. бр. 2564 од 11. марта 2011. године.

Тачком 1. Одлуке утврђено је да ће Народна банка Србије, ради регулисања ликвидности банака, а у складу са утврђеним циљевима монетарне политике, 14.марта 2011. године издати благајничке записе Народне банке Србије прве емисије у укупној номиналној вредности 500.000.000.000 динара са следећим основним елементима :

- појединачна номинална вредност: 100.000 динара,
- датум доспећа: 360 дана од дана издавања, односно 8. марта 2012. године.

Тачком 2. Одлуке утврђено је да ће Народна банка Србије продавати благајничке записе на примарном тржишту на аукцији у складу са одлуком којом се уређују услови и начин на који Народна банка Србије спроводи операције на отвореном тржишту које се односе на репо трансакције и одлуком којом се уређује организовање аукције благајничких записа.

Тачком 3. Одлуке утврђено је да ће се регистрација емисије, пренос са емисионог на власнички рачун, исплата и искњижавање благајничких записа, као и клиринг и салдирање благајничких записа који се издају у складу са овом одлуком – вршити у складу са прописима Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности.

Према подацима Народне банке Србије, Сектора за монетарне операције – Преглед аукцијске трговине хартијама од вредности којима Народна банка Србије обавља операције на отвореном тржишту, по данима за 2011. годину, у периоду од 5. јануара 2011. године до 28. децембра 2011. године, Народна банка Србије је обавила 52 аукције репо трансакција, са рочношћу трансакције од 14 дана.

Аукцијске трговине хартијама од вредности су се обављале благајничким записима Народне банке Србије. Стање хартија од вредности на дан последње аукције 28. децембра 2011. године износило је: дисконтни износ/куповна цена 120.550.000 хиљада динара, а номинални износ/реоткупна цена 121.007.089 хиљада динара. Просечна пондерисана каматна стопа на аукцијама у току 2011. године на годишњем нивоу износила је 11,42%. Била је највиша у мају 2011. године када је износила 12,50%, а најнижа у децембру 9,82%.

Камата за одговарајући месец и на датум реоткупа, односно последњег дана у месецу обрачуната за период од 1. јануара 2011. године до 31. децембра 2011. године износи 9.385.863 хиљада динара.

Кредити по репо трансакцијама на дан биланса стања у износу од 120,550,000 хиљада динара се односе на дисконтни износ/куповну цену по основу оквирних уговора о продаји хартија од вредности са обавезом куповине тих хартија закључених са банкама (укупно 30 банака), и то:

Назив банке	У 000 динара
- Комерцијална банка а.д. Београд	11.500.000
- Banca Intesa а.д. Београд	33.000.000
- Raiffeissen банка а.д., Београд	7.000.000
- Unicredit bank Србија а.д. Београд	11.700.000
- Societe genarale bank а.д. Београд	11.300.000
- Остале банке	46.050.000
Свега:	120.550.000

б) Примљени кредити у иностраној валути се односе на кредите од иностраних банака – за износ реструктурираног дуга у износу од 7.251.930 хиљада динара и минусни салдо на девизном рачуну код банака у иностраној валути у износу од 9.120 хиљада динара.

Кредити од иностраних банака – за износ реструктурираног дуга у висини од USD 89.678.129 или 7.251.930 хиљада динара се односе на Споразум о реструктурирању дуга између Народне банке Србије и The Export-Import Bank of China – сада Export & Credit insurance corporation – SINOSURE од USD 103,8 млн. Стање кредита пренето из 2010. године износило је USD 99.117.933 или 7.858.090 хиљада динара, а у току 2011. године, на основу Споразума о реструктурирању дуга, извршена је једна отплата у износу од USD 9.439.803.

Минусни салдо на девизном рачуну код банака у иностраној валути у износу од EUR 87.154 или 9.195 хиљада динара се односи на девизни рачун Југобанке а.д. у стечају.

в) Остале финансијске обавезе у иностраној валути се односе на обавезе за примљена средства а неизвршена плаћања у иностранству према Београдској банци а.д. Београд у стечају, у износу од USD 1.457.943 или 117.898 хиљада динара.

2.8.16. Обавезе према Међународном монетарном фонду (рачун 540)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Обавезе према Међународном монетарном фонду	234,909,570	225,676,954
- Остале краткорочне обавезнице Међународног монетарног Фонда и друге обавезе по основу чланства у том фонду	57,938,708	56,971,695
- Обавезе по основу Stand-by аранжмана	169,807,283	161,291,231
- Обавезе у специјалним правима вучења	7,163,579	7,051,698
- Разграничена обрачуната камата		362,330
Свега:	234,909,570	225,676,954

Од укупних обавеза према Међународном монетарном фонду у износу од 234.909.570 хиљада динара, део од СПВ 1.367.742.500 или 169.807.283 хиљада динара по курсу 124,15155 се односе на одобрени износ специјалних права вучења по stand-by аранжману са Међународним монетарним фондом прихваћен на основу разговора представника Републике Србије и мисије Фонда обављених у периоду од 16. до 26. марта 2009. године. Stand-by аранжман је прихваћен Закључком Владе 05 бр. 48-2369/2009 од 30. априла 2009. године, на основу ревидираног Меморандума о економској и финансијској политици Републике Србије – саставни део Закључка (тачка 2.) и Писма о намерама – потписано у складу са тачком 3. Закључка.

Средства по основу одобреног износа специјалних права вучења по stand-by аранжману са Међународним монетарним фондом у износу од СПВ 1.367.742.500 су уплаћена следећим траншама:

<i>Датум транше</i>	<i>Назив валуте</i>	<i>Ознака валуте</i>	<i>Износ транше</i>
19.05.2009. г.	Специјална права вучења	XDR	701.550.000
29.12.2009. г.	-//-	XDR	319.595.000
06.04.2010. г.	-//-	XDR	159.797.500
30.06.2010. г.	-//-	XDR	46.700.000
29.09.2010. г.	-//-	XDR	46.700.000
27.12.2010. г.	-//-	XDR	46.700.000
12.04.2011. г.	-//-	XDR	46.700.000
Свега:			1.367.742.500

Укупно повучена (искоришћена) средства по основу stand-by аранжмана од СПВ 1.367.742.500 представљају 292,5% чланске квоте Републике Србије код Међународног монетарног фонда, која износи СПВ 467.700.000.

Одобравање специјалних права вучења Републици од стране Међународног монетарног фонда регулисано је Законом о ратификацији друге измене Статута Међународног монетарног фонда²⁶.

2.8.17. Обавезе по основу камата, накнада и промене вредности деривата (рачуни 420 и 520)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Обавезе по основу камата, накнада и промене вредности деривата	132,116	87,359
- Обавезе за камату и за накнаду и обавезе по основу промене вредности деривата у динарима	115,163	70,124
- Обавезе за камату и за накнаду и обавезе по основу промене вредности деривата у иностраној валути	<u>16,953</u>	<u>17,235</u>
Свега:	132,116	87,359

а) Од укупних обавеза за камату и за накнаду и обавезе по основу промене вредности деривата у динарима које износе 115.163 хиљада динара, део од 110.428 хиљада динара се односи на камату на депонована средства Министарства финансија, Управе за трезор, односно средства система консолидованог рачуна трезора који се води код Народне банке Србије у RTGS систему. Преостали део се односи на камату по основу депозита вишкова ликвидних средстава банака у износу од 4.705 хиљада динара – Unicredit bank 1.933 хиљада динара, Societe generale bank Srbija 967 хиљада динара и др. и камату по основу хартија од вредности Control bank а.д. Београд у стечају у износу од 30 хиљада динара.

б) Обавезе за камату и за накнаду и обавезе по основу промене вредности деривата у иностраној валути се исто тако у целини односе на обавезе за камату, од чега се део од 16.490 хиљада динара односи на обавезе по основу камата на депозите – минимална девизна резерва.

²⁶ „Службени лист СФРЈ“, бр. 14/1977

2.8.18. Резервисања (рачуни од 450 до 454)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Резервисања	1,179,926	815,003
- Резервисања за судске спорове	437,642	
- Резервисања за отпремнине	355,879	294,361
- Резервисања за јубиларне награде	251,918	361,626
- Резервисања за неискоришћени годишњи одмор	<u>134,487</u>	<u>159,016</u>
	1,179,926	815,003

Резервисања су обрачуната на основу Међународног рачуноводственог стандарда 19 Примања запослених, који регулише рачуноводствено обухватање и обелодањивање примања запослених од стране послодавца. Стандардом се захтева признавање обавезе када је запослени пружио услуге у замену за примања која ће му бити исплаћена у будућности, и расхода када се троше економске користи настале из услуга које је запослени пружио у замену за примања.

Обрачун резервисања извршен је од стране Народне банке Србије, Сектора за надзор над обављањем делатности осигурања, односно овлашћених актуара запослених у том сектору, ангажованих на захтев Народне банке Србије, Рачуноводства и финансија. Овлашћени актуари који су извршили обрачун имају овлашћење за обављање актуарских послова, Г. бр. 3483 од 5. маја 2006. године и Г. бр. 4837 од 20. маја 2009. године, издата у складу са Одлуком о условима за стицање звања овлашћеног актуара²⁷.

а) Резервисања за судске спорове у износу од 437.642 хиљаде динара односе се на обавезе које су евидентирани на основу табеларног прегледа трошкова по основу судских спорова из радног односа са стањем на дан 31.12.2011. сачињена од стране Људских ресурса – Одељења за зараде и погодности у износу од 334.662 хиљаде динара, и то: по основу процене трошкова на име накнаде штете за неисплаћене зараде у износу од 127.006 хиљада динара, неисплаћених отпремнина у износу од 19.741 хиљада динара, обрачунатих камата на процењен износ накнада штета у износу од 70.300 хиљада динара, процењен износ пореза и доприноса у износу од 80.719 хиљада динара, камата за неблагоприятно уплаћене јавне приходе у износу од 78.378 хиљада динара.

Спорови из функције за које се врше резервисања на дан 31. децембра 2011. године у укупном износу од 102.980 хиљада динара се односе на резервисани основни дуг у износу од 61.329 хиљада динара и резервисану камату у износу од 41.650 хиљада динара.

б) Резервисања за отпремнине се односе на отпремнине 1508 запослених у Седишту и филијалама Народне банке Србије у износу од 254.067 хиљада динара и 599 у Заводу за израду новчаница и кованог новца Топчидер у износу од 101.812 хиљада динара – укупно 355.879 хиљада динара за 2.107 запослених. Како су резервисања за отпремнине утврђена крајем претходне пословне године износила 294.362 хиљада динара, повећање резервисања из претходне године у износу од 61.517 хиљада динара исказано је на терет расхода резервисања.

в) Резервисања за јубиларне награде се односе на исти број запослених као и за отпремнине – укупно 251.918 хиљада динара за 2.107 запослених. Смањење резервисања за јубиларне награде из претходне године које је износило 109.708 хиљада динара је оприходовано.

²⁷ „Службени гласник РС“, бр. 104/2006

г) Резервисања за 20.567 дана неискоришћеног годишњег одмора, од чега се на Седиште и филијале Народне банке Србије односи 95.475 хиљада динара за 14.601 дана, а на Завод за израду новчаница и кованог новца Топчидер 39.012 хиљада динара за 5.966 дана. Како су резервисања за неискоришћени годишњи одмор утврђена крајем претходне пословне године износила 159.916 хиљада динара смањење у износу од 24.528 хиљада динара је исказано у корист прихода од укидања резервисања..

в) У обрачуну резервисања за отпремнине и јубиларне награде, коришћен је износ просечне месечне (брutto) зараде по запосленом у Народној банци Србије за новембар 2011. године у износу од 124.843 динара и износ просечне месечне зараде по запосленом у Републици Србији у новембру 2011. године у износу од 53.239.

У обрачуну резервисања за неискоришћене дане годишњег одмора, коришћен је износ просечне месечне зараде по запосленом у Народној банци Србије у бруто износу од 137.319 динара, односно просечна вредност по дану у износу од 6.539 динара.

2.8.19. Обавезе за порезе (рачуни 456 и 457)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
	18,307	58,469
Односе се:		
- Обавезе за ПДВ	13,592	57,682
- Обавезе за друге порезе и доприносе	<u>4,715</u>	<u>787</u>
	18,307	58,469

Обавезе за обрачунати порез (ПДВ) у износу од 13.592 хиљада динара се односе на обрачунати порез на додату вредност за месец децембар 2011. године исказан у пореској пријави Народне банке Србије од 21. фебруара 2012. године, и то обрачунати порез на промет добара и услуга по општој стопи у износу 37.613 хиљада динара и по посебној стопи у износу од 32 хиљада динара – укупно 37.644 хиљада динара. Исказане обавезе за обрачунати порез у износу од 13.592 хиљада динара утврђене су умањењем укупних пореских обавеза за предходни порез на увоз добара у износу од 20.880 хиљада динара и остали пренети порез у износу од 3.172 хиљаде динара.

Од укупног износа обавеза за друге порезе и доприносе у износу од 4.715 хиљада динара, на накнаду за коришћење грађевинског земљишта се односи 3.860 хиљада динара, а преостали износ чине обавезе за порезе на доходак грађана у износу од 414 хиљада динара и остале порезе и доприносе.

2.8.20. Остале обавезе (рачуни групе 43 осим 434, 44, 49, 53 и 59)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Остале обавезе	16,553,986	13,807,865
-Остале обавезе у динарима	622,782	662,378
-Обавезе по основу накнада зарада у динарима	278,403	1,673

-Пасивна временска разграничења у динарима	364,131	178,009
-Остале обавезе у иностраној валути	14,844,369	12,879,473
-Пасивна временска разграничења у иностраној валути	<u>444,301</u>	<u>86,332</u>
Свега:	16,553,986	13,807,865

Остале обавезе у динарима у износу од 622.782 хиљада динара се односе на обавезе према добављачима у износу од 357.910 хиљада динара, обавезе по основу примљених аванса у износу од 31.244 хиљада динара, остале обавезе у износу 226.585 хиљада динара и др. Највећи износ обавеза према добављачима односи се на Републику Србију Министарство унутрашњих послова у износу од 315.100 хиљада динара. Од укупног износа осталих обавеза од 226.585 хиљада динара, део од 130.968 хиљада динара се односи на International bank for reconstruction and development (IBRD), а износ од 19.809 хиљада динара на обавезе по основу уписа капитала у International Development Association Cash Account – Међународно удружење за развој.

Пасивна временска разграничења у динарима у износу од 364,131 хиљада динара односе се на разграничене обавезе за обрачунату камату у износу од 314.792 хиљада динара, остала пасивна временска разграничења у износу од 21.520 хиљада динара и друга разграничења у износу од 27.820 хиљада динара. Разграничене обавезе за обрачунату камату у износу од 314.792 хиљада динара односе се на разграничену камату на динарску обавезну резерву у износу од 69.268 хиљада динара и разграничену камату на репо продате хартије од вредности у износу од 245.524 хиљада динара.

Остале обавезе у иностраној валути у износу од 14.844.369 хиљада динара односе се на обавезе према добављачима у иностраној валути у износу од 35.844 хиљада динара, обавезе по примљеним средствима по пословима у име и за рачун комитената у иностраној валути у износу од 14.032.658 хиљада динара и остале обавезе из пословних односа у иностраној валути.

Највећи износи обавеза према добављачима у иностраној валути односе се на добављаче из иностранства Muhlbauer ID Services Roding Germany у износу од EUR 322.060 или 33.701 хиљада динара и Radeče papir у износу од EUR 19.474 или 2.038 хиљада динара.

Обавезе по примљеним средствима по пословима у име и за рачун комитената у иностраној валути које износе 14.032.658 хиљада динара, односе се готово у целини на обавезе према Агенцији за осигурање депозита у износу од 13.987.242 хиљада динара, по уговору закљученом између Народне банке Србије и Агенције Г. бр.10441 од 21. децембра 2005. године.

2.8.21. Новац у оптицају (рачун 890)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Новац у оптицају	114,009,856	91,802,658
- Оптицајни готов новац у земљи	114,247,556	92,035,377
- Оптицајни готов новац у иностранству	<u>(237,700)</u>	<u>(232,719)</u>
Свега:	114,009,856	91,802,658

Новац у оптицају се односи на оптицајни готов новац у земљи у износу од 114.247.556 хиљада динара, умањен за оптицајни готов новац у иностранству у износу од 237.700 хиљада динара.

2.8.22. Рочност обавеза

Укупне обавезе Народне банке Србије износе 1.154.799.188 хиљада динара, а њихова рочност је следећа:

Обавезе	До 1 године	1 до 5 година	Преко 5 г.	Без рока досп.	Укупно
Обавезе према банкама и другим финанс. организацијама	120.554.706	2	7.426.632	497.051.735	625.033.075
Обавезе према држави и другим депонентима	177.496.232				177.496.232
Обавезе према ММФ-у	337.711	169.807.283		65.102.288	235.247.282
Обавезе по основу свој куповине девиза	59.003				59.003
Резервисања				1.179.926	1.179.926
Остале обавезе	51.811		967	1.721.036	1.773.814
Готов новац у оптицају				114.009.856	114.009.856
Укупно	298.499.463	169.807.285	7.427.599	679.064.841	1.154.799.188

2.8.23. Капитал (рачуни 804 и 814 и рачуни групе 82 осим 823 и 83)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Капитал	208,592,674	200,045,913
- Капитал	97,591,139	71,102,756
- Посебне резерве Народне банке Србије	84,161,673	31,107,163
- Ревалоризационе резерве	14,399,809	14,095,218
- Добитак	<u>12,440,053</u>	<u>83,740,776</u>
Свега:	208,592,674	200,045,913

Повећања капитала

Укупна повећања капитала у 2011. години износе 92.743.885 хиљада динара, од чега се на основни капитал Народне банке Србије односи 26.488.383 хиљада динара, посебне резерве Народне банке Србије 53.054.510 хиљада динара, ревалоризационе резерве 760.939 хиљада динара и добитак текуће године 12.440.053 хиљада динара.

Од укупног повећања основног капитала у износу од 26.488.383 хиљада динара, део од 25.888.685 хиљада динара повећан је приликом расподеле добити Народне банке Србије за 2010. годину по Одлуци СГН НБС бр. 3 од 23. маја 2011. године. Преостали износ повећања основног капитала у износу од 599.698 хиљада динара се односи, исто тако, на расподелу добити Народне банке Србије за 2010. годину, и то дела добити која није проистекла из курсних разлика и ревалоризационих резерви у смислу одредби члана 77. став 6. Закона о Народној банци Србије.

Од укупног повећања посебних резерви Народне банке Србије у износу од 53.054.510 хиљада динара, део од 51.855.115 хиљада динара повећан је, исто као и основни капитал, приликом расподеле добити Народне банке Србије за 2010. годину. Преостали износ повећања посебних резерви Народне банке Србије у износу од 1.199.395 хиљада динара се односи на расподелу добити Народне банке Србије за 2010. годину и то дела добити која

није проистекла из курсних разлика и ревалоризационих резерви у смислу одредби члана 77. Став 6. Закона о Народној банци Србије.

Повећања ревалоризационих резерви у укупном износу од 760.939 хиљада динара се односе на увећање вредности хартија од вредности, од чега се на акције BIS Basel односи 760.920 хиљада динара, а на акције SWIFT 19 хиљада динара.

Од укупног повећања добити у износу од 12.440.053 хиљада динара, део од 12.422.008 хиљада динара се односи на резултат периода утврђен у Билансу успеха Народне банке Србије у периоду од 1. јануара до 31. децембра 2011. године. Преостали износ повећања добити у износу од 18.045 хиљада динара се односи на укидање ревалоризационе резерве грађевинских објеката, по основу извршеног отуђења грађевинских објеката – продаја станова.

Смањења капитала

Укупна смањења капитала у 2011. години износе 84.197.124 хиљада динара, од чега се на ревалоризационе резерве односи 456.348 хиљада динара и добит 83.740.776 хиљада динара. Смањења ревалоризационих резерви у укупном износу од 456.348 хиљада динара се односе на умањење вредности хартија од вредности – акције Bis Basel у износу од 438.303 хиљада динара и укидање ревалоризационе резерве грађевинских објеката, по основу споменутог отуђења грађевинских објеката – станова у износу од 18.045 хиљада динара.

Смањење добити у износу од 83.740.776 хиљада динара се односи на расподелу добити Народне банке Србије за 2010. годину, која се састоји из добити Народне банке Србије за 2010. годину у износу од 83.737.417 хиљада динара и добити из ревалоризационих резерви по основу отуђења основних средстава у износу од 3.360 хиљада динара.

2.8.24. Ванбилансне позиције (рачуни групе 90 односно 95; 91 осим 911 и 916 односно 96 осим 961 и 966; 911, 916 и 932 односно 961, 966 и 982; 92 односно 97; 93 осим 932 односно 98 осим 982; 94 односно 99)

Ванбилансне позиције	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Ванбилансне позиције	1,898,177,456	1.783.227.924
-Послови у име и за рачун трећих лица	1.112.569.337	996.370.496
-Преузете будуће обавезе	3.776.232	5.347.528
-Примљена јемства за обавезе	14.348.924	18.065.441
-Друга ванбилансна актива	518.418.394	523.991.769
-Оптицајни и ваноптицајни новац	<u>249.064.569</u>	<u>239.452.690</u>
Свега:	1.898.177.456	1.783.227.924

Од укупно исказане ванбилансне активе Народне банке Србије у износу од 1.898.177.456 хиљада динара, *послови у име и за рачун трећих лица* износе 1.112.569.337 хиљада динара од чега:

- послови у име и за рачун трећих лица у динарима 1.400.500
- послови у име и за рачун трећих лица у иностраној валути 1.111.168.837

а) Од укупног износа послова у име и за рачун трећих лица у динарима од 1.400.500 хиљада динара, део од 659.235 хиљада динара се односи на новчана средства на рачуну хартија од вредности Републике Србије - *IBRD SECURITIES CASTODI ACCOUNT* по основу учешћа у капиталу Међународне банке за обнову и развој, а 688.229 хиљада динара на обрачунате курсне разлике које настају при исплати обвезница старе девизне штедње грађана.

б) Послови у име и за рачун трећих лица у иностраној валути у износу од 1.111.168.837 хиљада динара се односе на послове у име и за рачун Републике Србије, од чега се 1.051.227.986 хиљада динара односи на послове у вези са јавним дугом Републике.

І Послови у вези са јавним дугом Републике Србије

	У 000 динара	
	31.12.2011	31.12.2010.
Послови у вези са јавним дугом Републике Србије	1.051.227.986	939.619.556
-Зајам за привредни развој	2.094.453	2.113.871
-Стара девизна штедња	234.943.522	264.099.014
-Главница јавног дуга и кредита	807.578.949	664.207.129
-Камата по јавном дугу и кредиту	<u>6.611.062</u>	<u>9.199.540</u>
Свега:	1.051.227.986	939.619.556
Укупно	1.051.227.986	939.619.556

Дугорочна потраживања од носилаца обавеза зајма за привредни развој се односе на јавни дуг Републике Србије по основу зајма за привредни развој. Стање јавног дуга Републике Србије, по основу Зајма за привредни развој, на дан 31. децембра 2011. године, износи EUR 8.016.007 или 838.802 хиљада динара. Висина овог јавног дуга Републике Србије утврђена је Законом о регулисању обавеза Републике Србије по основу зајма за привредни развој²⁸ и износила је EUR 56 милиона. Обухватала је неизмирене обавезе које су настале по основу наменске девизне штедње у износу од 40 милиона евра и издавањем обвезница које гласе на страна средства плаћања у износу од 16 милиона евра, настале по основу зајма расписаног Законом о зајму за привредни развој у СРС²⁹. Ради регулисања ових обавеза Република Србија је издала обвезнице на основу Одлуке Владе од 8. јула 2004. године. Смањење јавног дуга по овом основу у 2011. години није било.

- Стара девизна штедња се односи на:

	У 000 динара	
	31.12.2011	31.12.2010
-Дугорочна потраживања од Републике Србије по члану 16. Закона о регулисању јавног дуга СРЈ по основу девизне штедње грађана	4.746.835	5.498.352
-Девизна средства република чланица за исплату девизне штедње	5.755	-
-Девизни аванси банкама за исплату обвезница	131.495	97.666
-Девизна средства република чланица из дела текућег девизног прилива	0	8.334
-Дугорочна потраживања од Републике Србије по основу СДШ	223.377.831	251.777.162

²⁸„Службени гласник РС“, број 43/2004

²⁹„Службени гласник СРС“, број 25/89, 49/89, 56/89, 57/89, 9/90 и 32/90 и „Службени гласник РС“, број 5/91

-Обвезнице СДШ у оптицају	14.489	19.330
-Депо исплаћених обвезница СДШ	505.127	506.134
-Депо замењених обвезница	3.625.688	3.653.801
-Депо дематеријализованих обвезница СДШ	310.554	313.098
-Депо погрешно уручених обвезница	469	473
-Украдене обвезнице СДШ	2.495	2.516
-Потраживања од СРЈ по основу депоноване девизне штедње	<u>2.222.784</u>	<u>2.222.148</u>
Укупно	234.943.522	264.099.014

Дугорочна потраживања од Републике Србије по члану 16. Закона о регулисању јавног дуга СРЈ по основу девизне штедње грађана износе EUR 45.363.096 или 4.746.835 хиљада динара. Односе се на обавезе Републике Србије према овлашћеним банкама у смислу члана 16. Закона о регулисању јавног дуга СРЈ по основу девизне штедње грађана³⁰. Начин и услови измирења обавезе по овом јавном дугу регулисани су Одлуком о начину и условима регулисања обавеза Републике Србије према овлашћеним банкама из члана 16. Став 1. Закона о регулисању јавног дуга СРЈ по основу девизне штедње грађана.³¹

Средства за измирење обавеза у складу са наведеном одлуком обезбеђује Република Србија, а иста се измирује сваког 4. јула у периоду од 2003. до 2016. године, преносом динарске противвредности утврђеног износа обавезе по куповном курсу на посебан рачун отворен код Народне банке Србије. Смањење обавезе у 2011. години по овом основу износи EUR 6.754.873.

На дан 31. децембра 2011 године обавезе по основу девизне штедње грађана су исказане према Сређу банка а.д. Београд 13.786 хиљада динара, Alpha bank Србија а.д. Београд 4.281.424 хиљада динара, Привредној банци а.д. Београд 288.639 хиљада динара, Југобанци Југбанка а.д. Косовска Митровица 88.366 хиљада динара, Wiener stadtsche осигурање 39.087 хиљада динара и WienerRE 35.533 хиљада динара.

Дугорочна девизна потраживања од Републике Србије износе EUR 2.134.708.620 или 223.377.831 хиљаде динара. Односе се на јавни дуг Републике Србије, у укупном износу од 4,2 милијарде евра, по Закону о регулисању јавног дуга СРЈ по основу девизне штедње грађана и Закону о регулисању јавног дуга СРЈ по уговорима о девизним депозитима грађана ороченим код Дафимент банке а.д. Београд, у ликвидацији и по девизним средствима грађана положеним код Банке приватне привреде Црне Горе ДД, Подгорица.

Обавезе су настале тако што је обавеза по основу девизне штедње грађана из члана 2. Закона о извршењу обавеза по основу девизне штедње грађана³² претворена у орочени депозит код овлашћених банака и постала јавни дуг Савезне Републике Југославије, односно дуг Републике Србије и Црне Горе – сразмерно висини девизне штедње грађана чије је пребивалиште на територији тих република.

Јавни дуг је иницијално износио 4,2 милијарде евра и обухватио је стање девизне штедње грађана на дан 31. марта 2002. године, приписану камату и курсне разлике обрачунате за период од 1. јануара 1998. до 31. марта 2002. године као и камату за период од 1. априла 2002. године до рокова доспећа утврђених Законом о регулисању јавног дуга Савезне Републике Југославије по основу девизне штедње грађана. Средства за измирење обавеза по овом основу обезбеђују се у буџету Републике Србије и преносе sukcesивно на посебне рачуне отворене код Народне банке Србије.

³⁰ „Службени лист СРЈ“, број 36/2002

³¹ „Службени гласник РС“, број 92/2002

³² „Службени лист СРЈ“, број 59/98, 44/99 и 53/2001

Смањење јавног дуга по овом основу у 2011. години износи **EUR 251.845.486.**

- Главница јавног дуга и кредита

Главница дугорочног дуга и кредита износи **EUR 7.718.394** или 807.578.949 хиљада динара. Односи се на јавни дуг по основу одобрених кредита од следећих кредитора:

	<u>У 000 динара</u>	
Кредитор	31.12.2011.	31.12.2010
-Париски клуб	158,943,913	170,554,083
-Лондонски клуб	75,383,649	79,590,184
-ИБРД	150,384,772	143,342,763
-ИДА	56,600,855	53,978,495
-Европска заједница- ЕЗ	39,062,093	28,832,301
-Европска инвестициона банка - ЕИБ	64,575,292	59,980,412
-ЕУРОФОНД -ЦЕБ	4,813,481	3,006,700
-ЕБРД	14.534.751	11,451,879
-ЕУРОФОНД репрограм	0	370,720
-ММФ-Међународни монетарни фонд	48,216,836	47,417,724
-Кина - реструктурирање дуга	7,068,535	7,659,366
-Кина - Споразум о државном концесионом зајму-Nuctech	2,612,926	1,227,495
-Кувајт- реструктурирање дуга	30,382,647	29,786,763
-ЕУРОФИМА	1,017,268	720,829
-Комерцијалне банке –финансирање буџетског дефицита	47,229,670	18,989,676
-Доларске обвезнице	80,866,200	-
-Кредит Владе Руске федерације	16,173,240	-
-Остали кредитори	<u>9,712,821</u>	-
Укупно	807.578.949	656.909.390

Париски клуб EUR *Консолидовани дуг* 165.540.272 хиљада динара или ЕУР 1.581.984.412 од чега је капитализована камата EUR 63,038,060 или 6.596.359 хиљада динара.

Јавни дуг Републике Србије према Париском клубу се односи на обавезе Републике Србије по Закону о потврђивању Усаглашеног записника о консолидацији дуга Савезне Републике Југославије³³. Усаглашени записник о консолидацији дуга Савезне Републике Југославије потписан је 13. децембра 2001. године у Паризу након чега се приступило преговорима са државама чланицама Париског Клуба, што је резултирало потписивању споразума Савезне Републике Југославије и 17 земаља, којим су путем репрограма или рефинансирања одобрене олакшице дуга за Савезну Републику Југославију. Укупан отпис дуга износио је 66 %, при чему је прва фаза отписа у висини од 51% реализована 2002. а додатних 15% је отписано 6. фебруара 2006. године.

Јавни дуг Републике Србије према Париском клубу на дан 31. децембра 2011. године износи EUR 1.581.984.412 или 165.540.273 хиљада динара. Од укупно 26 кредита, највеће задужење се односи на Немачку Hermes EUR 228.469.512, Уједињено Краљевство EUR

³³ „Службени лист СРЈ – Међународни уговори“, бр. 2/2002

224.327.709, Немачку - ОДА кредити EUR 205.875.298. Рок отплате кредита према Париском клубу је од 8 до 39 година уз грасе период од 4 до 16 година.

У 2011. години отплаћена је главница у износу EUR 33,14 милиона, а на име камате и трошкова плаћено је EUR 72,99 милиона.

Кредити Влада чланица Париског клуба

Кредит Владе Руске федерације у износу од EUR 154.559.450 (USD 200.000.000) или 16.173.240 хиљада динара се односи на обавезе Републике Србије по Закону о потврђивању споразума између Владе Републике Србије и Владе Руске Федерације о одобрењу државног кредита Републици Србији³⁴. Споразум између Владе Републике Србије и Владе Руске Федерације о одобрењу државног кредита Републици Србији у износу од 200 милиона USD потписан је 7. априла 2010. године.

Рок отплате овог кредита је 12 година, уз грасе период од 2 године и каматну стопу LIBOR за шестомесечне депозите увећану за маржу од 2,95% годишње.

У 2011. години на име камате и трошкова плаћено је EUR 5.340.123

1) Лондонски клуб EUR 720.403.297 (USD 1.003.909.976) или 75.383.649 хиљада динара

Јавни дуг Републике Србије према Лондонском клубу се односи на обавезе Републике Србије по Закону о реструктурирању дуга по НФА и ТДФА издавањем обвезница Републике Србије³⁵. Основ задужења су неизмирене рефинансиране обавезе по Новом финансијском споразуму од 20. септембра 1988. године (НФА) и депозит по Споразуму од трговинској и депозитној олакшици од 20. септембра 1988. године (ТДФА). Реструктурирање дуга извршено је издавањем дугорочних обвезница, на основу Закона о ратификацији Меморандума о разумевању о реструктурирању дуга по НФА и ТДФА између Републике Србије и Међународног координационог комитета³⁶. Дуг обухвата и обавезе према повериоцима Лондонског клуба утврђене Законом о регулисању односа између Савезне Републике Југославије и правних лица и банака са територије Савезне Републике Југославије које су првобитни дужници или гаранتي према повериоцима Париског и Лондонског клуба³⁷.

Главница дуга према Лондонском клубу поверилаца износи до USD 1.080.000.000, што представља умањени износ за око 62% укупних неизмирених обавеза према Лондонском клубу поверилаца. Износ дуга је реструктуриран на 20 година, са периодом почека од пет година, издавањем дугорочних обвезница Републике Србије на иностраном финансијском тржишту.

Јавни дуг Републике Србије према Лондонском клубу поверилаца на дан 31. децембра 2011. године износи USD 1.003.909.976 или 75.383.649 хиљада динара. У 2011. години на име главнице плаћено је EUR 55,42 милиона, а на име камате и трошкова EUR 51,43 милиона.

2) IBRD EUR 1.437.150.988 или 150.384.773 хиљада динара

Јавни дуг Републике Србије према Међународној банци за обнову и развој (International Bank for Reconstruction and Development) се односи на обавезе Републике Србије по консолидационим зајмовима А и Б и нове зајмове.

³⁴ "Службени гласник РС – Међународни уговори", бр. 8/2010

³⁵ „Службени гласник РС“, бр. 61/05

³⁶ „Службени гласник РС“, бр. 84/04

³⁷ „Службени лист СРЈ“, бр. 36/02 и 7/03

Обавезе Републике Србије по консолидационом зајму А у износу од EUR 375.546.445 или 39.297.518 хиљада динара и консолидационом зајму Б у износу од EUR 713.653.886 или 74.677.385 хиљада динара регулисане су Законом о потврђивању Споразума о зајму између Савезне Републике Југославије и Међународне банке за обнову и развој (Консолидациони зајам А)³⁸. Споразум је закључен између Савезне Републике Југославије (корисник кредита) и Међународне банке за обнову и развој на дан 17. децембра 2001. године.

Рок отплате по консолидационим зајмовима А и Б је 30 година уз грасе период од три године.

У 2011. години отплаћена је главница у износу EUR 54,56 милиона, а на име камате и трошкова плаћено је EUR 37,11 милиона.

Обавезе Републике Србије према Међународној банци за обнову и развој по новим зајмовима у износу од EUR 347.950.656 или 36.409.870 хиљада динара односе се на дванаест зајмова одобрених у 2008., 2009. и 2011. години.

Од наведених зајмова највећи износ се односи на Други програмски зајам за развој јавних финансија одобрен у 2011 години у износу од EUR 77.279.725 односно 100.000.000 долара или 8.086.620 хиљада динара по Закону о потврђивању Споразума о зајму (Други програмски зајам за развој јавних финансија) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој³⁹. Споразум је закључен између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој 27. маја 2011. године у Београду. Рок отплате по овом зајму је 20 година уз грасе период од петнаест година.

3) Међународно удружење за развој – IDA EUR 540.905.659 или 56.600.855 хиљада динара

Јавни дуг Републике Србије према Међународном удружењу за развој - IDA се односи на задужење Републике Србије ради финансијске подршке развојним пројектима (укупно 20), од којих су највећи:

- Приватизација и банкарство у износу од 68.100.000 специјалних права вучења што представља противвредност USD 85.000.000, по Закону о задужењу Савезне Републике Југославије код Међународног удружења за развој⁴⁰ - стање дуга на дан 31. децембра 2011. године је 8,427,892 хиљада динара;
- Структурно прилагођавање социјалног сектора у износу 60.400.000 специјалних права вучења што представља противвредност USD 80.000.000, по Закону о задужењу Србије и Црне Горе код Међународног удружења за развој за финансирање структурног прилагођавања социјалног сектора⁴¹ - стање дуга на дан 31. децембра 2011. године је 7,474,959 хиљада динара;

Прилагођавање приватног и финансијског сектора у износу 58,7 милиона специјалних права вучења по Закону о задужењу Србије и Црне Горе код Међународног удружења за развој (други кредит за прилагођавање приватног и финансијског сектора)⁴² - стање дуга на дан 31. децембра 2011 године је 7,264,571 хиљада динара.

Рок отплате по овим кредитима је 20 година уз грасе период од десет година. У 2011. години на име камате и трошкова плаћено је EUR 3,87 милиона.

³⁸ „Службени лист СРЈ – Међународни уговори“, бр. 13/2001

³⁹ „Службени гласник РС – Међународни уговори“, бр. 5/2011

⁴⁰ „Службени лист СРЈ“, бр. 36/02

⁴¹ „Службени лист СЦГ“, бр. 27/03

⁴² „Службени лист СЦГ“, бр. 27/03

4) Јавни дуг РС према Међународном монетарном фонду EUR 460.783.642 или 48,216,836 хиљада динара

Јавни дуг Републике Србије према Међународном монетарном фонду у износу од СПВ 388.370.952 односи се на обавезе Републике Србије по Закону о регулисању обавеза Републике Србије према Међународном монетарном фонду по основу коришћења средстава алокације специјалних права вучења одобрених резолуцијама одбора гувернера бр. 64-3 и бр. 52-4⁴³.

Средства по основу алокације уплаћена су у току 2009. године на рачуне код Народне банке Србије, као фискалног агента Републике Србије у Фонду.

Коришћење средстава алокације специјалних права вучења представља дугорочну обавезу Републике Србије према Међународном монетарном фонду (члан 4. став 1. наведеног закона). Република ће средства вратити у роковима и на начин предвиђен Статутом Фонда, а на основу одлука везаних за повлачење или поништење средстава опште и посебне алокације. У моменту враћања средстава алокације специјалних права вучења, средства за измиривање обавеза обезбеђиваће се у буџету Републике Србије.

5) Кина – Споразум о државном концесионалном зајму CNY 204.900.000 (EUR 24.970.406 или 2.612.926 хиљада динара)

Јавни дуг Републике Србије у износу од **EUR 24.970.406** или **2.612.926 хиљада динара** се односи на обавезе Републике Србије по Закону о потврђивању уговора о државном концесионалном зајму за пројекат систем Nuchtech-tm за инспекцију контејнера између Владе Републике Србије као зајмопримца и Export Import bank of China као зајмодавца⁴⁴.

Уговор о државном концесионалном зајму између Републике Србије и Export Import bank of China закључен је 14. јула 2010. године. По споразуму о обезбеђењу зајма између Републике Србије и Владе Народне Републике Кине од 14. јула 2010. године договорена је помоћ од 204.900.000 јуана за потребе имплементације Пројеката систем Nuchtech-tm за инспекцију контејнера. Крајњи корисник кредита је Министарство финансија-Управа царина. Рок отплате по овом зајму је 15 година уз гресе период од три године.

У 2011. години на име камате и трошкова плаћено је EUR 0,52 милиона.

Јавни дуг Републике Србије у износу од 4.031.382 хиљада динара или EUR 38,53 милиона односи се на обавезе Републике Србије по кредиту од 217,4 милиона долара на име изградње моста Земун-Борча по Закону о потврђивању Уговора о зајму за кредит за овлашћеног купца за Пројекат мост Земун-Борча са припадајућим саобраћајницама, између Владе Републике Србије као зајмопримца и Кинеске Export-import банке као зајмодавца (“Сл. Гласник” РС-Међународни уговори број 10/2010).

Рок отплате по овом кредиту је 18 година уз гресе период од три године.

У 2011 години на име камате и трошкова плаћено је EUR 2,16 милиона.

6) Јавни дуг Републике Србије према комерцијалним банкама – финансирање буџетског дефицита и рефинансирање дуга (EUR 451.350.000 или 47.229.670 хиљада динара)

Законом о задужењу Републике Србије код КВС банке а.д. Београд, Нове кредитне банке Марибор, Eurobank EFG а.д. Београд, Војвођанске банке а.д. Нови Сад, Нуро-Alpe-Adria

⁴³ „Службени гласник РС“, бр. 88/09

⁴⁴ „Сл. Гласник РС-Међународни уговори“, бр. 10-2010

Bank а.д. Београд и Erste Bank а.д. Нови Сад и код банака које су дале заједничку понуду⁴⁵, прописано је да ће се Република Србија задужити у укупном износу од 250.000.000 евра за финансирање буџетског дефицита и рефинансирање дуга, закључивањем уговора о дугорочном кредиту. По наведеном основу закључени су следећи уговори:

- Уговор о дугорочном кредиту и између Републике Србије и Erste Bank а.д. Нови Сад као зајмодавца у износу од EUR 30.000.000. Стање дуга на дан 31. децембра 2011. године износило је 3.139.227 хиљада динара. На име камате и трошкова исплаћено је EUR 1.32 милиона.
- Уговор о дугорочном кредиту између Републике Србије и Нове кредитне банке Марибор у износу од EUR 10.000.000. Стање на дан 31. децембра 2011. године износило је 1.046.409 хиљада динара. На име камате и трошкова исплаћено је EUR 0,6 милиона.

Законом о задужењу Републике Србије код Erste GCIB Finance I.B.V Amsterdam са Erste Bank а.д. Нови Сад као агентом, Марфин банком а.д. Београд и Војвођанском банком а.д. Нови Сад⁴⁶, прописано је да ће се Република Србије задужити у укупном износу од EUR 160.000.000 за финансирање буџетског дефицита и рефинансирање дуга, закључивањем уговора о дугорочном кредиту са зајмодавцима: Erste GCIB Finance I.B.V. Amsterdam, (Erste Bank а.д. Нови Сад – агент) у износу од EUR 40 милиона, Марфин банком а.д. Београд у износу од EUR 100 милиона и Војвођанском банком а.д. Нови Сад у износу од EUR 20 милиона. По наведеном основу закључени су следећи уговори:

- Уговор о дугорочном кредиту и између Републике Србије и Марфин банке а.д. Београд у износу од EUR 100.000.000, потписан је 20. априла 2010. године. Стање дуга на дан 31.12.2011. године износи EUR 85.416.667 или 8.938.077 хиљада динара. У 2011 године је на име главнице исплаћено EUR 14,58 милиона, а камате и трошкова EUR 5,13 милиона;
- Уговор о дугорочном кредиту између Републике Србије и Erste GCIB Finance I.B.V. Амстердам, са Erste bank а.д. Нови Сад као агентом у износу од EUR 40.000.000. Стање дуга на дан 31. децембра 2011. године износи EUR 33.333.333 или 3.488.030 хиљада динара. У 2011 години је на име главнице плаћено EUR 6.66 милиона, а на име камате и трошкова исплаћено је EUR 1,54 милиона.

Средства за измиривање обавеза по овом основу обезбеђиваће се у буџету Републике Србије.

- **Камата по јавном дугу и кредиту**

Камата по јавном дугу и кредиту се односи на капитализовану камату у износу од EUR 63.038.060 или 6.596.359 хиљада динара. У складу са Споразумом о репрограму дуга према Париском клубу, у периоду од марта 2002. до децембра 2005. године, капитализована је редовна камата у износу од 60%, за коју је планирана отплата у периоду од 2007. до 2014. године.

II Остали послови у име и за рачун Републике Србије

	<u>У 000 динара</u>	
	31.12.2011	31.12.2010
1. Фонд револвинг кредита	1.996.388	1.991.415
2. Концесиони кредит Италије	3.223.713	3.543.307

⁴⁵ „Службени гласник РС“, бр. 88/2010

⁴⁶ „Службени гласник РС“, бр. 18/2010

3. ЕИВ Апекс Глобални кредити	28.756.545	28.322.977
4. ХоВ примљене на управљање	13.987.242	12.347.549
5. Члански улог у Развојној банци Савета Европе-СЕВ	634.124	639.319
6. Учешће у капиталу (МИГА)	62.551	61.324
7. Учешће у капиталу Међународне банке за обнову	607.491	595.576
8. Потраживања од банака по кредитима за изградњу гасоводне мреже к-7	2.305.779	2.260.556
9. Потраживања од Руске федерације	3.062.568	3.071.928
10. Учешће у капиталу ЕБРД	3.061.793	2.588.926
11. Учешће у капиталу Међународне агенције за гарантовање инвестиција - динарске уплате (МИГА)	1.354	1.354
12. Учешће у капиталу Међународне банке за обнову и развој - хартије од вредности (ИБРД)	659.235	588.883
13. Учешће у капиталу Међународне банке за обнову и развој – динарске уплате (ИБРД)	130.968	92.380
14. Учешће у капиталу код Међународног удружења за развој - хартије од вредности (ИДА)	704	704
15. Учешће у капиталу код Међународног удружења за развој – динарске уплате (ИДА)	19.809	11.156
16. Кредит Републике Италије – 30 млн. Евра	1.569.613	-
17. Посреднички финансијски уговор – Бор	52.320	-
18. Потраживања по основу клириншког кредита	620.723	-
Свега:	60.752.920	56.117.354

Укупно стање Фонда револвинг кредита на дан 31. децембра 2011. године износи EUR 19.078.471 или 1.996.388 хиљада динара. Односи се на расположива средства Фонда револвинг кредита у износу од EUR 963.100 или 100.779 хиљада динара и потраживања од посредничких банака за главницу у износу од EUR 18.115.371 или 1.895.609 хиљада динара.

Потраживања од посредничких банака за главницу у износу од EUR 18.115,371 или 1.895.609 хиљада динара, односе се на потраживања од следећих банака:

	<u>EUR</u>	<u>У 000 динара</u>
Комерцијална банка а.д. Београд	855,900	89,562
Raiffeisen banka а.д. Београд	936,585	98.005
Привредна банка а.д. Београд	5.261.291	550.546
Uni Credit банка а.д. Београд	87.000	9.103
Чачанска банка а.д. Чачак	<u>10.974.594</u>	<u>1.148.391</u>
Свега:	18.115.371	1.895.609

Влада Републике Србије (Закључак 05 број 481-3635/2005 од 17. јуна 2005. године и Информација у прилогу закључка) је, на основу Уговора о обезбеђењу кредитне линије за финансирање развоја малих и средњих предузећа, потписаног 14. јуна 2001. године са Европском агенцијом за реконструкцију, примила донацију у износу од EUR 5.000.000. На основу члана 1. Уговора, Влада Републике Србије је поверила Народној банци Југославије (која је такође потписник Уговора) оснивање Фонда револвинг кредита као и Одељења за

управљање рачуном Фонда револвинг кредита Републике Србије које ће бити одговорно за управљање, администрирање и надзор наменског коришћења средстава.

На основу потписаних споразума између Европске агенције за реконструкцију, Владе Републике Србије и Народне банке Југославије о финансирању у циљу обезбеђења додатних средстава по кредитној линији за развој малих и средњих предузећа током 2001. и 2002. године пренето је додатних EUR 10.000.000.

Средства пренета Фонду револвинг кредита у укупном износу EUR 15.000.000 су у потпуности реализована кроз кредите малим и средњим предузећима. Отплатом главнице и камате од стране малих и средњих предузећа формиран је Фонд револвинг кредита, из кога се од 15. јула 2003. године користе средства за исте намене и под истим условима.

Чланом 5. Анекса А Споразума о финансирању у циљу обезбеђења додатних средстава по кредитној линији за развој малих и средњих предузећа од 26. септембра 2002. године предвиђено је да се власништво Европске агенције за реконструкцију над средствима донације (Фондом револвинг кредита) трајно пренесе на Републику Србију, путем посебног уговора уз обавезу да се средства Фонда и даље користе под истим условима и за исте намене (до 2015. године).

Фондом револвинг кредита управља Народна банка Србије – као агент Владе Републике Србије. Народна банка Србије управља Фондом револвинг кредита, тако што средства Фонда пласира крајњим корисницима на захтев посредничких банака и контролише наменско коришћење средстава.

Према Прегледу реализације Фонда револвинг кредита Републике Србије, сачињеном од стране Народне банке Србије, Сектора за међународну сарадњу, Одељења за управљање рачуном Фонда револвинг кредита, укупно реализована средства преко Фонда револвинг кредита у периоду јун 2001. године – 31. децембар 2011. године износила су EUR 65.545.329.

Кредит Владе Републике Италије

Концесиони кредит владе Републике Италије односи се на Пројекат развоја приватног сектора – подршка малим и средњим предузећима кроз систем домаћих банака.

Укупно стање кредита на дан 31.децембра 2011. године износи EUR 30.807.390 или 3.223.713 хиљада динара. Односи се на расположива средства кредита у износу од EUR 5.028.356 или 526.172 хиљада динара и потраживања за главницу од посредничких банака (Комерцијална банка а.д. Београд, Banca Intesa а.д. Београд, Unicredit bank Србија а.д. Београд, Привредна банка а.д. Београд и Чачанска банка а.д. Чачак) у износу од EUR 25.779.034 или 2.697.541 хиљада динара.

Кредити су дати из средстава зајма Владе Републике Италије по Закону о ратификацији Споразума између Савета министара Србије и Црне Горе и Владе Републике Италије о зајму са циљем реализације програма развоја приватног сектора као подршке малим и средњим предузећима кроз систем домаћих банака⁴⁷.

Услови кредита по Споразуму су: рок отплате кредита: 17 година; период чека: 5 година; отплата главнице: у периоду од 12 година, у 24 полугодишње рате; каматна стопа: 1% годишње, плаћа се у полугодишњим ратама.

Споразумом је такође дефинисано да се појединачни кредити одобравају са роком од највише 8 година, укључујући период чека од највише две године. Отплата се врши у 16

⁴⁷ „Службени лист СЦГ – Међународни уговори“, бр. 1/2005

полугодишњих рата укључујући камате. Каматна стопа коју домаће банке примењују у односу на крајње кориснике (мала и средња предузећа) је следећа: кредит одобрен у еврима – максимум 6,5% годишње;

У 2011. години плаћања на име отплате главног дуга износе 2,77 милиона, док је на име камате плаћено EUR 0,33 милиона.

ЕИБ “Apex global Loan”

Односи се на кредите одобрене од стране Европске инвестиционе банке за финансирање малих и средњих предузећа. Стање дуга на дан 31. децембра 2011. године износи EUR 274.811.712 или 28.756.545 хиљада динара.

Кредит Апекс Глобал Лоан 1 (2002) у износу EUR 947.333 или 99.130 хиљада динара односи се на задужење по Закону о задужењу Савезне Републике Југославије код Европске инвестиционе банке за финансирање пројеката малих и средњих предузећа и инфраструктурних пројеката на општинском и градском нивоу⁴⁸ и Закону о потврђивању финансијског уговора између Савезне Републике Југославије и Европске инвестиционе банке (Апекс глобални кредити)⁴⁹.

Кредит Апекс Глобал Лоан 2 (2004) у износу EUR 34.588.740 или 3.619.397 хиљада динара односи се на задужење по Закону о задужењу Србије и Црне Горе код Европске инвестиционе банке (Апекс глобални кредит II – Србија и Црна Гора)⁵⁰ и Закону о ратификацији финансијског уговора (Апекс глобални кредит II – Србија и Црна Гора) између Србије и Црне Горе и Европске инвестиционе банке⁵¹.

Апекс Глобал Лоан 3 (2009) у износу EUR 239.275.639 или 25.038.018 хиљада динара односи се на задужење по Закону о потврђивању финансијског уговора између Републике Србије и Европске инвестиционе банке и Народне банке Србије “Апекс зајам за мала и средња предузећа”⁵².

У 2011. години на име главнице отплаћено је EUR 13,09 милиона а на име камате и трошкова EUR 5,37 милиона.

Члански улог у капиталу и резервама Развојне банке Савета Европе (СЕВ)

Обавеза уплате чланског улога у капиталу и резервама Развојне банке Савета Европе, прописана је Законом о измиривању обавеза Србије и Црне Горе на име чланског улога у капиталу и резервама Развојне банке Савета Европе⁵³. Исти се састоји од уплатног дела који износи EUR 1.712.000 што је 11,04% чланског улога и дела по позиву који износи EUR 13.799.000, што је 88,96% чланског улога. Државе чланице Србије и Црне Горе обезбеђују у својим годишњим буџетима средства за уредно измиривање обавеза по основу уплатног дела чланског улога.

Стање на рачуну чланског улога у Развојној банци Савета Европе на дан 31. децембра 2011. године у износу од EUR 6.060.000 или 634.124 хиљада динара

Потраживања Републике Србије од Руске федерације

Потраживања од Руске федерације исказана су на основу Споразума о регулисању обавеза бившег СССР по обрачунима везаним за робни промет између бившег СССР и бивше

⁴⁸ „Службени лист СРЈ“, 63/2002

⁴⁹ „Службени лист СРЈ – Међународни уговори“, бр. 8/2002

⁵⁰ „Службени лист СЦГ – Међународни уговори“, бр. 31/2004

⁵¹ „Службени лист СЦГ – Међународни уговори“, бр. 17/2004

⁵² „Службени гласник РС – Међународни уговори“, бр. 73/2009

⁵³ „Службени лист СЦГ“, број 14/04

СФРЈ, потписаног 27. априла 2007. године од стране Владе Републике Србије и Владе Руске Федерације и Банкарског аранжмана између Народне банке Србије и Вњешеконобанке. Споразумом је, између осталог, предвиђено да се део износа који се регулише у висини USD 100.511.390 преноси на ликвидациони рачун бр. 2 на датум потписивања споразума и измирује у року од 6 година од датума потписивања споразума путем испорука робе и услуга из Руске федерације у Републику Србију (на основу појединачних извозно-увозних уговора, које закључују руски испоручиоци и српски купци).

Стање на рачуну потраживања од Руске федерације на дан 31. децембра 2011. године у износу од USD 37.872.032 или 3.062.568 хиљада динара представља преостали износ на ликвидационом рачуну бр. 2 отвореном код Народне банке Србије и Вњешеконобанке. Наведени износ потраживања садржи капитализовану камату у износу од USD 1.844.846 или 149.186 хиљада динара.

Преузете будуће обавезе (група рачуна 91, осим 911 и 916, одн. 96 осим 961 и 966)

Од укупног износа преузетих будућих обавеза од 3.776.232 хиљада динара, део од 3.753.453 хиљада динара се односи на обавезе у инострану валути од чега закључнице о своп продаји девиза банкама на састанку међубанкарског девизног тржишта износе 3.139.227 хиљада динара, отворени акредитиви за плаћање обавеза у инострану валути 614.226 хиљада динара. Преостали део се односи на остале преузете неопозиве обавезе у износу од 20.025 хиљада динара и др.

На основу Одлуке о јединственој тарифи по којој НБС наплаћује накнаду за извршене услуге, Народна банка Србије наплаћује накнаду за послове организовања састанка на Међубанкарском девизном тржишту, у висини од 0.10 % одсто динарске противвредности обрачунате применом курса из закључнице.

Примљена јемства за обавезе (рачуни 911, 916, 932, односно 961, 966 и 982)

Од укупног износа примљених јемства за обавезе од 14.348.924 хиљада динара, на краткорочне хартије од вредности по основу ломбардних кредита односи се 5.450.000 хиљада динара (Raiffeisen банка а.д. Београд, 5.000.000 хиљада динара и дугорочне хартије од вредности по основу истих кредита у износу од 7.825.040 хиљада динара (Комерцијална банка а.д. Београд 5.000.000 хиљада динара).

Преостали износ примљених јемстава за обавезе се односи на примљене гаранције из оперативног пословања у износу од 897.071 хиљада динара, од чега је 194.183 хиљада динара у динарима а 702.888 хиљада динара у инострану валути и примљене хипотеке по основу стамбених кредита у износу од 176.810 хиљада динара.

Друге ванбилансне позиције (група рачуна 93, осим 932, односно 98, осим 982)

Друге ванбилансне позиције Народне банке Србије износе **518.418.393** хиљада динара, а односе се:

- потраживања по суспендованој камати	4.355.383
- друга ванбилансна актива	<u>514.063.010</u>
- Укупно	518.418.393

Од укупног износа других ванбилансних позиција *потраживања по суспендованој камати* износе 4.355.383 хиљада динара. Односе се на потраживања за суспендовану

обрачунату камату (обушављен припис камате на активу одређеног степена наплативости) на кредите и пласмане за које је извршено индиректно смањење вредности, у складу са усвојеном рачуноводственом политиком Народне банке Србије, а за коју су умањени приходи од камата.

Од укупно исказаног износа на потраживања по суспендованој камати на банке у стечају односи се 814.966 хиљада динара, износ од 1.551.950 хиљада динара односи се на обрачунату камату по кредиту датом Инвест банци за плаћање доспелих обавеза ЈАТ-а и по кредитима по другим уговорима како је ближе објашњено у *Напомени 2.8.4.*

Примљене оставе

Оставе се чувају у централном трезору Народне банке Србије, који је смештен у Сектору за послове трезора који означава специјалну просторију за пријем, чување и издавање готовог новца, ефективног страног новца, остава и других вредности у складу са Упутством о чувању вредности у централном трезору, трезору и каси и о руковању вредностима. Оставе се чувају спаковане у аманете у складу са Упутством о паковању вредности.

Примљене оставе Народне банке Србије износе 1.709.400 хиљада динара, а примљене су од државних органа и организација, од банака и од организационих јединица и делова Народне банке Србије.

Вредност примљених остава од државних органа и организација у износу од 105.183 хиљаде динара се највећим делом односи на страни новац – валуте у касама затим на предмете од злата, сребра, ефективни страни новац, ХоВ, документа и друге вредности. Преостале оставе примљене од државних органа и организација се односе на аманете који се воде комадно односно по додељеној вредности - 1 аманет једнако 1 динар, а примљене су од царинарница, Министарства унутрашњих послова, Министарства правде и од осталих државних органа и организација.

Примљене оставе од банака износе 1.249 хиљада динара, а односе се на примљене оставе за златни ковани новац (294 хиљада динара) и за друге вредности (955 хиљада динара).

Примљене оставе од организационих јединица и делова Народне банке Србије износе 1.602.968 хиљада динара, а односе се највећим делом на фалсификовани ефективни страни новац, фалсификоване чекове, резервне кључеве, документа и друге вредности.

Оптицајни и ваноптицајни новац Народне банке Србије (група рачуна 94, одн. 99)

Оптицајни и ваноптицајни новац Народне банке Србије у укупном износу од 249.064.569 хиљада динара односи се на:

-Готов новац у оптицају	133.614.584
-Залихе новчаница	114.950.425
-Залихе кованог новца	352.137
-Остало	147.423

Готов новац у оптицају односи се на оптицајни и ваноптицајни новац у земљи и иностранству у износу од 133.614.584 хиљада динара. Од укупног износа од 133.614.584 хиљада динара, на ваноптицајни новац у земљи односи се 1.479.031 хиљада динара.

Залихе новчаница Народне банке Србије укупно износе 114.950.425 хиљада динара. Односе се на залихе оптицајних новчаница у износу од 97.548.445 хиљада динара и ваноптицајних новчаница у износу од 17.401.980 хиљада динара које се чувају у трезорима и централним благајнама Народне банке Србије.

Искњижење ванбилансне активе у укупном износу од 1.678.888 хиљада динара на терет ванбилансне пасиве у укупном износу од 1.678.888 хиљада динара

На основу Одлуке о усвајању Извештаја о извршеном годишњем попису имовине и обавеза у Народној банци Србије за 2011. годину – одлука Гувернера Г. Бр. 622 од 30. јануара 2012. године (тачка 41.), искњижена је ванбилансна актива у укупном износу од 1.678.888 хиљада динара на терет ванбилансне пасиве у укупном износу од 1.678.888 хиљада динара. Наведени износ од 1.678.888 хиљада динара се односи на потраживања Народне банке Србије према Монтенегро банци Подгорица и Централној банци Црне Горе, по основу дугорочног девизног депозита и текућег рачуна, односно замене и откупа ефективног страног новца. Искњижење је извршено у складу са закључним разматрањима у Информацији у вези са регулисањем чланства у међународним финансијским организацијама са предлогом за разграничење финансијских права и обавеза (Закључак Ст. Пов. 05 Број 00-110/2006 од 22.06.2006.) и дописом Дирекције за рачуноводство и финансије, Одељења за рачуноводство бр. XXI/1-159/1-12/МС/ЛД од 13. јануара 2012. године, достављеном Централној пописној комисији, којим се потврђује да Дирекција за рачуноводство и финансије Народне банке Србије нема исказаних потраживања према Републици Црној Гори.

2.9. Позиције Биланса успеха

2.9.1. Приходи од камата (група рачуна 70)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Приходи од камата	18,472,421	18,845,116
-Приходи од камата по основу кредита	424,366	281,577
-Приходи од камата по основу депозита	16,926	13,405
-Приходи од камата по основу хартија од вредности	2,092	279,377
-Приходи од камата по основу осталих пласмана	948	133
-Приходи од камата по основу депозита у иностранству	699,750	292,705
-Приходи од камата по основу ХоВ у иностранству	17,328,114	17,960,189
-Приходи од камата по основу осталих пласмана у иностранству	225	17,730
Свега:	18,472,421	18,845,116

Од укупно исказаног износа прихода од камата по основу кредита од 424,366 хиљада динара, највећи део се односи на приходе од камата по основу оквирних уговора о свој куповини/продаји девиза у износу од 416.582 хиљада динара – свој куповине и свој продаје девиза и Народне банке Србије објашњене су у *Напомени 2.2. Спровођење монетарне политике.*

Од прихода од камата по основу депозита у иностранству у износу од 699.750 хиљада динара, део од 671.010 хиљада динара се односи на камату по основу орочених депозита у иностранству. Преостали део се односи на камату по основу неоствареног просека издвојене девизне обавезне резерве у износу од 72 хиљада динара и камату по основу диспонибилних текућих рачуна Народне банке Србије у иностранству у износу од 28.668 хиљада динара.

Приходи од камата по основу хартија од вредности у иностранству у износу од 17.328.114 хиљада динара се односе на камату на хартије од вредности које се држе ради

трговања, и то купонске иностране хартије од вредности у износу од 16.172.685 хиљада динара и дисконтне иностране хартије од вредности у износу од 1.155.428 хиљада динара.

2.9.2. Расходи камата (група рачуна 60)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Расходи камата	16,130,292	15,174,776
-Расходи камата по основу кредита	289,532	172,926
-Расходи камата по основу депозита	12,763,959	12,716,207
-Расходи камата по основу осталих обавеза	56,262	325
-Расходи камата по основу кредита у иностраној валути	120,852	266,371
-Расходи камата по основу депозита у иностраној валути	708,770	152,952
-Расходи камата по основу осталих обавеза у иностраној валути	2,190,917	1,865,995
- Свега:	16,130,292	15,174,776

Расходи камата по основу кредита у износу од 289.532 хиљада динара се односе на камату по основу своп продаје девиза, утврђени по месечним обрачунима при доспећу терминских трансакција своп продаје девиза.

Расходи камата по основу депозита се односе на репо трансакције и остале основе за обрачун камате:

Основ камате	Износ камате
- издвојена динарска обавезна резерва	1.686.332
- депозит вишкова ликвидних средстава	240.866
- репо трансакције	9.385.863
- трансакциони депозити	1.450.898
Свега:	12.763.959

Од укупних расхода по основу осталих обавеза у износу од 56.262 хиљада динара, део од 56.045 хиљада динара се односи на *обрачун камате по основу судских пресуда* у спору са запосленима којима је Народна банка обавезана да своје бивше запослене врати на рад. У поступку извршења судских пресуда Народна банка је са својим бившим запосленима закључила споразуме којим се ова обавезала да на име накнаде штете по основу изосталих зарада и других личних примања исплати новчани износ који представља износ обрачунатих изосталих зарада и других личних примања и да обрачуна камату. Спорозумима је предвиђено да запосленима престаје радни однос у Народној банци Србије након што банка изврши преузете обавезе, као и да су споразумом у потпуности уређена сва спорна питања.

Расходи камата по основу кредита у иностраној валути од 120.852 хиљада динара се готово у целини односе на обрачунате редовне камате по основу кредита Export Import Bank of China које износе 120.848 хиљада динара .

Од укупних расхода камата по основу депозита у иностраној валути у износу од 708.770 хиљада динара, део од 675.256 хиљада динара се односи на камату на орочена средства Министарства финансија – Управе за трезор.

Расходи камата по основу осталих обавеза у иностраној валути у износу од 2.190.917 хиљада динара се односе на камату по основу обавеза према Међународном монетарном фонду у износу од 2.162.553 хиљада динара, коришћења средстава алокације тог фонда у

износу од 23.539 хиљада динара и припадајуће дивиденде републике Црне Горе у износу од 4.824 хиљада динара.

2.9.3. Приходи од накнада и провизија (група рачуна 71)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Приходи од накнада и провизија	3,504,745	3,494,756
-Приходи од накнада и провизија	2,632,062	2,546,164
-Приходи од накнада у иностраној валути	872,683	948,592
Свега:	3,504,745	3,494,756

Од укупних *прихода од накнада и провизија* у износу од 2.632.121 хиљада динара, део од 242.122 хиљада динара се односи на годишњу накнаду за вршење надзора над пословањем друштва за осигурање, износ од 892.572 хиљада динара на накнаду за послове принудне наплате, износ од 688.412 хиљада динара на накнаду по основу извршених плаћања коришћењем мреже Народне банке Србије и др.

Од укупних *прихода од накнада у иностраној валути* у износу од 872.683 хиљада динара, део од 134.424 хиљада динара се односи на разлику између продајног и средњег курса стране валуте, а износ од 425.707 хиљада динара на разлику средњег и куповног курса стране валуте. Преостали износ се односи на накнаду по основу уговора са ЕИВ - 250 милиона EUR у износу од 123.086 хиљада динара и друге накнаде у иностраној валути.

2.9.4. Расходи накнада и провизија (група рачуна 61)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Расходи накнада и провизија	685,522	772,141
-Расходи накнада и провизија	17,312	18,981
-Расходи накнада и провизија у иностраној валути	<u>668,210</u>	<u>753,160</u>
Свега:	685,522	772,141

Од укупних *расхода накнада и провизија* у износу од 17.312 хиљада динара, део од 16.385 хиљада динара се односи на провизију по основу продаје меничних бланкета. Преостали износ се односи на накнаде за услуге Централног регистра и клиринга хартија од вредности, Београдске берзе и др.

Расходи накнада и провизија у иностраној валути у износу од 668.210 хиљада динара се односе на трошкове за ангажовање средстава по основу stand-by аранжмана са Међународним монетарним фондом - XDR Comitment fee у износу од 434.078 хиљада динара, негативне ефекте арбитраже (девизни ефекат) у износу од 101.221 хиљада динара, накнаду за вођење девизних рачуна у износу од 51.810 хиљада динара и др.

Негативни ефекти арбитраже (девизни ефекат) у износу од 101.221 хиљада динара проистичу из послова купопродаје девиза - позиционе арбитраже, који се евидентирају на основу дилерског тикета или SWIFT-а. Негативни ефекти арбитраже настају у случају када је динарска противвредност валуте која се купује мања од динарске противвредности валуте којом је плаћена.

2.9.5. Нето губитак по основу продаје хартија од вредности по фер вредности кроз биланс успеха (620 минус 720)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Нето губитак по основу продаје хартија од вредности по фер вредности кроз биланс успеха	2.349.651	/
- Губици по основу продаје хартија од вредности по фер вредности кроз биланс успеха	5.067.377	/
- Добитици по основу продаје хартија од вредности по фер вредности кроз биланс успеха	<u>2.717.726</u>	/
Свега:	2.349.651	

а) Од укупних губитака по основу продаје хартија од вредности по фер вредности кроз биланс успеха у износу од 5.067.377 хиљада динара, део од 4.338.412 хиљада динара се односи на губитке по основу продаје или наплате купонских иностраних хартија од вредности по фер вредности кроз биланс успеха у EUR, а преостали износ се односи на купонске иностране хартије од вредности у CAD, GBP и USD.

б) Од укупних добитака по основу продаје хартија од вредности по фер вредности кроз биланс успеха у износу од 2.717.726 хиљада динара, део од 1.044.311 хиљада динара се односи на добитке по основу продаје или наплате хартија од вредности по фер вредности кроз биланс успеха у EUR, а преостали износ се односи на хартије од вредности у CAD, GBP и USD и на добитке екстерног менаџера, односно трговину хартијама од вредности које су била поверене на управљање том менаџеру. Средства која су била поверена на управљање екстерном менаџеру објашњена су у *Напомени број 2.5.20.*

2.9.6. Нето приходи од курсних разлика (група рачуна 78)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Нето приходи од курсних разлика	8,429,147	75,279,183

Нето приходи од курсних разлика у износу од 8.429.147 хиљада динара се односе на позитивне курсне разлике настале у периоду од 1. јануара 2011. године до 31. децембра 2011. године нетиране за износ негативних курсних разлика насталих у том периоду у износу од 249.765.517 хиљада динара (принцип мањег салда).

2.9.7. Приходи од дивиденди и учешћа (рачун 766)

	000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Приходи од дивиденди и учешћа	97,733	229,195

Приходи од дивиденди и учешћа у износу од 97.733 хиљада динара се односе на приходе по основу учешћа Народне банке Србије у капиталу Bank for International Settlements Basel, односно акција накадашње Народне банке Југославије (2.920 акција). Исте су подељене на начин предвиђен Споразумом између Републике Србије и Републике Црне Горе о

регулисању чланства у међународним финансијским организацијама и разграничењу финансијских права и обавеза⁵⁴.

2.9.8. Остали пословни приходи (група рачуна 74, 76 осим 766 и 769)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Остали пословни приходи	7,718,594	5,485,505
- Остали приходи оперативног пословања	6,954,131	5,127,166
- Повећање вредности залиха	553,792	67,844
- Приходи од наплаћених отписаних потраживања		100
- Добици од продаје основних средстава и нематеријалних улагања	46	4,868
- Приходи од смањења обавеза	748	117,702
- Вишкови	1,845	766
- Остали приходи	<u>208,032</u>	<u>167,059</u>
Свега:	7,718,594	5,485,505

а) Од укупних осталих прихода оперативног пословања у износу од 6,954,131 хиљада динара, део од 6.677.469 хиљада динара се односи на производе Народне банке Србије, Завода за израду новчаница и кованог новца – Топчидер, и то:

Основ стицања прихода ЗИИ-а	У 000 динара
Регистарска таблица за моторна возила	1.438.684
Регистрациона налепница – унутрашња	359.116
Регистрациона налепница	49.012
Изводи из матичних књига	124.536
Лични пасош	1.349.506
Образац личне карте	617.816
Надокнада штете по основу личних карата	36.152
Образац саобраћајне дозволе	1.156.650
Образац возачке дозволе	84.118
Остало	1.461.879
Свега:	6.677.469

- Регистарске таблице и регистрационе налепнице

Остали приходи оперативног пословања по основу израде регистарских таблица и регистрационе налепнице за моторна и прикључна возила у укупном износу од 1.846.812 хиљада динара, се односе на израду таблица и налепнице у складу са одредбама Правилника о регистрацији моторних и прикључних возила⁵⁵.

- Извод из матичних књига

Остали приходи оперативног пословања по основу израде извода из матичних књига у износу од 124.536 хиљада динара, се односе на штампање извода на основу Закона о

⁵⁴ „Службени гласник РС“, бр. 22/2001, 73/2001, 80/2002, 43/2003, 72/2003, 43/2004, 55/2004, 135/2004, 46/2005, 61/2007 и 5/2009

⁵⁵ „Службени гласник РС“, бр. 69/2010, 102/2010, 53/2011 и 22/2012

матичним књигама⁵⁶. Одредбама члана 80. став 2. овог закона је прописано да обрасце извода из матичних књига технички израђује и штампа Народна банка Србије – Завод за израду новчаница.

- Лични пасош

Остали приходи оперативног пословања по основу израде личног пасоша у износу од 1.349.506 хиљада динара, се односе на фактуре испостављене Министарству унутрашњих послова на име техничке израде и штампања путних исправа из члана 7. став 1. Закона о путним исправама⁵⁷, односно обрасца: пасош, дипломатски пасош и службени пасош. Наведене обрасце путних исправа технички израђује и штампа Народна банка Србије – Завод за израду новчаница и кованог новца, у складу са одредбама члана 26. став 4. Закона о путним исправама.

Фактурисање по основу техничке израде и штампања обрасца пасош, дипломатски пасош и службени пасош је вршено, у складу са одредбама члана 2. став 1. Уредбе о цени обрасца путних исправа и визе и трошковима достављања пасоша преко дипломатског или конзуларног представништва Републике Србије⁵⁸ којима је прописано да цена обрасца пасоша, дипломатског пасоша и службеног пасоша износи 1.695,00 динара у нето износу.

- Образац личне карте

Остали приходи оперативног пословања по основу израде личне карте у износу 617.816 хиљада динара, се односе на фактуре испостављене Министарству унутрашњих послова на име накнаде за издавање личне карте која према одредбама члана 24. став 1. Закона о личној карти⁵⁹ обухвата цену обрасца личне карте и трошкове техничке израде.

Фактурисање по основу накнаде за издавање личне карте је вршено у складу са одредбама члана 2. став 1. Правилника о цени обрасца и трошкова техничке израде личне карте⁶⁰.

Новчани износ по основу накнаде за издавање личне карте од 774,00 динара, у нето износу, плаћа се приликом подношења захтева за издавање личне карте на рачун Народне банке Србије – Завода за израду новчаница и кованог новца, а трошкови техничке израде од 226,00 динара, у нето износу на рачун Министарства унутрашњих послова (члан 3. ст. 1. и 2. наведеног Правилника).

- Надокнада штете по основу личних карата

Остали приходи оперативног пословања на име надокнаде штете по основу личних карата у износу од 36.152 хиљада динара, се односе на отпис шкарта личних карата у периоду децембар 2007 – јули 2011. година, што је објашњено у *Напомени Остала средства*.

- Образац саобраћајне дозволе

Остали приходи оперативног пословања по основу израде обрасца саобраћајне дозволе у износу од 1.156.650 хиљада динара, се односе на израду саобраћајне дозволе у складу са одредбама чл. 14 – 16. Правилника о регистрацији моторних и прикључних возила.

- Образац возачке дозволе

Остали приходи оперативног пословања по основу израде обрасца возачке дозволе у износу од 84.118 хиљада динара, се односе на израду возачке дозволе у складу са одредбама Правилника о возачким дозволама⁶¹.

⁵⁶ „Службени гласник РС“, бр. 20/2009

⁵⁷ „Службени гласник РС“, бр. 90/2007, 11620/08, 104/2009 и 76/2010

⁵⁸ „Службени гласник РС“, бр. 8/2008 и 3/2009

⁵⁹ „Службени гласник РС“, бр. 62/2006

⁶⁰ „Службени гласник РС“, бр. 9/2008

б) Повећање вредности залиха

Од укупног повећања залиха у износу од 553,792 хиљада динара, део од 525.134 хиљада динара се односи на залихе готових производа – Програм за тржиште, а преостали износ на залихе полупроизвода. Вредновање залиха производње у Заводу за производњу новчаница и кованог новца - Топчидер објашњено је у *Напомени 2.5.11. Остала средства*.

2.9.9. Нето приходи по основу индиректних отписа пласмана и резервисања (75 минус 65)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Нето приходи по основу индиректних отписа пласмана и резервисања	34.008	365.340
-Приходи од укидања индиректних отписа пласмана билансних позиција	571.873	141.654
-Приходи од укидања неискоришћених резервисања	134.521	353.626
-Приходи од наплаћене суспендоване камате	<u>1.634</u>	<u>200</u>
	708.028	495.480
-Расходи индиректних отписа пласмана билансних позиција	174.577	87.114
-Расходи по основу резервисања	<u>499.443</u>	<u>43.026</u>
	674.020	130.140
Свега:	34.008	365.340

а) Приходи од укидања индиректних отписа пласмана билансних позиција у износу од 571.873 хиљаде динара се односе на уплате по основу ненаплаћених пласмана и фактура за извршене услуге Завода за израду новчаница и кованог новца – Топчидер индиректно отписиваних у ранијим годинама у складу са рачуноводственим политикама.

Приходи од укидања неискоришћених резервисања у износу од 134.521 хиљада динара се односе на резервисања за јубиларне награде у износу од 109.708 хиљада динара и резервисања за неискоришћени годишњи одмор у износу од 24.813 хиљада динара – Резервисања су објашњена у *Напомени број 2.5.18*.

б) Расходи индиректних отписа пласмана билансних позиција у износу од 174.577 хиљада динара се односе на евидентирање исправке вредности пласмана и потраживања у складу са рачуноводственим политикама Народне банке Србије.

Расходи по основу резервисања у износу од 499.443 хиљада динара се односе на судске спорове у износу од 437.642 хиљада динара, отпремнине у износу од 61.517 хиљада динара и јубиларне награде у износу од 284 хиљада динара.

2.9.10. Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи (група рачуна 63)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	4.413.767	4.110.193
-Трошкови зарада	2.217.815	2.121.190

⁶¹ „Службени гласник РС“, бр. 73/2010

-Трошкови накнада зарада	384.853	309.455
-Трошкови пореза на зараде и накнаде зарада	412.413	382.069
-Трошкови доприноса на зараде и накнаде зарада	1.262.198	1.157.194
-Трошкови накнада по основу закљученог уговора	50.196	34.036
-Остали лични расходи	<u>86.292</u>	<u>106.249</u>
Свега:	4.413.767	4.110.193

Сагласно Статуту Народне банке Србије, на права, обавезе и одговорности из радног односа запослених примењује се Закон о раду⁶², ако Законом о Народној банци Србије није друкчије одређено.

а) Од укупних трошкова зарада, накнада зарада и осталих личних расхода, део од 2.217.815 хиљада динара се односи на трошкове нето зарада које се обрачунавају у складу са Правилником о зарадама запослених у Народној банци Србије – пречишћен текст, Г. бр. 6493 од 8. августа 2008. године, последња измена Г. бр.14959 од 22. децембра 2010. године.

Основ стицања зараде је следећи:

<u>Основ стицања зараде</u>	<u>У 000 динара</u>
Редован рад	1.584.145
Рад дужи од радног времена	5.803
Награде	3.399
Регрес	230.313
Трошкови исхране	159.494
Остале основе (теренски додатак, додатак за одвојен живот, неискоришћени годишњи одмор, добровољни пензиони фонд и др.)	144.241
Стимулативне отпремнине	84.967
Службени аутомобил за лично коришћење	<u>5.452</u>
Свега:	2.217.815

Од укупних трошкова зарада, накнада зарада и осталих личних расхода, део од 384.853 хиљада динара се односи на трошкове накнада зарада које се обрачунавају у складу са Правилником о накнадама трошкова и другим примањима запослених у Народној банци Србије – пречишћен текст, Г. бр. 3161 од 12. априла 2011. године, последња измена Г. бр.12036 од 08.новембра 2011. године.

Основ исплате накнада зарада је следећи:

<u>Основ исплате накнада</u>	<u>У 000 динара</u>
Боловање до 30 дана	57.661
Годишњи одмор	255.342
Плаћено одсуство	<u>21.553</u>
Свега:	384.853

⁶² „Службени гласник РС“, бр. 24/2005, 61/2005 и 54/2009

Нето зараде исплаћене руководству Народне банке Србије у 2011. години износе:

Функција	Број лица	Бруто зарада	У 000 динара	
			Исплаћена нето зарада	Просечно исплаћена нето зарада
Гувернер	1	8.844	7.238	603
Вицегувернери	4	24.383	19.728	411
Генерални секретар	1	6.478	5.154	411
Генерални директори и директори организационих јединица у седишту, директори филијала и генерални директор ЗИН-а	29	94.770	79.220	228
Заменици и помоћници генералног директора и директора организационе јединице	25	71.889	59.819	199
Директори одељења	90	243.574	194.937	180
Председник и чланови Савета гувернера	6	15.819	10.504	146
Укупно	156	465.757	376.600	

в) Од укупних трошкова накнада по основу закљученог уговора у износу од 50.196 хиљада динара, део од 41.125 хиљада динара се односи на уговоре о привременом и повременом послу закључене у смислу одредби члана 197. и 198. Закона о раду. Преостали износ се односи на уговоре са лицем које је члан омладинске или студентске задруге у износу од 1.288 хиљада динара, уговоре о делу у износу од 5.975 хиљада динара и уговоре о допунском послу у износу од 1.808 хиљада динара.

г) Од укупних осталих личних расхода у износу од 86.276 хиљада динара, део од 41.996 хиљада динара се односи на јубиларне награде исплаћене у смислу одредби члана 66. Правилника о накнадама трошкова и другим примањима запослених у Народној банци Србије.

Преостали износ се односи на солидарну помоћ у износу од 26.025 хиљада динара, накнаде члановима савета Народне банке Србије у износу од 10.504 хиљада динара, отпремнине у износу од 7.751 хиљада динара и др.

Право на исплату солидарне помоћи запослени остварују на основу одредби чл. 66-70. Правилника о накнадама трошкова и другим примањима запослених у Народној банци Србије – помоћ се исплаћује у случају рођења детета, у случају болести, у случају смрти као и за друге видове помоћи.

Укупно исплаћене отпремнине у износу од 7.751 хиљада динара, се односе на отпремнине због одласка у пензију које се исплаћују у смислу одредби члана 54. Правилника о накнадама трошкова и другим примањима запослених у Народној банци Србије.

Трошкови накнада запосленима

Трошкови накнада за привремене и повремене послове и трошкови накнада по основу уговора о делу и ауторских хонорара Народне банке Србије износе 50.196 хиљада динара (у 2010. години износили су 34.036 хиљада динара).

Привремени и повремени послови Одредбама чл. 197. и 198. Закона о раду, прописано је да послодавац може за обављање послова који су по својој природи такви да не трају дуже од 120 радних дана у календарској години, да закључи уговор о обављању привремених и повремених послова са незапосленим лицем, запосленим који ради непуно радно време - до пуног радног времена, корисником старосне пензије и са лицем које је члан омладинске или студентске задруге и које није старије од 30 година.

У 2011. години уговори о обављању привремених и повремених послова закључени су са незапосленим лицима млађим од 30 година пријављеним Националној служби за запошљавање, а за обављање послова у пословној јединици у Крагујевцу за послове пласирања и орочавања депозита, као и обављање купопродаје ефективног страног новца и послова администрације – девет уговора у укупном нето износу од 2.566 хиљада динара. У седишту, у вези постављања апликативног софтвера за контролу информационог система, послова информисања запослених и јавности у оквиру припреме и дистрибуције публикација Народне банке Србије и др. закључено је седам уговора у укупном нето износу од 1.696 хиљада динара. У Заводу за израду новчаница и кованог новца – Топчидер, за обављање привремених и повремених због повећаног обима посла ангажовано је 197 лица по уговорима о привременим и повременим пословима, на име чега је за укупно 22.632 сата исплаћен нето износ од 4.262 хиљада динара.

Народна банка Србије као послодавац је закључивала уговоре о обављању привремених и повремених послова у складу са одредбама Закона о раду, односно уговоре који не трају дуже од 120 радних дана у календарској години. Извештаји о обављеним пословима подношени су од стране одговорног лица на начин и у роковима дефинисаним уговором.

Уговори о делу Одредбама члана 199. Закона о раду, прописано је да послодавац може са одређеним лицем да закључи уговор о делу, ради обављања послова који су ван делатности послодавца. Уговор о делу закључује се са физичким лицем у писаном облику, сагласно са одредбама члана 199 став 4 Закона о раду и чл. 600. до 629. Закона о обигационим односима.

У току 2011. године Народна банка Србије закључила је уговоре о делу у вредности од 5.975 хиљада динара, а на име консултантских услуга у вези формирања новог платног система директних задужења у Србији, по основу услуга рестаурације и конзервације намештаја у објекту Народне банке Србије и др.

Уговори о допунском раду Према одредбама члана 202. Закона о раду, запослени који ради са пуним радним временом код послодавца, може да закључи уговор о допунском раду са другим послодавцем, а највише до једне трећине пуног радног времена (13 сати и 24 минута недељно).

У 2011. години уговори о допунском раду закључени су за обављање послова саветника вицегувернера у трајању од 42 часа месечно у нето износу од 100 хиљада динара, послове саветника гувернера у Канцеларији главног економисте – у трајању од два сата и 30 минута дневно пет радних дана у недељи у нето износу од 200 хиљада динара и др.

2.9.11. Трошкови амортизације (рачун 642)

Од укупних трошкова амортизације у износу од 1.677.517 хиљада динара, на нематеријална улагања се односи 402.328 хиљада динара, грађевинске објекте 537.222 хиљада динара – са умањењем за 31.755 хиљада динара по основу отуђења објеката, станова, опрему 768.594 хиљада динара и остала основна средства 1.127 хиљада динара.

2.9.12. Оперативни и остали пословни расходи (група рач. 64 осим 642 и 66 осим 669)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Оперативни и остали пословни расходи	5.043.665	4.031.685
-Трошкови материјала	2.506.502	2.055.997
-Трошкови производних услуга	1.106.818	615.962
-Нематеријални трошкови (без пореза и доприноса)	546.085	551.202
-Трошкови пореза	171.627	180.765
-Трошкови доприноса	5.351	4.370
-Остали трошкови	<u>309.665</u>	<u>46.228</u>
<i>Расходи оперативног пословања</i>	<i>4.646.048</i>	<i>3.454.524</i>
-Расходи по основу отписа ненаплативих потраживања	4	216
-Губици од продаје основних средстава и нематеријалних улагања	21.204	3.536
-Губици по основу расходовања и отписа основних средстава и нематеријалних улагања	987	859
-Мањкови и штете	1.140	2.036
-Остали расходи	<u>374.282</u>	<u>570.510</u>
<i>Остали расходи</i>	<i>397.617</i>	<i>577.157</i>
Свега:	5.043.665	4.031.685

а) Од укупног износа нематеријалних трошкова (без пореза и доприноса) од 546.085 хиљада динара, део од 22.128 хиљада динара се односи на трошкове накнада по основу дневница, превоза, смештаја и осталих трошкова на службеном путовању у земљи и иностранству у вези стручног усавршавања и образовања запослених. Трошкови накнада у износу од 4.352 хиљада динара се односе на курсеве страних језика за запослене.

Правилником о раду у Народној банци Србије (пречишћен текст Г. бр. 3161 од 12. априла 2011. године, са изменама и допунама Г. бр. 12036 од 8. новембра 2011. године и Г. бр. 952 од 8. Фебруара 2012. године – примењује се од 1. јуна 2011. године, регулисано је да је Народна банка Србије дужна да запосленом омогући образовање, стручно оспособљавање и усавршавање кад то захтевају потребе процеса рада и увођење новог начина организације рада у Народној банци Србије. Истовремено, правилником је регулисано да је запослени дужан да се у току рада образује, стручно оспособљава и усавршава у раду, с тим што трошкове образовања, стручног оспособљавања и усавршавања својих запослених обезбеђује Народна банка Србије.

Образовањем и стручним усавршавањем запослених у Народној банци Србије у 2011. години било је обухваћено укупно 1.143 запослена, од чега образовањем 11 а стручним усавршавањем 1.132 запослена. образовање се односи на студије, основне и докторске, и стручну обуку ради стицања лиценци и сертификата. Стручно усавршавање се одвијало у облику семинара, радионица, саветовања, студијских посета и конференција у земљи – 163 запослена и иностранству – 240 запослена. Одржано је 38 семинара у Народној банци Србије у сарадњи са донаторима стручно-техничке помоћи, 89 семинара ангажовањем екстерних предавача и један студијски боравак у иностранству централној банци у трајању до месец дана. Наставу страних језика похађало је 258 запослених, док је у интерним тренинзима учествовало 343 запослена. Стручним оспособљавањем било је обухваћено 27

приправника и 31 студент на летњој пракси из земље и иностранства у Народној банци Србије, 26 из земље и пет из иностранства.

б) Остали расходи у износу од 374.282 хиљада динара се односе на свођење залиха готових производа на тржишну вредност у износу од 158.296 хиљада динара, отпис залиха по редовном годишњем попису за 2011. годину у износу од 63.060 хиљада динара и др.

2.9.13. Приходи од промене вредности имовине и обавеза (група рачуна 77)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Приходи од промене вредности имовине и обавеза	4.979.114	6.123.690
-Приходи од промене вредности пласмана и потраживања	1.664	36.615
-Приходи од промене вредности хартија од вредности	4.977.449	6.087.175

Од укупних прихода од промене вредности хартија од вредности у износу од 4.977.449 хиљада динара, део од 4.001.766 хиљада динара се односи на купонске хартије од вредности по фер вредности кроз биланс успеха у инострану валути (EUR), а износ од 546.832 хиљада динара на дисконтне хартије од вредности по фер вредности кроз биланс успеха у инострану валути (EUR). Преостали износ прихода се односи на промену вредности купонских и дисконтних хартија од вредности у другим страним валутама, потраживања за продате станове, ревалоризацију стамбених кредита и девизна средства која су била поверена на управљање екстерном менаџеру.

2.9.14. Расходи од промене вредности имовине и обавеза (група рачуна 67)

	У 000 динара	
	<u>31.12.2011.</u>	<u>31.12.2010.</u>
Расходи од промене вредности имовине и обавеза	513,339	2,075,432

Од укупних износа расхода од промене вредности имовине и обавеза у износу од 513.339 хиљада динара, на расходе од промене вредности дисконтних хартија од вредности по фер вредности кроз биланс успеха у инострану валути се односи 316.315 хиљада динара, а преостали износ на промену вредности валутних и каматних стамбених кредита, купонске

хартије од вредности по фер вредности кроз биланс успеха и девизна средства која су била поверена на управљање екстерном менаџеру.

2.10. РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА

Ревизијом је обухваћена расподела добити Народне банке Србије за 2011. годину из биланса успеха која је износила 12.422.008 хиљада динара, увећана за износ добити из ревалоризационих резерви по основу отуђења основних средстава у износу од 18.044 хиљада динара - укупно добит за расподелу 12.044.052 хиљада динара, по Одлуци о усвајању финансијских извештаја Народне банке Србије за 2011. годину СГ НБС бр 3 од 28. маја 2012. године.

Одлука о усвајању финансијских извештаја Народне банке Србије за 2011. годину са годишњим финансијским извештајима и извештајем ревизора о обављеној ревизији тих

извештаја, у складу са одредбама члана 79. став 2. Закона о Народној банци Србије, достављени су Народној скупштини дописом ДСГ бр. 83/1/12 од 28. маја 2012. године.

Добит Народне банке Србије у износу од 12.044.052 хиљада динара која је предмет расподеле се састоји од добити проистекле из курсних разлика и ревалоризационих резерви Народне банке Србије у износу од 8.447.191 хиљада динара и добити која није проистекла из курсних разлика и ревалоризационих резерви Народне банке Србије у износу од 3.992.861 хиљада динара.

Добит проистекла из курсних разлика и ревалоризационих резерви Народне банке Србије у износу од 8.447.191 хиљада динара се састоји од:

- добити из курсних разлика у износу од 8.429.147 хиљада динара, и
- добити из ревалоризационих резерви по основу отуђења основних средстава у износу од 18.044 хиљада динара.

Добит Народне банке Србије која је проистекла из курсних разлика и ревалоризационих резерви у износу од 8.447.191 хиљада динара, у смислу одредби члана 77. Став 5. Закона о Народној банци Србије, распоређена је:

- 33,3% у основни капитал 2.812.915 хиљада динара, и
- 66,7% у посебне резерве Народне банке Србије 5.634.276 хиљада динара.

Добит Народне банке Србије која није проистекла из курсних разлика и ревалоризационих резерви у износу од 3.992.861, у смислу одредби члана 77. став 6. Закона о Народној банци Србије, распоређена је:

- 10% у основни капитал у износу од 399.286 хиљада динара;
- 20% у посебне резерве Народне банке Србије у износу од 798.572 хиљада динара, и
- 70% у корист буџета Републике Србије у износу од 2.795.003 хиљада динара.

Део добити који се преноси буџету Републике Србије у износу од 2.795.003 хиљада динара уплаћен је у прописаном року из члана 77. Став 7. Закона о Народној банци Србије, дана 28. маја 2012. године на рачун прихода по завршном рачуну Народне банке Србије број 840000074121284375.

2.11. ЈАВНИ ДУГ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Стање дуга на дан 31. децембра 2011. године

Правни основ за задуживање државе је Закон о јавном дугу⁶³, којим је утврђено да је јавни дуг: 1) дуг Републике који настаје по основу уговора који закључи Република, 2) дуг Републике по основу хартија од вредности, 3) дуг Републике по основу уговора, односно споразума којим су репрограмиране обавезе које је Република преузела по раније закљученим уговорима, као и емитованим хартијама од вредности по посебним законима, 4) дуг Републике који настаје по основу дате гаранције Републике, или по основу непосредног преузимања обавезе у својству дужника за исплату дуга по основу дате гаранције, 5) дуг локалне власти, као и правних лица за које је Република дала гаранцију.

Министар финансија управља јавним дугом и припрема стратегију за управљање јавним дугом, коју усваја Влада у оквиру Меморандума о буџету, економској и фискалној политици за буџетску годину и наредне две фискалне године.

⁶³ "Службени гласник РС", бр. 61/2005 и 107/2009

Изменама Закона о буџетском систему⁶⁴ установљен је Фискални савет, који независно оцењује кредибилитет фискалне политике са аспекта поштовања утврђених фискалних правила и на тај начин обезбеђује јавност и одговорност у њеном вођењу. Законом је између осталог прописан горњи лимит за јавни дуг у износу од 45% БДП-а. У случају прекорачења лимита за јавни дуг, Закон налаже обавезу Влади да Народној скупштини, заједно са буџетом за наредну годину, поднесе програм за смањење дуга у односу на БДП.

У рачуноводственој евиденцији и финансијским извештајима Народне банке Србије послови у вези јавног дуга Републике Србије према иностранству исказани су у ванбилансној евиденцији, осим обавеза према Међународном монетарном фонду по основу Stand by аранжмана, која је евидентирана у оквиру обавеза Народне банке Србије.

У оквиру Сектора за међународну сарадњу обављају се послови и воде одговарајуће евиденције о укупном јавном дугу по кредитним обавезама према иностранству по свим основама, а у оквиру Сектора за послове монетарног система, обављају се послови и воде одређене евиденције о јавном дугу Републике Србије по основу старе девизне штедње и по основу зајма за привредни развој.

Укупан спољни дуг јавног сектора на дан 31.12.2011. године износи 10.774,80 милиона EUR или 1.127.483,50 милиона динара (од чега се на спољни дуг државе и Народне банке Србије односи 9.087,90 милиона EUR или 950.963,04 милиона динара, монетарне власти Народне банке Србије износ од 1.686,92 милиона EUR или 176.520,46 милиона динара, а државно гарантовани спољни дуг 883,34 милион EUR или 92.433,81 милиона динара).

Од укупног спољног дуга јавног сектора, на спољни дуг Републике Србије по кредитима по којима је Народна банка Србије агент односи се 7.320 милиона EUR или 766.005,41 милиона динара, а јавни дуг по кредитима по којима је Народна банка Србије дужник или агент и кредитима који се сервисирају преко пословних банка односи се 3.454,22 милиона EUR или 359.882,56 милиона динара, прерачунато по средњем курсу Народне банке Србије, на дан 31.12.2011. године.

Напомиње се да је у спољни дуг јавног сектора урачуната и обавеза Републике Србије према Међународном монетарном фонду у износу од 459,3 милиона EUR или 48.216 милиона динара.

У укупан спољни дуг укључена су и задужења локалних власти у износу од 215,47 милиона EUR или 22.547,01 милиона динара, од чега 9,94 милиона EUR или 1.039,62 милиона динара у оквиру гарантованог дуга државе и 205,53 милиона EUR или 21.507,38 милиона динара за кредите по којима држава није гарант.

Укупан унутрашњи јавни дуг према евиденцијама којима располаже Народна банка Србије - Сектор за послове монетарног система и политике износи 2.190,88 милиона EUR или 229.256,02 милиона динара. У овај износ укључене су обавезе Републике Србије по основу старе девизне штедње (према грађанима, банкама и Народној банци Србије) у износу од 2.182,86 милиона EUR или 228.417 милиона динара и по основу зајма за привредни развој у износу од 8,02 милиона EUR или 838.802 милиона динара.

Укупан јавни дуг Републике Србије - унутрашњи и спољни на дан 31. децембра 2011. године према евиденцијама Народне банке Србије износи 12.965,67 милиона EUR или 1.356.739,52 милиона динара.

⁶⁴ "Службени гласник РС", бр. 54/2009, 73/2010 и 101/2010

У наставку се даје преглед укупног јавног дуга Републике Србије по стању на дан 31. децембра 2011. године

УКУПАН ЈАВНИ ДУГ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

на дан 31. децембра 2011. године

РСД/ ЕУР = 104,6409

Сектор / Кредитор	УКУПНО мил. ЕУР	УКУПНО мил. РСД
ЈАВНИ СЕКТОР¹⁾		
1.11. СПОЉНИ ДУГ	10.774,79	1.127.483,50
1.1. Средњорочни и дугорочни дуг	10.774,79	1.127.483,50
1.1.1. Сектор монетарних власти – НБС	1.686,92	176.520,46
ММФ	1.617,61	169.268,53
Кина-реструктурирање финансиј. кредита од 100 млн. УСД	69,30	7.251,93
1.1.2. Државни сектор	9.087,87	950.963,04
Међународне финансијске организације	3.671,28	384.166,15
СПВ - алокација ММФ	459,32	48.063,86
ИБРД - консолидовани дуг	1.089,20	113.974,90
ИБРД – нови зајамови	347,95	36.409,87
ИДА	540,91	56.600,86
Европска заједница	373,30	39.062,09
ЕИБ	801,93	83.914,16
ЕИБ - стари регулисани дуг	0	0
ЕУРОФОНД – ЦЕБ-нови зајмови	46,00	4.813,48
ЕБРД	12,68	1.326,93
Владе - Париски клуб укупно	2.284,46	239.048,43
Консолидовани дуг ²⁾	1.581,98	165.540,27
- од чега: капитализована камата ³⁾	63,04	6.596,36
Владе - чланице Париског клуба	588,17	61.546,49
Остале Владе		
Кредити закључени пре 20.12.2000. – Либија	41,08	4.298,65
Развојне банке страних влада	73,23	7.663,01
Лондонски клуб - регулисани дуг⁴⁾	720,40	75.383,65
Еврообвезнице	772,80	80.866,20
Остали кредитори	451,35	47.229,67
-од тога гаранција ИБРД	292,60	30.617,93
Клиринг - Дуг у неконвертибилној валути	23,76	2.486,47
1.1.3. Државно гарантовани сектор		
Међународне финансијске организације	707,11	73.993,09

ЕУРОФИМА	99,62	10.424.64
Развојне банке страних влада	95,27	9.968,83.
ЕБРД	364,58	38.149.99
ЕИБ	242,91	25.418.46
Владе - Париски клуб укупно	19,74	2.065.31
Остали кредитори- Комерцијалне банке дуг са државном гаранцијом	61,22	6.406,59
Локална власт-укупно	215,47	22.547,01
ЕИБ	58,79	6.151,42
ЕБРД	145,97	15.274,59
Остали кредитори	0,78	81,37
Локална власт – негарантован дуг	9,94	1.039,62
ЕБРД	9,94	1.039,62
2. УНУТРАШЊИ ДУГ		
2.1. Стара девизна штедња	2.190,88	229.256,02
Јавни дуг по основу старе девизне штедње грађана ⁴⁾	2.134,70	223.377,83
Јавни дуг по члану 16. Закона ⁵⁾	45,36	4.746,84
Јавни дуг по члану 31. Закона ⁶⁾	2,80	292,55
2.2. Јавни дуг по основу Зајма за привредни развој⁷⁾	8,02	838,80
УКУПАН ЈАВНИ ДУГ(1+2)	12.965,67	1.356.739.52

Напомена:

¹⁾ Спољним дугом Републике Србије обухваћене су и обавезе по јавном дугу према методологији Међународног монетарног фонда у којима се поред репрограмираних старих дугова и нових задужења државе, приказане и обавезе Народне банке Србије, нерегулисаних обавеза Републике Србије укључујући клириншки дуг, као и део дуга локалне самоуправе и државних агенција без гаранције државе.

²⁾ Дуг према Париском клубу поверилаца консолидован је 2001. године када је утврђено да укупан отпис дуга износи 66% при чему је 51% отписано 2002. године, док је додатних 15% отписано 6. фебруара 2006. године.

³⁾ У складу са споразумом о репрограму дуга према Париском клубу, од марта 2002. до децембра 2005. године капитализована је редовна камата у износу од 60%, за коју је планирана отплата од 2007. до 2014. године.

⁴⁾ Споразумом о репрограму дуга Републике Србије са Лондонским клубом поверилаца потписаним јула 2004. године утврђена је отплата дуга од око 62%.

Извршене отплате јавног дуга Републике Србије у 2011. години

у млн. EUR

Сектор / назив дуга	Сервисирање дуга преко		Укупно
	НБС као агента	Пословних банка и НБС као дужника	
1. ЈАВНИ СЕКТОР - СПОЉНИ ДУГ	455,16	177,41	632,57
1.1. Средњорочни и дугорочни дуг	455,16	177,41	632,57
1.1.1. Сектор монетарних власти- НБС	-	29,42	29,42

1.1.2. Државни сектор	403,20	49,95	453,15
1.1.3. Државно гарантовани сектор	51,96	98,04	150,00
2. УНУТРАШЊИ ДУГ	252,01	6,75	258,76
УКУПНО (1+2)	713,92	127,63	891,33

Отплате јавног дуга у 2011. години

Према подацима Народне банке Србије, Сектора за међународну сарадњу, отплате спољног дуга Републике Србије који сервисира Народна банка Србије, извршене су у 2011. години у укупном износу од 455.16 милиона EUR од чега су отплате по основу главнице износиле 212.31 милиона EUR, а отплате камате 242.85 милиона EUR. Од укупне отплате спољног дуга на државни сектор се односи 403.20 милиона EUR, а на државни гарантовани сектор 51.96 милиона EUR.

Отплате спољног дуга Републике Србије у 2011. години по кредитима по којима је Народна банка дужник или агент и по кредитима који се сервисирају преко пословних банака, извршене су у укупном износу од 177.41 милиона EUR, од чега се на Народну банку Србије и државни сектор односи 49.95 милиона EUR, а на државни гарантовани сектор 98.04 милиона EUR.

Ако се укупној отплати спољног дуга дода и отплата унутрашњег дуга, који сервисира Народна банка Србије (стара девизна штедња и зајам за привредни развој) у износу од 258,76 милиона EUR, укупна отплата јавног дуга Републике Србије у 2011 години износи 655,58 милиона EUR, прерачунато по курсу на дан 31.12.2011. године.

Нова задужења по основу јавног дуга у 2011 години

Према подацима Народне банке Србије, Сектора за међународну сарадњу, а у сегменту уплате кредита Републике Србије који сервисира Народна банка Србије, нова задужења по основу јавног дуга у 2011. години износе укупно 1.591,44 млн EUR. Од укупног износа нових задужења обухваћено је следеће:

- Кредит према Закону о задуживању Републике Србије код Societe generale банке уз гаранцију Светске банке за финансирање буџетског дефицита и рефинансирање дуга⁶⁵ у износу од 400 млн USD, односно 292,60 млн. EUR са роком отплате 15. април 2017. године, са фиксном каматом од 3,34%. – средства су повучена 15. априла 2011. године у укупном износу одобреног кредита од 292,60 млн EUR.
- Кредит IBRD-II програмски зајам за развој јавних финансија⁶⁶ у износу од 100 милиона USD или 77,28 млна EUR са роком отплате од 20 година и грејс периодом од 15 година и првом отплатом 15. октобра 2026. године уз каматну стопу од либор 6м+маржа до 0,5. Средства су повучена 14. октобра 2011. године у износу од 77,28 млн EUR.
- Обвезнице - дугорочних државних хартија од вредности на иностраном финансијском тржишту ради финансирања ликвидности буџета у износу од 772,8 млн. EUR, са отплатом 28. септембра 2021. године и фиксном каматном стопом од 7,25%.

⁶⁵ “Службени гласник РС”- Међународни уговори, бр. 13/2011

⁶⁶ “Службени гласник РС”, бр. 65/2011 – Уредба и “Службени гласник РС”, бр. 71/2011 – Одлука

- Законом о потврђивању Споразума о кредиту између Европске уније, Републике Србије и Народне банке Србије, одобрен је кредит ЕИБ (Европске инвестиционе банке) на 200 млн. EUR за подстицај развоја ” Фиат-а” на рок отплате од 10 година и грејс периодом од 8 година, са првом ратом отплате 25. јула 2019. године и каматном стопом од Еибор 6М + маржа до 0,37 %. У току 2011. године је на име овог кредита повучено 120 млн. EUR.

2.12. УПРАВЉАЊЕ РИЗИКОМ

Народна банка Србије је централна банка Републике Србије и њен основни циљ је постизање и одржавање стабилности цена и очување стабилности финансијског система. Из тог разлога главни ризици у пословању Народне банке Србије проистичу из обављања њених основних функција, и то спровођења монетарне и девизне политике и активности ради очувања и јачања стабилности финансијског система. Управљање овим ризицима је у непосредној надлежности Извршног одбора Народне банке Србије, чине га гувернер и вицегувернери, који су одговорни за стабилност цена и финансијског система.

Од фебруара 2011. године у оквиру новог концепта у управљању девизним резервама, Сектор за девизне послове, Одељење за управљање и контролу ризика мери перформансе стратешког и тактичког бенчмарка и у месечним извештајима редовно извештава гувернера и вицегувернера о контроли ризика портфолија Народне банке Србије, као и тржишном и кредитном ризику тог портфолија. Изложеност ризику портфолија Народне банке Србије објашњено је у *Напомени 2.3.5. Извештавање о девизним резервама Народне банке Србије.*

Народна банка Србије, између осталог, управља степеном изложености ризику у пословима међубанкарског платног промета и у процесима плаћања обавеза, што је био предмет Интерне ревизије Народне банке Србије у 2011. години, како је објашњено у *Напомени 2.7. Интерна ревизија.*

У 2011. години Народна банка Србије је као супервизор и регулатор посредном контролом сагледавала главне ризике у пословању банака, њихов ризични профил и осетљивост на тржишне ризике. Рангирањем ризика којима су банке изложене утврђивана је композитна оцена за сваку банку појединачно. У оквиру политике управљања ризицима, приликом непосредне контроле бонитета и законитости пословања банке главни аспект контроле било је управљања ризицима. *Контрола пословања банака објашњена је у Напомени 2.4.1.*

2.13. ЈАВНЕ НАБАВКЕ

2.13.1. План набавке

План набавке Народне банке Србије за 2011. годину Г. бр. 4933 од 21. децембра 2010. године усвојен је од стране Гувернера. Исти је усаглашен са Финансијским планом Народне банке Србије за 2011. годину К. Бр. 1775/10 од 24 децембра 2011. године који је донео Савет гувернера 20. децембра 2010. године.

Јавне набавке у 2011. години вршене су у складу са Планом набавке Народне банке Србије за 2011. годину.

2.13.2. Службеник за јавне набавке

У процесу сертификације службеника за јавне набавке, полагањем испита, 15 запослених у Одељењу за набавке Народне банке Србије стекло је сертификат за службеника за јавне набавке, у смислу Правилника о поступку издавања сертификата за службеника за јавне набавке⁶⁷.

2.13.3. Поступци јавне набавке

Укупна вредност реализованих јавних набавки без ПДВ у 2011. години износи 617.210 хиљада динара, од чега се на јавне набавке (велике вредности) односи 464.607 хиљада динара, јавне набавке мале вредности 97.549 хиљада динара, јавне набавке мале вредности наруџбеницом 48.055 хиљада динара и интерне поступке – члан 7. Закона о јавним набавкама⁶⁸ 6.999 хиљада динара. Реализоване јавне набавке са ПДВ износе укупно 706.390 хиљада динара, од чега се на јавне набавке односи 533.717 хиљада динара, јавне набавке мале вредности 110.151 хиљада динара, јавне набавке мале вредности наруџбеницом 54.263 хиљада динара и интерне поступке 8.259 хиљада динара.

1) У поступку ревизије обухваћено је прибављање следећих добара и услуга (велике вредности):

- Миграција е BS на верзију R 12 за потребе Народне банке Србије, по одлуци о покретању поступка јавне набавке Г. бр. 494 од 3. фебруара 2011. године по процењеној вредности у износу од 18.500 хиљада динара – отворени поступак, прибављена од групе понуђача SAGA д.о.о. Београд и „IN 2“ д.о.о. Загреб, по уговореној вредности без ПДВ у износу од 18.489 хиљада динара, са ПДВ 21.817 хиљада динара – уговорени рок: 7 месеци од дана закључења уговора;
- Путничко возило за потребе Народне банке Србије, по одлуци о покретању поступка јавне набавке Г. бр. 4509 од 3. маја 2011. године по процењеној вредности у износу од 3.020 хиљада динара – отворени поступак обликован у више целина (партија 1), прибављено од понуђача ALPROS д.о.о. Београд, по уговореној вредности без ПДВ у износу од 2.804 хиљада динара, са ПДВ 3.308 хиљада динара – уговорени рок: пет дана дана закључења уговора;
- Услуге осигурања имовине, опреме и објеката за потребе Народне банке Србије, по одлуци о покретању поступка јавне набавке Г. бр. 3867 од 25. маја 2011. године по процењеној вредности у износу од 104.000 хиљада динара – друга фаза рестриктивног поступка, прибављена од понуђача Компанија Дунав осигурање а.д.о. Београд, по уговореној вредности у износу од 101.902 хиљада динара, са ПДВ 3.308 хиљада динара – осам дана од момента пријаве штете;
- Услуге Bloomberg data Licence, по одлуци о покретању поступка јавне набавке Г. бр. 8021 од 23. августа 2011. године по процењеној вредности у износу од 12.118 хиљада динара – преговарачки поступак без објављивања јавног позива у смислу члана 24. став 1. тачка 3) Закона о јавним набавкама, прибављена од понуђача Bloomberg finance L.P. New York, по уговореној вредности у износу од 12.118 хиљада динара – уговорени рок: од датума закључења уговора (29. новембар 2011. године) у трајању од четири године;
- Услуге истраживања јавног мњења о инфлационим очекивањима, по одлуци о покретању поступка јавне набавке Г. бр. 8302 од 1. септембра 2011. године по

⁶⁷ „Службени гласник РС“, 50/2009

⁶⁸ „Службени гласник РС“, бр. 116/2008

процењеној вредности у износу од 12.000 хиљада динара – друга фаза рестриктивног поступка, прибављена од понуђача IPSOS Strategic marketing Београд, по уговореној вредности без ПДВ у износу од 12.000 хиљада динара, са ПДВ 14.160 хиљада динара – уговорени рок: од датума закључења уговора (16. новембар 2011. године) у трајању од три године.

2) У поступку ревизије обухваћено је прибављање следећих добара и услуга мале вредности у смислу Правилника о поступцима јавне набавке мале вредности⁶⁹:

- Набавка пројектора и платна за потребе презентације, по одлуци о покретању поступка јавне набавке Г. бр. 3810 од 20. маја 2011. године по процењеној вредности у износу од 700 хиљада динара – позвана су четири понуђача 2. јуна 2011. године, прибављена од понуђача BEL comuters д.о.о. Београд, по уговореној вредности без ПДВ у износу од 327 хиљада динара, са ПДВ 386 хиљада динара – уговорени рок: један дан од дана закључења уговора;
- Одржавање апликације за тарифирање трошкова ИП телефоније, по одлуци о покретању поступка јавне набавке Г. бр. 6280 од 6. јуна 2011. године по процењеној вредности у износу од 600 хиљада динара – позвана три понуђача 20. јуна 2011. године, прибављена од понуђача МДС Информатички инжењеринг д.о.о. Београд, по уговореној вредности без ПДВ у износу од 600 хиљада динара, са ПДВ 708 хиљада динара – уговорени рок: један радни дан од дана пријаве проблема (уговор закључен на период од три године);
- Сервисирање мобилних радних станица, радних станица и монитора, по одлуци о покретању поступка јавне набавке Г. бр. 6919 од 1. јула 2011. године по процењеној вредности у износу од 3.000 хиљада динара – позвана три понуђача 1. августа 2011. године, прибављена од понуђача BEL comuters д.о.о. Београд, по уговореној вредности без ПДВ у износу од 3.000 хиљада динара, са ПДВ 3.540 хиљада динара – уговорени рок: девет дана од дана пријема позива (уговор закључен на период од 12 месеци);
- Сервисирање штампача и скенера, по одлуци о покретању поступка јавне набавке Г. бр. 6915 од 1. јула 2011. године по процењеној вредности у износу од 1.150 хиљада динара – позвана три понуђача 5. августа 2011. године, прибављена од понуђача BEL comuters д.о.о. Београд, по уговореној вредности без ПДВ у износу од 1.150 хиљада динара, са ПДВ 1.357 хиљада динара – уговорени рок: девет дана од дана пријема позива (уговор закључен на период од 12 месеци);
- Набавка батеријских сетова за модуле UKJ 3Ah на објекту Народне банке Србије у Немањиној 17, по одлуци о покретању поступка јавне набавке Г. бр. 12326 од 23. новембра 2011. године по процењеној вредности у износу од 1.700 хиљада динара – позвана су три понуђача 22. децембра 2011. године, прибављена од понуђача Конверекс д.о.о. Београд, по уговореној вредности без ПДВ у износу од 499 хиљада динара, са ПДВ 589 хиљада динара – уговорени рок испоруке: 60 дана од дана закључења уговора.

Вредност појединачних уговорених поступака јавне набавке мале вредности у Народној банци у 2011. године нижа је од вредности одређене у закону којим се уређује годишњи буџет Републике Србије, сагласно одредбама члана 26. Закона о јавним набавкама и одредбама члана 30. став 2. Закона о буџету Републике Србије за 2011. годину⁷⁰, којим је

⁶⁹ „Службени гласник РС“, бр. 50/2009

⁷⁰ „Службени гласник РС“, бр.101/2010 и 78/2011

прописано да се набавком мале вредности сматра набавка чија је процењена вредност од 318 хиљада динара до 3.175 хиљада динара.

2.13.4. Поверљиве набавке

Поверљиве набавке у Народној банци Србије у 2011. години биле су регулисане Правилником о поверљивим набавкама Г. бр. 7506 од 8. октобра 2008. године са изменама до закључно Г. бр. 8161 од 29. августа 2011. године.

Чланом 2. Правилника регулисано је, између осталог, следеће:

- поверљивом набавком у смислу овог правилника, сматра се прибављање добара и услуга или уступање извођења радова које Народна банка Србије врши у складу са тим правилником;
- поверљива набавка није јавна набавка у смислу закона којим се уређују јавне набавке.

Одредбама члана 7. став 1. тачка 4) Закона о јавним набавкама, прописано је да се одредбе овог закона не односе на набавке за које је посебним прописом одређено да могу бити проглашене поверљивим и које је надлежни орган својом одлуком, заснованим на овлашћењима из посебног прописа одредио као поверљиве, због тога што би сазнање неовлашћених лица да се такве набавке спроводе, или сазнање да предмети набавке имају одређене спецификације или да се врше од одређеног понуђача, угрозило безбедност државе или грађана.

Законом о Народној банци Србије прописано је да се као тајни подаци настали у пословању Народне банке Србије могу законом или унутрашњим општим актом одредити подаци чијим би откривањем неовлашћеним лицима могла наступити штета по остваривање циљева и обављање функција Народне банке Србије.

Ревизијом је обухваћено прибављање следећих средстава у поступку поверљиве набавке:

- Опрема за тип о нумерацију и ласерску перформацију пасоша, по одлуци о покретању поступка поверљиве набавке Г. бр. 9484 од 7. маја 2010. године, по уговореној вредности у износу од EUR 155.000 – набављена опрема активирана 18. априла 2011. године у износу од 18.562 хиљада динара;
- Опрема за видео надзор, по одлуци о покретању поступка поверљиве набавке Г. бр. 11619 од 15. јула 2010. године, по уговореној вредности у износу од 8.980 хиљада динара – набављена опрема активирана 31. марта 2011. године у износу од 10.047 хиљада динара;
- Систем за персонализацију картичних и идентификационих докумената, по одлуци о покретању поступка поверљиве набавке Г. бр. 10895 од 23. јуна 2010. године, по уговореној вредности у износу од EUR 2.090.000 – део набављене опреме у вредности од EUR 1.685.500 или 179.316 хиљада динара активиран 25. априла 2011. године;
- Опрема за припрему, производњу и одржавање система за штампу новчаница, по одлуци о покретању поступка поверљиве набавке Г. бр. 5200 од 3. јуна 2009. године, по уговореној вредности у износу од EUR 8.176.458 – део набављене опреме у вредности од EUR 2.054.398 или 215.053 хиљада динара активиран у периоду 31. јануар – 18. фебруар 2011. године.

-

2.13.5. Достављање прописаних података

У складу са одредбама Закона о јавним набавкама, Народна банка Србије доставила је Управи за јавне набавке тромесечне извештаје о закљученим уговорима о јавним набавкама и поступцима јавних набавки у 2011. години.

2.14. СУДСКИ СПОРОВИ

За годину која се завршава на дан 31. децембра 2011. године Народна банка Србије је извршила резервисања по основу судских спорова у износу од 437.642 хиљада динара, што је објашњено у **Напомени 2.5.18.**

Народна банка Србије води 305 судских спорова у којима је банка тужена страна, од чега 128 парничних спорова и 177 радних спорова. За све спорове у којима је Народна банка Србије тужена од стране банке дата је процена исхода, и то да ли се очекује да исход буде позитиван или негативан или је исход неизван.

ПРЕПОРУКЕ

Државна ревизорска институција препоручује Народној банци Србије следеће:

Препорука 1:

Препоручује се Народној банци Србије да у својим пословним књигама обезбеди податке о количинама злата и осталих племенитих метала, јер њихова исправка вредности за износ процењених трошкова афинаже преко рачуна исправке вредности доводи до количинске неусклађености књиговодственог стања исказаног у пословним књигама са стварним стањем које се утврђује пописом.

Препорука 2:

Препоручује се да се у трезорској евиденцији обезбеде подаци о количинама златних полуга у комадима, јер се званична оперативна евиденција о стању и променама у стању злата у трезору Народне банке Србије води по укупној количини, односно укупној тежини злата израженој у бруто грамима и нето грамима, без евиденције о појединачним комадима златних полуга, а попис се врши бројањем и мерењем изабраних појединачних комада полуга.

Препорука 3:

Препоручује се да се одговарајућом процедуром уреди поступак наплате по судским пресудама у корист Народне банке Србије, које су правоснажне и извршне.

Препорука 4:

Препоручује се да се оконча започети поступак наплате заосталих рата одобрених стамбених кредита запосленима.

Препорука 5:

Препоручује се предузимање мера за наплату потраживања по кредитима у износу од 296.736 хиљада динара од Републике Србије, по основу Уговора о преносу Републици Србији свих права власништва Војвођанске банке а.д. Нови Сад на трајним улозима Војвођанске банке у мешовитим банкама на територији Барање, Славоније и Западног Срема и преносу Републици Србији обавеза Војвођанске банке према Народној банци Србије по основу одобреног кредита за ликвидност из примарне емисије - Закључак Владе бр. 422-8180/2005 од 30. децембра 2005. године.

Препорука 6:

Препоручује се предузимање мера за наплату потраживања по основу аванса датих Рударско металуршко хемијском комбинату „Трепча“ Звечан за набавку 200.000,00 грама злата који потичу из 1996. и 1997. године у износу од USD 10.124.263 или 818.711 хиљада динара (по цени за грам злата у динарима од 4.093,5532 динара – цена за златне полуге на дан 31. децембра 2011. године, The London Market Association), а који су индиректно отписани исправком вредности у целини.

Препорука 7:

Препоручује се да се за производњу која се у обавља Заводу за израду новчаница и кованог новца – Топчидер утврде нормативи расхода по основу кала, растура, лома и који настају у процесу производње готових производа.

Препорука 8:

Препоручује се да се у вези шкарта готових производа - образаца личне карте и пасоша у Заводу за израду новчаница и кованог новца у вредности од 54.489 хиљада динара са ПДВ од 9.808 хиљада динара – укупно 64.297 хиљада динара који су приликом редовног годишњег пописа за 2011. годину отписани на терет расхода, предузме следеће:

- **да Комисија за попис готових производа у Заводу за израду новчаница и кованог новца – Топчидер, у Трезору Погона за производњу картица – готови производи, стањем на дан 31. децембра 2011. године, утврди узроке шкарта готових производа и, евентуално, постојање личне одговорности радника Народне банке Србије, да о томе сачини извештај и достави га Централној пописној комисији и овлашћеном лицу Народне банке Србије.**